

ZEMGALES PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2021-2027

*STRATĒGISKĀ DAĻA
RĪCĪBAS PLĀNS*

PROJEKTS

ZEMGALES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

SATURS

2. IEVADS
3. KOPSAVILKUMS PAR ZEMGALES REĢIONA RESURSIEM UN ATTĪSTĪBAS TENDENCĒM
4. ZEMGALES REĢIONA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2030, EKONOMIKAS SPECIALIZĀCIJAS UN PRIORITĀRĀS ATTĪSTĪBAS NOZARES.
5. VIDĒJA TERMIŅA STRATĒĢISKIE UZSTĀDĪJUMI, INDIKATORI, RĪCĪBAS
6. FUNKCIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS ZONAS.
7. SASAISTE AR NACIONĀLA LĪMEŅA PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM
8. ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UN UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA
9. PIELIKUMI:
  - 8.1. REĢIONĀLO PROJEKTU INVESTĪCIJU PLĀNS:
    - 8.1.1. Reģionālie projekti
    - 8.1.2. Reģionālie projekti SAM 2.1.1
    - 8.1.3. Reģionālie projekti SAM 5.1.1
    - 8.1.4. Reģionālie projekti SAM 6.1.1
    - 8.1.5. Prioritāro autoceļu un infrastruktūras saraksts
    - 8.1.6. U.c.

IEVADS

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programmas 2021.–2027.gadam (turpmāk tekstā – Attīstības programma) Stratēģiskā daļa nosaka vidēja termiņa stratēģiskos uzstādījumus Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015.-2030.gadam (turpmāk tekstā – Stratēģija) noteikto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu – vīzijas, stratēģiskā mērķa, ilgtermiņa attīstības prioritāšu īstenošanai.

Attīstības programmas stratēģiskajā daļā ir definētas astoņas vidējā termiņa attīstības prioritātes, noteikti rīcības virzieni attīstības prioritāšu sasniegšanai un sasniedzamie rezultāti. Īstenojot attīstības prioritātes, jāņem vērā divas horizontālās prioritātes.

Stratēģiskās daļas izstrādē pielietota nelineārā pieeja, kas nozīmē, ka Attīstības programmā noteiktās vidēja termiņa prioritātes var sniegt ieguldījumu vairāku Stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa attīstības prioritāšu sasniegšanā, tāpat kā Attīstības programmas rīcības daļā izvirzītie rīcības virzieni, rīcības, aktivitātes var ietekmēt vairāku vidēja termiņa prioritāšu īstenošanu.

Stratēģisko daļu noslēdz kārtība, kādā tiks nodrošināta Attīstības programmas īstenošana un uzraudzība.

1. KOPSAVILKUMS PAR ZEMGALES REĢIONA RESURSIEM UN ATTĪSTĪBAS TENDENCĒM

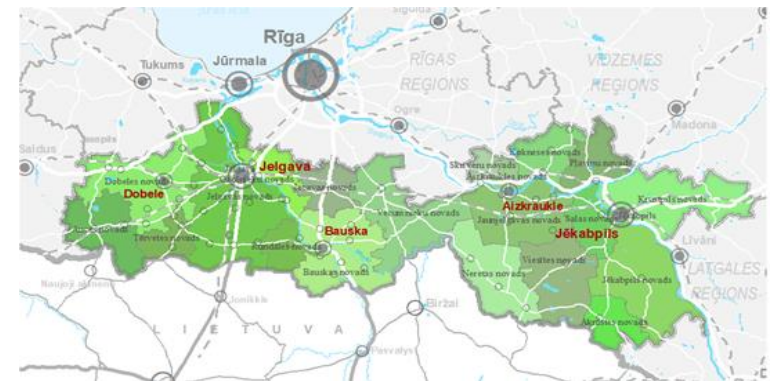
ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLĀS REFORMAS IETEKMES RAKSTUROJUMS

Galvenais atšķirību ietekmējošais faktors starp iepriekšējo periodu (2015-2020) un turpmāko periodu (2021-2027) neapšaubāmi būs administratīvi teritoriālā reforma (ATR), kas pēc 2021. gada pašvaldību vēlēšanām uz Latvijas kartes atstās tikai 42 pašvaldības līdzšinējo 119 vietējo pašvaldību vietā. To paredz 2020. gada 10. jūnijā pieņemtais (stājies spēkā 2020. gada 23. jūnijā) Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums. Jaunās pašvaldību domes darbu uzsāks 2021. gada jūlijā. Esošās 119 pašvaldību domes turpinās darbu līdz 2021. gada pašvaldību vēlēšanām.

Zemgales plānošanas reģionā esošo 22 pašvaldību vietā no 2021. gada jūlija paliks tikai 6:

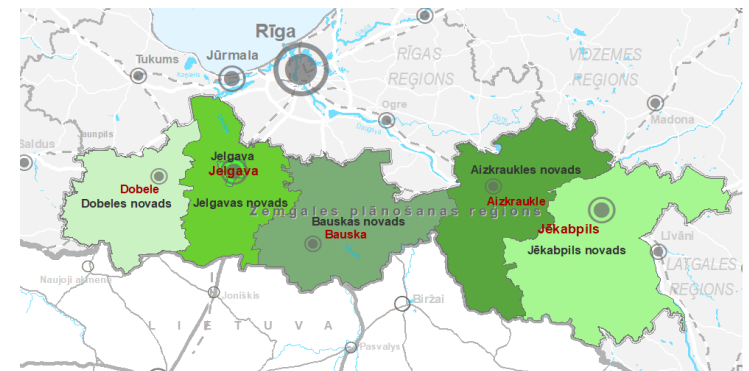
- **Aizkraukles novads** (apvienojot **Aizkraukles, Jaunjelgavas, Kokneses, Neretas, Pļaviņu** un **Skrīveru** novadus ar administratīvo centru **Aizkrauklē** (reģionālās nozīmes attīstības centrs), **iedzīvotāju skaits — 29 436** (2020. gadā);
- **Bauskas novads** (apvienojot **Bauskas, Iecavas, Rundāles** un **Vecumnieku** novadus ar administratīvo centru **Bauskā** (reģionālās nozīmes attīstības centrs), **iedzīvotāju skaits — 41 767** (2020. gadā);
- **Dobeles novads** (apvienojot **Auces, Dobeles** un **Tērvetes** novadus ar administratīvo centru **Dobelē** (reģionālās nozīmes attīstības centrs), **iedzīvotāju skaits — 28 597** (2020. gadā);
- **Jēkabpils novads** (apvienojot **Jēkabpils pilsētu** un **Aknīstes, Jēkabpils, Krustpils, Salas** un **Viesītes** novadus ar administratīvo centru **Jēkabpilī** (nacionālās nozīmes attīstības centrs), **iedzīvotāju skaits — 40 790** (2020. gadā);
- **Jelgavas novads** (apvienojot **Jelgavas** un **Ozolnieku** novadus ar administratīvo centru **Jelgavā** (nacionālās nozīmes attīstības centrs), **iedzīvotāju skaits — 31 757** (2020. gadā);

- **Jelgavas valstspilsētas pašvaldība** (paliek nemainīgi Jelgavas pilsētas teritorijas robežas) **iedzīvotāju skaits — 56 062** (2020. gadā).

1.attēls. Zemgales plānošanas reģions līdz 2021. gada 1. jūlijam

Avots: Zemgales plānošanas reģions, 2020

2.attēls. Zemgales plānošanas reģions pēc 2021. gada 1. jūlija

Avots: Zemgales plānošanas reģions, 2020

CILVĒKRESURSI

Iedzīvotāju skaits Zemgales plānošanas reģionā, tāpat kā visā Latvijā, pakāpeniski samazinās, uz 01.01.2020. sasniedzot 228 409 cilvēkus. Gan Latvijā, gan Zemgalē iedzīvotāju skaits samazinās negatīvas dabiskās un mehāniskās kustības rezultātā. Vislielākais iedzīvotāju skaits Zemgalē ir republikas pilsētās – Jelgavā un Jēkabpilī, kā arī Jelgavas, Bauskas un Dobeles novados. Ilgtermiņa migrācijas saldo Zemgales novados ir negatīvs; 2019. gadā migrācijas saldo rādītāji visbūtiskāk pasliktinājušies Bauskas, Jelgavas, Dobeles, Jēkabpils novadā. Savukārt pozitīvs migrācijas saldo ir Ozolnieku, Aknīstes, Aizkraukles, Krustpils un Skrīveru novados un Jelgavas pilsētā. Iedzīvotāju blīvuma ziņā Zemgale ir 2.vietā aiz Rīgas plānošanas reģiona. Vislielākais iedzīvotāju blīvums arī ir Jelgavā un Jēkabpilī, bet starp novadiem visblīvāk apdzīvots ir Aizkraukles novads.

Darbspējīgo iedzīvotāju īpatsvars Zemgalē (61.2%) ir lielāks nekā vidēji Latvijā (60.9%), turklāt arī iedzīvotāju virs darbaspējas vecuma īpatsvars reģionā (22.6%) ir zemāks nekā vidēji Latvijā (23.1%). Demogrāfiskās slodzes līmenis pēdējos gados Zemgales plānošanas reģionā, tāpat kā pārējos reģionos un Latvijā kopumā, palielinās, tomēr ir mazliet mazāks (634) nekā vidēji Latvijā (643). Dabiskais pieaugums vismaz pēdējos desmit gadus gan Zemgales reģionā (2019. gadā – -1097), gan vidēji Latvijā (-8933) ir negatīvs.

Sadalījumā pēc izglītības līmeņa Zemgales plānošanas reģionā dominē iedzīvotāji ar profesionālo vai arodizglītību – 30.0% (2019). Tomēr, salīdzinot ar Latvijas vidējo rādītāju, Zemgales iedzīvotāju īpatsvars ar pamatizglītību vai zemāku izglītību (19.2%) ir lielāks nekā vidēji valstī (14.7%), savukārt iedzīvotāju īpatsvars ar augstāko izglītību (23,7%) – zemāks nekā vidēji valstī (30.5%), neskatoties uz to, ka Zemgalē atrodas trešā lielākā augstskola Latvijā – Latvijas Lauksaimniecības universitāte.

Pēdējo gadu tendences liecina, ka Zemgales reģionā pieaug latviešu īpatsvars – 2020. gadā tas bija 71.9%, kas kopš 2013. gada ir pieaudzis par 2%. Zemgales reģionā latviešu īpatsvars ir gandrīz par 10% lielāks nekā visā Latvijā (62.5%).

Bezdarba līmenis valstī un reģionos pēdējos sešos gados ir bijis mainīgs, bet ar tendenci samazināties. Visaugstākais bezdarba līmenis bija vērojams 2010. gada sākumā, kad Latvijā bezdarbnieki bija 16,6% no visiem iedzīvotājiem, savukārt Zemgalē – 18,9%. Vērtējot pēdējo gadu bezdarba līmeņa dinamiku, redzams, ka

visā valstī un reģionos ir vērojams bezdarba līmeņa samazinājums un 2020. gadā septembrī attiecīgi Zemgalē tas bija 7.1%, bet vidēji Latvijā – 7.7%. Visaugstākais bezdarba līmenis Zemgalē 2020. gada septembrī bija Auces un Skrīveru novados – 7.0%, Jaunjelgavas novadā – 6.6%. Attiecīgi vismazākais bezdarba līmenis šajā laika periodā bija Aknīstes novadā – 4.4%, Jelgavas novadā – 4.7% un Iecavas novadā – 4.8%.

Nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars Zemgalē ar katru gadu palielinās, 2019. gadā vecuma grupā 15-74 g. sasniedzot 62.5% (Latvijā – 65.0%), bet vecuma grupā 15-64 g. – 70.2% (Latvijā – 72.3%).

Kopš 2010.gada joprojām visos reģionos, arī Zemgalē, vērojams vidējās darba samaksas pieaugums. Vidējā bruto darba samaksa Zemgalē 2019. gadā vislielākā bija ieguves rūpniecībā un karjeru izstrādē (B) – 1427 euro, apstrādes rūpniecībā (C) – 1072 euro un lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā (A) – 1058 euro.

DABAS RESURSI

Reģiona iekšienē ir būtiskas atšķirības dažādu dabas resursu pieejamībā, ko nosaka gan dabas apstākļi, gan cilvēku saimnieciskā darbība. Līdzienā un lauksaimniecībā aktīvi izmantotā Zemgales rietumu daļa stipri atšķiras no austrumu daļas, kam raksturīgas mežaines, purvainas un mozaīkveida ainavas.

Ievērojama Zemgales priekšrocība ir augstā zemes auglība un salīdzinoši nepiesārņotas lauksaimniecības un dabas teritorijas. Auglīgas lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem 39% no reģiona platības, t.sk. nacionālas nozīmes LIZ. Visauglīgākās augsnes ir Zemgales līdzenumā – visaugstākais svērtais vidējais kvalitatīvais lauksaimniecības zemju novērtējums ballēs ir Svītenes (Rundāles novads), Sesavas (Jelgavas novads), Gailīšu (Bauskas novads), Viesturu (Rundāles novads) un Īslīces (Bauskas novads) pagastā. Lai auglīgākās Latvijas augsnes tiktu izmantotas lauksaimniecībā, lielām lauksaimniecības zemju platībām Jelgavas, Bauskas, Tērvetes, Rundāles un Dobeles novadā ir piešķirts nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas statuss, šajās teritorijās ierobežojot apbūvi un zemes gabalu sadrumstalošanu. Lielākā daļa LIZ reģionā tiek aktīvi izmantotas, attīstās intensīvā lauksaimniecība, kas rada paaugstinātus ūdens un augsnes piesārņojuma riskus. Visaktīvāk LIZ tiek izmantotas līdzšinējā

Tērvetes novadā – 2019. gadā par nekoptām LIZ ir atzīta teritorija tikai 39 ha platībā, kas sastāda 0% no novada LIZ platības.

Zemgalē, salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem, mežu īpatsvars ir nedaudz mazāks – 44,1%. No kopējās Latvijas mežu platības Zemgales meži sastāda 15%. Tāpat kā lauksaimniecības zemju izplatībai, arī mežainuma rādītāji būtiski variē reģiona iekšienē. Reģiona austrumu daļā mežu teritoriju ir izteikti vairāk, vislielākās mežu platības ir tieši Jēkabpils, Vecumnieku, Jaunjelgavas, Krustpils, Neretas un Viesītes novados. Ņemot vērā esošos mežu resursus, iespējams attīstīties mežistrādei, kokapstrādei.

Salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem, Zemgalē nav izteikti lielu ezeru, tomēr ir blīvs upju tīkls. Zemgalē atrodas divi lielākie upju baseini - Daugava un Lielupe. Platības zem ūdeņiem veido 3.3% no Zemgales reģiona kopplatības.

Zemgale ir bagāta ar grants, smilts, dolomīta, māla, kūdras, ģipšakmens, kaļķakmens krājumiem. Zemgalē atrodas vienas no lielākajām dolomīta un kaļķakmens atradnēm Latvijā. 2018. gadā Zemgales reģionā tika konstatēta lielākā kūdras ieguves intensitāte Latvijā (433.6 tūkstoši tonnas kūdras). Reģionā ir pamats ieguves rūpniecības attīstībai, kā arī šīs produkcijas pārstrādei.

Ļoti vērtīgs dabas resurss Zemgales plānošanas reģionā ir īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas savstarpēji atšķiras ar teritorijas izveidošanas mērķiem, teritorijas platību un dažādu aizsardzības pakāpi - atļautajām un aizliegtajām darbībām. Zemgalē atrodas 1 nacionālais parks, 1 dabas rezervāts, 55 dabas liegumi, 8 dabas parki, 46 dabas pieminekļi ar kopējo platību 583,85 km² un 382 mikroliegumi ar kopējo platību 70.48 km². 69 ĪADT ir iekļautas Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīklā, kas izveidots, lai nodrošinātu ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzību. ĪADT veido 6% no reģiona kopējās platības, kas, salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem un vidējo rādītāju Latvijā (~12%), ir maz.

Zemgales plānošanas reģionā sastopamas dažāda tipa ainavas. To nosaka dabas apstākļi, kā arī vēsturiskā un mūsdienu saimnieciskā darbība. Jo īpaši atzīmējamas Zemgales rietumdaļas atšķirīgās ainavas no austrumdaļā sastopamajām, t.i., Zemgales līdzenuma atklātās ainavas (āraines) ar izteiktu aramzemju dominanci pretstatā pārējām reģiona teritoriju ainavām, starp kurām sastopamas gan mežaines, gan mozaīkveida ainavas, gan purvainas. Kā reģionālas nozīmes kultūrvēsturiski vērtīgākās ainavas ir Tērvetes - Dobeles,

Rundāles - Bauskas un Sēlijas teritorijas. Šīs teritorijas ietver dabas parkus un aizsargājamās teritorijas, bagātīgu kultūrvēsturisko mantojumu, Zemgalei raksturīgo ainavu, vizuāli pievilcīgas ainavas, kas saglabājamās un attīstāmas cilvēku dzīves kvalitātes celšanai, tūrisma un saimnieciskās darbības aktivizēšanai.

INFRASTRUKTŪRA UN PAKALPOJUMI

Transports un mobilitāte. Zemgalē, salīdzinot ar citiem reģioniem, ir blīvs, sabalansēts esošais ceļu tīkls, taču vietām tas ir stipri nolietojies un neatbilst satiksmes drošības prasībām. Labā satiksme ar Rīgu un tās tuvums nodrošina iespēju izmantot arī lidostas un ostas pakalpojumus. Mobilitātes iespējas reģionā vērtējamas kā labas, lai gan labāks maršrutu pārklājums ir Zemgales rietumu daļā, bet vājāks – austrumu daļā, kas ir saistīts arī ar atšķirīgu ceļu tīklu. Attīstīta ceļu infrastruktūra veicina arī pārrobežu sadarbību un rada iespējas atrast sadarbības partnerus un tirdzniecības iespējas Lietuvas pierobežas rajonos. Šo sadarbību veicinās dzelzceļa līnijas Rail Baltica izbūve. Zemgales plānošanas reģionā salīdzinoši mazam skaitam pašvaldību ir esoša velosatiksmes infrastruktūra, lai gan šis rādītājs būtiski tiek uzlabots. Arvien pieaug aktualitāte elektromobiļu jomā, tiek izbūvētas arvien jaunas uzlādes stacijas.

Galvenie izaicinājumi saistīti ar ceļu kvalitāti un lielo grants ceļu īpatsvaru; šo maršrutu pārvadātājiem – ar novecojušu autobusu parku; pasažieriem – ar ilgu laika pavadīšanu ceļā un vāju savienojamību ar dažāda līmeņa centriem, īpaši - ārpus maršrutu tīkla.

Sakari, IKT. Informācijas tehnoloģiju loma Zemgales iedzīvotāju dzīvē pieaug, par ko liecina augošais interneta lietotāju skaits kopumā, kā arī strauji augošā interneta lietotāju grupa, kas internetu lieto regulāri (vismaz reizi nedēļā). Ja 2013. gadā Zemgalē regulāri internetu lietoja 70%, tad 2019. gada sākumā rādītājs jau sasniedza 87%. Zemgalē 2017. gada sākumā dators bija pieejams 74.8% un internets 92.5% mājsaimniecību Pēc 2020. gada datiem redzams, ka Zemgales reģionā ir visaugstākais mājsaimniecību īpatsvars, kurās ir pieejams internets (92.5%), pārsniedzot pat Rīgas un Pierīgas statistisko reģionu līmeni. Vērtējot platjoslas pieslēgumu reģionu griezumā, redzams, ka Zemgales reģionā ir tikpat augsta platjoslas pieslēguma pieejamība kā Rīgā un tā ir augstākā Latvijā. Reģionā jāveicina publisko interneta pieejas punktu pārklājuma

uzlabošana, e-pakalpojumu attīstība, iedzīvotāju, uzņēmēju un pārvaldes darbinieku izglītošana par datora un interneta lietošanu, lai informācijas un komunikāciju tehnoloģijas un to sniegtās iespējas tiktu izmantotas vēl efektīvāk. Nozīmīgi ir arī panākt lielāku platjoslas pieslēgumu pārklājumu un īpatsvaru, kā arī attīstīt pieslēgumu skaitu ar ātrumu 30 Mbit/s un vairāk

Ņemot vērā, ka Zemgalē vairāk kā puse iedzīvotāju dzīvo ārpus pilsētām, ir būtiski nodrošināt pakalpojumu kvalitatīvu pieejamību lauku teritorijās, nodrošinot pēc iespējas vairāk pakalpojumu saņemšanu attālināti un tādējādi veicinot līdzvērtīgu pakalpojumu pieejamību visā Zemgales teritorijā.

Ūdenssaimniecība. Zemgales reģionā Veselības inspekcija vairākās vietās ir konstatējusi neatbilstības dzeramā ūdens kvalitātē. Galvenais sliktās dzeramās ūdens kvalitātes cēlonis ir paaugstināts dzelzs un sulfātu saturs, ka arī mikrobioloģiskā ūdens kvalitāte. Ūdenssaimniecības infrastruktūra reģionā ir jāattīsta tālāk, īpaši apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000. Iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes uzlabošanai svarīgi ir meliorācijas un lietus ūdens kanalizācijas attīstības jautājumi. Neattīrītu lietusūdeņu nokļūšana ūdenstilpēs, upju piesārņotība un teritoriju pārpurvošanās ir daļa no Zemgales vides problēmām.

Atkritumu apsaimniekošana. Zemgales plānošanas reģionā ietilpstošās administratīvās teritorijas atrodas divos atkritumu apsaimniekošanas reģionos – Zemgales un Vidusdaugavas. Reģionālajos atkritumu apsaimniekošanas plānos 2014.-2020. gada plānošanas periodā galvenā vērība tika veltīta sadzīves atkritumu dalītās savākšanas sistēmas attīstībai, elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu dalītās savākšanas un reģenerācijas sistēmas attīstībai; apglabājamā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma samazināšanai; iedzīvotāju izglītošanai, veicinot izpratni par atkritumu šķirošanas nozīmi vides un resursu saglabāšanā. Galvenie mērķi nākamajam periodam 2021.-2028. gadam ir novērst atkritumu rašanos, nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu, nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami un samazināt apglabājamo atkritumu daudzumu. Turpmākajos plānos ietilpst veikt atkritumu apsaimniekošanas reģionu optimizāciju. Pēc tās īstenošanas Zemgales plānošanas reģiona novadi atradīsies Viduslatvijas un Latgales atkritumu apsaimniekošanas reģionos. Paredzams, ka radīto atkritumu daudzums 2035. gadā pret 2020. gadu Latgales atkritumu apsaimniekošanas reģionā samazināsies par 2%, savukārt Viduslatvijas – palielināsies par 34%. Arī pēc optimizācijas paredzēts saglabāt atkritumu apglabāšanas poligonus “Brakšķi” un “Dziļā vāda”.

Enerģētika. Zemgales plānošanas reģiona izstrādātajā Enerģētikas rīcības plānā 2018.-2025. gadam pēc diskusijām ar reģiona pārstāvjiem un ekspertiem, konstatēti galvenie izaicinājumi enerģētikas, vides un klimata sektorā: nav enerģijas datu uzskaites par pašvaldības ēkām un infrastruktūru; ja enerģijas patēriņa dati ir pieejami, tie netiek vienkopus apkopoti un analizēti; zaļā iepirkuma kritēriji ne vienmēr tiek piemēroti iepirkumos, kas var ietekmēt pašvaldības kopējo enerģijas patēriņu; pašvaldībās ir vēl daudz ēku, kuru atjaunošanai ir nepieciešams piesaistīt finansējumu; kurināmā kvalitātes kritēriji bieži netiek noteikti iepirkumos vai kontrolēti kurināmā piegādes laikā un vietā; nav informācijas par uzstādīto ielu apgaismojumu novadu apdzīvotajās vietās; katlu māju zemie lietderības koeficienti, centralizētās siltumapgādes ilgtspēja; kā veicināt daudzdzīvokļu ēku atjaunošanu un ko darīt ar daudzdzīvokļu ēkām, kurās katrā dzīvoklī ir uzstādīts savs apkures elements (tā saucamās “skursteņmājas”); nepieciešamība paaugstināt iedzīvotāju izpratni par enerģijas lietojumu, taupīšanu un citām videi draudzīgām un ilgtspējīgām iespējām, kā samazināt katra indivīda ietekmi uz vidi.

Zemgalē no atjaunojamiem energoresursiem šobrīd jau ļoti izplatīta un efektīva ir koksnes un koksnes izstrādājumu izmantošana. Salmu u.c. lauksaimniecības biomasas produktu, ģeotermālo resursu un biodegvielas izmantošanai varētu būt izplatīta un efektīva, bet šobrīd šis potenciāls Zemgalē netiek izmantots. Būtu ieteicams paplašināt biomasas un biogāzes izmantošanu, jo Zemgalē tam ir potenciāls - mežu resursi, lauksaimniecības blakus produkti, pārtikas rūpniecības blakus produkti un organiskie saimnieciskās darbības blakus produkti - atlikumi un atkritumi. Ģeotermālā enerģijas izmantošana vēl nav pietiekami izpētīta, taču Zemgalē ir samērā lieli ģeotermālās enerģijas avoti. Apakšzemes ūdeņu temperatūra svārstās no 30 līdz 60° C, kam ir samērā zems potenciāls siltā ūdens sagatavošanai, bet tas var tikt izmantots apkures vajadzībām. Ir arī karsto kristālisko iežu potenciāls (petrotermālā enerģija). To labākais potenciāls Zemgalē atrodas vienā no divām Latvijas ģeotermālajām anomālijām - Elejas, Dobeles, Jelgavas un Bauskas apkārtnē.

Veselības aprūpe un veselības veicināšana. Neatliekamo medicīnas palīdzību (NMP) Zemgales plānošanas reģionā sniedz 25 NMP brigādes, un laika posmā no 2016. gada līdz 2019. gadam izsaukumu skaits ir samazinājies par 14.1%, un savlaicīgi izpildīto izsaukumu skaits ir palielinājies par 0.7%. Sliktāka situācija ir lauku teritorijās, kur savlaicīgi izpildīto izsaukumu skaits no 79.6% 2016. gadā palielinājies par 3.2% līdz 82.8% 2019. gadā. Vidējais ģimenes ārstu skaits uz 10000 iedzīvotājiem Zemgales reģionā ir 7.2 ģimenes ārsti, kas ir labs rādītājs,

tomēr pašvaldību griezumā situācija ir ļoti atšķirīga. No 192 ģimenes ārstu praksēm 77 jeb 40.1% ģimenes ārsti ir sasnieguši pensijas vecumu un var pārtraukt darbu jebkurā brīdī, kas ir augsts rādītājs. Zemgales reģiona iedzīvotājiem ir pieejama veselības aprūpe mājās, ko sniedz 30 pakalpojumu sniedzēji, kas ir par 7 mazāk, salīdzinot ar 2013. gadu, kad šo pakalpojumu nodrošināja 37 pakalpojumu sniedzēji. Iedzīvotāju skaits uz vienu praktizējošu ārstu, salīdzinot ar pārējiem plānošanas reģioniem, Zemgalē ir viens no augstākajiem, turklāt ar tendenci pieaugt. Jauns rādītājs veselības aprūpes jomā ir veselības tūrisms. Lielākā daļa visu veselības tūristu koncentrējas Rīgas un Pierīgas reģionā un 2019. gadā tie bija 15149. Reģionos veselības tūristu skaits ir būtiski mazāks Zemgalē vien 10 veselības tūristi 2019. gadā. Vērtējot datus par zīdaiņu mirstību redzams, ka pēdējo piecu gadu laikā rādītājs ir samazinājies no 4.2 uz 1000 dzīvi dzimušajiem 2015. gadā uz 3.1 – 2019. gadā. Tomēr dati nav uztverami viennozīmīgi, jo 2016. gadā šis rādītājs sasniedza 7.1, savukārt 2017. gadā 5.5. Jāturpina iedzīvotāju izglītošana par veselības veicināšanas jautājumiem, jāveicina nodarbošanās ar sportu un aktīvo atpūtu, bērnu un jauniešu pilnvērtīgas fiziskās attīstības nodrošināšana.

Veselības aprūpes jomā reģionā nepieciešams: 1) attīstīt primārās veselības aprūpes pakalpojumus; 2) veicināt slimību profilakses pasākumu īstenošanu; 3) nodrošināt veselības aprūpes mājās pakalpojuma pieejamību; 4) attīstīt starpnozaru sadarbību; 5) īstenot sabiedrības izglītošanas pasākumus par neinfekcijas slimību radīto komplikāciju riskiem un to mazināšanas iespējām, par grūtnieču un bērnu veselības uzlabošanas iespējām, par iespējām samazināt traumatismu un vides riskus; 6) nodrošināt kvalitatīvu pakalpojumu vienlīdzīgu pieejamību visiem reģiona iedzīvotājiem.

Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība. Zemgales plānošanas reģiona visās (22) pašvaldībās ir izveidotas un darbojas pašvaldības iestādes – sociālie dienesti, kas savā teritorijā deklarētajiem pašvaldības iedzīvotājiem organizē un sniedz sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību, kā arī administrē sociālajiem pakalpojumiem un sociālajai palīdzībai novirzītos pašvaldības budžeta līdzekļus. Zemgales reģiona pašvaldību sociālā darba speciālistu skaits ir nepietiekams. Vislielākā slodze uz vienu sociālā darba speciālistu ir Salas novadā, kur ir 0,6 sociālā darba speciālisti uz 1000 iedzīvotājiem, savukārt augstākie rādītāji ir 2,3 Dobeles novadā, 1,8 Jēkabpils novadā un 1,5 Krustpils novadā. 2019. gada nogalē Zemgales reģionā sociālos pakalpojumus bērniem sniedza 6 SAC, savukārt sociālos pakalpojumus pilngadīgiem iedzīvotājiem sniedza pašvaldību un citu organizāciju izveidoti un finansēti 12 SAC. Zemgales plānošanas reģiona

teritorijā atrodas 2 VSAC ar filiālēm Jelgavas pilsētā un Iecavas, Dobeles, Jelgavas un Neretas novados, kā arī viena līgumorganizācija (VSIA “Gintermuiža”), kurās tiek sniegti valsts apmaksāti sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi pilngadīgām personām ar GRT.

Kopš 2015. gada Zemgales plānošanas reģionā, tāpat kā pārējos plānošanas reģionos Latvijā straujāk virzās deinstitucionalizācijas process, kas šajā plānošanas periodā paredz palielināt institucionālai aprūpei alternatīvu - sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu (SBSP) klāstu un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu (ĢVPP) pieejamību, tai skaitā izveidojot un attīstot SBSP infrastruktūru personām tai skaitā bērniem ar invaliditāti un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, un nodrošinot viņu neatkarīgu dzīvi un iekļaušanos sabiedrībā.

Grūti paredzēt, kā tieši pašvaldību sniedzamās sociālās palīdzības apjoma ietekmēs saslimstība ar Covid-19 un tās dēļ 2020. gadā izsludinātās ārkārtas situācijas un vairāku nozaru darbības apjoma straujais samazinājums. Tomēr negaidītā situācija epidēmijas izplatībā kopienā, pašvaldībā, Latvijā un pasaulē, jau piedzīvotās un neparedzamās iespējamās krīzes situācijas, salīdzinoši neplānoti vai neparedzēti zaudējot darbu, kā arī nespēja izmantot līdzšinējos stresu mazinošos pasākumus (piemēram, ceļot, doties atvaļinājumā, sportot, dejot, dziedāt utt.) visdrīzāk ietekmēs personu un ģimeņu spēju tikt galā ikdienas situācijās, tai skaitā arī emocionāli. Tas nozīmē, ka būtiska loma tuvāko gadu laikā būs tādu sociālo pakalpojumu attīstībai, kas sniegs psihosociālo palīdzību, emocionālo atbalstu un vienlaicīgi izmantos informāciju tehnoloģiju piedāvātās iespējas, kas nav parasti risinājumi sociālo pakalpojumu jomā. Vairāk kā līdz šim varētu pieaugt nepieciešamība izmantot atbalsta un pašpalīdzības grupu darba formas. Tāpat nozīmīga būs sociālā darba speciālistu kompetences un kapacitātes uzturēšana. Paaugstināties varētu arī apmācību, pieredzes apmaiņas, radošu risinājumu meklējumu un arī supervīzijas nozīme. Pielāgoties ikdienas dzīves izmaiņām vajadzēs arī sociālajā jomā, turklāt ātrāk nekā tas noticis iepriekš.

Izglītība. 2020./2021. m.g. Zemgales reģionā ir 98 izglītības iestādes, kurās tiek īstenotas vispārīzglītojošās izglītības programmas, no tām trīs īsteno arī profesionālās izglītības programmas. Vēl Zemgalē ir četras citas profesionālās izglītības iestādes (kopā – septiņas profesionālās izglītības iestādes) un 14 akreditētas augstākās izglītības iestādes vai to filiāles. Tās atrodas Jēkabpilī,

Jelgavā, Aizkrauklē un Bauskā, un tajās iespējams apgūt 1.līmeņa profesionālās studiju programmas, kā arī bakalaura, maģistra un doktora grāda studijas. Jelgavā atrodas viena no lielākajām valsts augstākās izglītības iestādēm – Latvijas Lauksaimniecības universitāte, kurā tiek piedāvātas 58 studiju programmas trīs nozarēs – biozinātnes, inženierzinātnes un sociālās zinātnes. Citās augstākās izglītības iestādēs iespējams apgūt tādas programmas, kā komercdarbība, grāmatvedība, mārketinga, programmēšana, pedagogija, sociālais darbs, tiesību zinātne un psiholoģija ZPR novados un pilsētās kopumā ir 29 pieaugušo izglītības iestādes, kurās tiek organizēta izglītojoša darbība, interešu izglītība, kursi, kā arī profesionālā pilnveide gan ar, gan bez jaunas izglītības pakāpes iegūšanas. Pieaugušo izglītības iespējas ir Dobeles, Ozolnieku, Jelgavas, Jēkabpils, Aizkraukles, Bauskas, Auces novados, un šajās klātienē programmās iespējams iesaistīties gan maksas programmās, gan NVA finansēto projektu ietvaros. Zemgalē 2019. gadā reģistrētas 65 pirmsskolas izglītības iestādes, no tām 21 Jelgavā un 5 Jēkabpils pilsētā. Ņemot vērā dzimstības samazināšanos un emigrējušo skaita pieaugumu, pēc dažiem gadiem izglītības iestāžu infrastruktūra varētu atbilst pieprasījumam, savukārt tālākā nākotnē, saglabājoties esošajām demogrāfiskajām tendencēm, būs nepieciešama pirmsskolas izglītības iestāžu reorganizācija.

ZPR vērojams gan izglītības iestāžu, gan izglītojamo skaita samazinājums. Salīdzinot ar 2010./2011. m.g., izglītības iestāžu skaits 2020./2021. m.g. samazinājies par 21,6 % jeb 27 izglītības iestādēm. Izglītojamo skaits samazinājies par 7,2 %, viszemāko punktu sasniedzot 2014./2015.m.g. – 26 878 izglītojamie. ZPR pašvaldībām jāizvērtē un jāpieņem papildus lēmumi izglītības iestāžu tīkla sakārtošanai, lai kāpinātu izglītības sistēmas efektivitāti kontekstā ar plānoto administratīvi teritoriālo reformu un jaunā mācību satura ieviešanu, kas vidusskolas posmā paredz specializāciju dažādās mācību jomās. Turpmākā vidējās izglītības iestāžu tīkla sakārtošana būtu vērtējama, savstarpēji sadarbojoties vairākām pašvaldībām ZPR ietvaros.

Kultūra. Kultūrvidē ir gan nozīmīgs resurss reģionu un pilsētu ekonomikas un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai, gan arī dzīves vides kvalitāti ietekmējošs faktors. Zemgalē latviešu tradicionālajai kultūrai – dziedāšanai, muzicēšanai, teātra spēlēšanai un dejošanai – ir stabili pamati. Reģionā, tāpat kā visā Latvijā, tradicionālās kultūras un amatiermākslas procesa nepārtrauktības nodrošināšana organizatoriski saistīta ar kultūras un tautas namiem. Zemgalē ir 82 kultūras

centri, tie nozīmīgākie kultūras pasākumu organizatori, un pasākumiem ir augsta kvalitāte. Zemgalē kultūras centros notikušas salīdzinoši daudz profesionālās mākslas norises. Reģionā ir daudz zīmīgu un tradicionālu kultūras pasākumu, ar kuriem asociējas tieši Zemgale. Reģionā darbojas 542 mākslinieciskie kolektīvi ar vairāk nekā 7500 dalībniekiem. Reģionā ir 22 akreditēti muzeji, to skaitā 1 valsts muzejs (Rundāles pils muzejs ar filiāli Jelgavas pilī), pašvaldību muzeji (Jelgavā, Bauskā, Dobelē, Aizkrauklē, Jēkabpilī), Dobeles novadā atrodas Zemkopības ministrijas pakļautībā esošais K. Ulmaņa muzejs “Pikšas” un Latvijas Auglīkopības institūta P. Upīša memoriālais muzejs. No vairāk nekā 1500 Latvijas bibliotēkām, 241 bibliotēka atrodas Zemgales reģionā, t.sk. 2 neredzīgo. Bibliotēkas darbojas kā daudzpusīgi izglītības, kultūras un informācijas centri, tajās notiek arī profesionālās pilnveides un tālākizglītības pasākumi. Zemgalē ir 22 profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes, no kurām 5 ir mākslas skolas, 9 mūzikas skolas, 8 mākslas un mūzikas skolas. Reģionā izvietoti 938 valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļi.

Sports. Zemgales plānošanas reģiona teritorijā sporta bāzu reģistrā reģistrēts 181 objekts – pamatā sporta skolas, sporta laukumi, kā arī peldbaseini (Bauskā, Dobelē, Jelgavā, Salas novadā, atklātais peldbaseins Pļaviņās), motokrosa trases, autotrases un mototrases Aknīstes novadā, Dobeles novadā, Jēkabpils novadā un Vecumnieku novadā. Aucē reģistrēts multifunkcionālais āra handbola laukums, Jelgavā – tenisa centrs, ledus halles Jelgavā, Jēkabpilī un Ozolnieku novadā, šautuves Bauskas novadā, Dobeles novadā, Salas novadā. Jēkabpilī reģistrēts darta biljarda klubs, savukārt Pļaviņu novadā – vairākas slēpošanas trases, biatlona un skvoša bāze. Jelgavā ūdenssportam aktīvi tiek izmantota Lielupe, līdz ar to šeit atrodas airēšanas bāze un jahtklubs. Reģionā lielākais sporta objektu skaits atrodas pie izglītības iestādēm, kas vienlaikus ir arī brīvpieejas laukumi. Pašvaldību prioritāte joprojām ir izglītības iestāžu sporta zāļu renovācija vai rekonstrukcija un brīvpieejas sporta laukumu un izglītības iestāžu sporta laukumu izveide.

Sabiedrības drošība. Lielupes un Daugavas upju baseinos, tajā skaitā Zemgales plānošanas reģiona teritorijā, pastāv vairāki plūdu riski, t.sk. ar upju paliem saistītie riski un hidroelektrostaciju un citu hidrotehnisko būvju uzpludinājumu riski. Zemgalē veikti vairāki pretplūdu pasākumi, taču vēl ir daudz darāmā. Kā būtiskākie augsnes piesārņotāji Zemgalē jāmin rūpnieciskie piesārņojuma avoti, lauksaimniecība (ņemot vērā, ka ZPR atrodas nitrātu jutīgajā teritorijā),

vēsturiskais piesārņojums no PSRS militārajām aktivitātēm, kā arī avārijas situācijas. Zemgales teritorijā kopumā fiksētas 24 piesārņotas vietas un 561 potenciāli piesārņota vieta, lielākoties tās atrodas reģiona rietumu daļā, ar vislielāko koncentrāciju Jelgavas pilsētā, kur atrodas daudzi rūpnieciskie uzņēmumi. Piesārņotajām, īpaši vēsturiski piesārņotajām vietām nepieciešami sanācijas pasākumi, un, tā kā sanācijas izmaksas ir ļoti augstas, ir nepieciešams veikt vietu prioritizēšanu, ņemot vērā dažādus faktoros, piemēram, kurš objekts rada vislielāko ietekmi uz vidi vai sabiedrību, jāņem vērā potenciālie attīstības projekti šo teritoriju tuvumā. Zemgales reģionam ir gara robeža ar Lietuvas Republiku, tāpēc pierobežas zonā jānodrošina ārkārtas situāciju kopīga risināšana, jāveido sadarbība ārkārtas dienestiem.

Kopumā ZPR pašvaldību teritorijās sabiedriskā kārtība un drošība ir apmierinošā līmenī, tomēr ir jomas un teritorijas, kurās iespējami uzlabojumi. Pierobežas teritorijās izplatītas kaimiņvalsts iedzīvotāju izdarītās zādzības, savukārt tajā pašā laikā pierobežas pašvaldību teritorijās kopā noziedzīgo nodarījumu skaits uz 10 tūkst. iedzīvotāju ir mazāks nekā Latvijā kopā, izņēmums ir Bauskas novada pašvaldība. Par problēmu sabiedriskās kārtības un drošības jomā liecina arī liels ugunsgrēku, īpaši – kūlas ugunsgrēku, skaits. To skaits un radītie postījumi ir pārāk lieli, kas nozīmē to, ka tie ne tikai operatīvi jādzēš, bet arī jāpastiprina preventīvais darbs to samazināšanai.

Uz šo brīdi Zemgales plānošanas reģionā sabiedrības drošības jomā visu aktuālo un aktualizēto problēmu vienojošs faktors ir sadarbības/informācijas nepietiekamība (attiecīgajā laika brīdī); informācijas apmaiņas trūkums; dažādu struktūru, gan valsts, gan pašvaldības vienotas pieejas trūkums; datu/informācijas koordinēšanas nepietiekamība starp valsts un pašvaldības drošības struktūrvienībām; sadarbības trūkums; reaģēšanas laika un precizitātes uzlabošana.

Visu šo izvirzīto problēmu risinājums varētu būt Operatīvo centru izveide, kā tas jau ir izdarīts Jelgavas pilsētā, apvienojot visus pilsētas dienestus vienotā operatīvajā centrā, kas ļauj vienoti rast problēmu risinājumu, iesaistot un koordinējot nepieciešamas struktūrvienības. Tādā veidā novēršot ļoti daudzas iepriekš aprakstītās problēmas, kā arī ļoti būtiski saīsinot reaģēšanas laiku visiem iesaistītajiem dienestiem, jo visa koordinējošā darbība notiek centralizēti.

Līdz ar to ja šāda veida OVC centri tiktu izveidoti visas jaunizveidojamās (6) pašvaldībās, tad tas būtiski atvieglotu visu šo pašvaldību darbu ne tikai sabiedriskās kārtības jomā, bet arī pilsētu saimnieciskajā darbībā (infrastruktūras

bojājumu operatīva novēršana, utt., ko netieši arī varētu attiecināt pie sabiedrības drošības).

EKONOMIKA

Zemgales reģiona iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju 2017. gadā bija 8.5 tūkst. euro jeb 61.5% no Latvijas vidējā rādītāja. Ievērojami augstāks šis rādītājs ir Rīgas reģionā, nedaudz augstāks – Pierīgas, Kurzemes un Vidzemes reģionā, tādējādi Zemgale atrodas piektajā vietā pēc IKP rādītāja uz vienu iedzīvotāju. Ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaita uz 1000 iedzīvotājiem ziņā Zemgales plānošanas reģiona 2018. gada rādītājs (69 ekonomiski aktīvas tirgus vienības uz 1000 iedzīvotājiem) bija zemākais (tikpat arī Latgales plānošanas reģionam) gan salīdzinot ar Latviju kopumā, gan reģionu starpā. 2018. gadā 28% no tām darbojās lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē (A NACE 2. red.), 20% – pakalpojumu nozarē (H–J, L–N, 95 NACE 2.red.), 13% – tirdzniecības nozarē (G), 8% - profesionālajos, zinātniskajos un tehniskajos pakalpojumos, 7% – rūpniecībā (B+C), 7% – būvniecībā (F). Kopumā 94.0% Zemgales ekonomiski aktīvo tirgus vienību 2018. gadā bija mikro lieluma (līdz 10 nodarbinātajiem), 5.0% – mazie uzņēmumi (10 līdz 49 darbinieki), 1.0% – vidējie (50 līdz 249 darbinieki) un tikai 0.1% – lielie uzņēmumi (virs 250 darbiniekiem). Mikro uzņēmumu lielo pārsvaru veido zemnieku saimniecības (29% no visiem mikro uzņēmumiem). Ja laika periodā no 2008. līdz 2012. gadam ekonomiski aktīvo komercsabiedrību (uzņēmumu) skaits vienmērīgi pieauga, tad līdz 2016. gadam ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits turpina palielināties, bet 2017. gadā vērojams uzņēmumu skaita kritums. 2018. gadā uzņēmumu skaits salīdzinot ar 2016. gadu ir samazinājies par 5.4%.

2019. gadā kopējais nodarbināto skaits Zemgales reģionā bija 104.6 tūkstoši un laikā no 2015.-2019. gadam tas samazinājies par 2.5%, kas saistāms gan ar iedzīvotāju skaita samazināšanos dzimstības un migrācijas ietekmē, gan ar nozaru struktūras un darba organizācijas izmaiņām (tehnoloģiju attīstība, procesu mehanizācija, kvalificēta darbaspēka trūkums u.c. faktori). Tomēr ir atsevišķas nozares, kurās Zemgalē vērojams nodarbināto skaita pieaugums. Ievērojams nodarbināto skaita pieaugums vērojams citu pakalpojumu nozarē (20.9%, salīdzinot ar 2015. gadu), kas ietver māksla, izklaide, atpūta, mājsaimniecību kā darba devēju darbības un ārpusteritoriālo organizāciju un institūciju darbības nozares. Arī būvniecības nozare (7.2%) un transporta nozare (5.6%) uzrāda nodarbināto skaita pieaugumu. Pārējās nozarēs vērojams

nodarbināto skaita samazinājums. Lielākais nodarbināto skaita samazinājums 2015.-2019. gadā bijis tirdzniecības nozarē (-13.8%) un lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē (-8.9%).

Dabas resursi (mežainums un lauksaimniecībā izmantojamās zemes, minerālu izcelsmes dabas resursi u.tml.) ļauj reģionam specializēties **lauksaimniecības, mežsaimniecības, ieguves rūpniecības, pārtikas un kokrūpniecības nozarēs**, kā arī lauku un atpūtas **tūrismā**. Zemgale ir lielākais graudaugu ražošanas reģions ar vidējo auglīgu augstāku nekā citos reģionos. Bagātais kultūrvēsturiskais mantojums padara Zemgales plānošanas reģionu pievilcīgu kultūrvēsturiskajam tūrismam. **Metālapstrādes un mašīnbūves** nozares nozīmīgs centrs ir Jelgavas pilsēta un tās apkārtnē – Dobeles, Jelgavas un Ozolnieku – novadi. **Ķīmiskai rūpniecībai** ir augsts izaugsmes un eksporta potenciāls. Viens no tradīciju glabātājiem – Dobeles novads, kam ir noteiktas iestrādes un speciālistu potenciāls, tostarp specifiskās ķīmijas un farmācijas apakšnozarēs. Zemgalē ir būtiska arī **tekstīlrūpniecības** un apģērhu ražošanas nozare, īpaši Jelgavas, Dobeles un Jēkabpils pilsētās un novados.

Zemgales plānošanas reģionam raksturīgas divas industriālo centru grupas, no kurām pirmo veido Jelgavas, Dobeles un Bauskas pilsētas un otro – Jēkabpils un Aizkraukles pilsētas.

Zemgalē darbojas trīs zinātniski pētnieciskie institūti, LLU sastāvā ir četri patstāvīgi institūti. LLU struktūrā darbojas trīs zinātniski pētnieciskās laboratorijas. Visas minētie resursi specializējušies lauksaimniecības un mežsaimniecības jomās. Stabils zinātniskais ražīgums - LLU uzrāda stabilu patentēto izgudrojumu ražīgumu – virs 10 patentiem gadā.

Katrā Zemgales reģiona pašvaldībā darbojas amatnieku sētas, darbnīcas vai amatu mājas, kā arī individuālie amatnieki. **Amatniecība un mājražošana** ir perspektīvās ekonomikas nozares, kuru attīstību un virzību uz uzņēmējdarbību vēlams stiprināt nākotnē, veidojot vienotu reģiona amatnieku un mājražotāju sadarbības tīklu, veicināt vietējo produktu konkurētspēju dažāda mēroga tirgos un paplašinot reģiona tūrisma piedāvājumu tieši amatniecības, mājražošanas un lauku tūrisma jomā.

Zemgalē **radošās industrijas** pārstāv ap 2% no kopējā ekonomiski aktīvo statistikas vienību skaita, kas norāda uz to, ka pastāv noteikts radošuma līmenis reģionā, ir liels potenciāls radošo industriju attīstībai un pastāv arī liels

pieprasījums pēc inovatīviem risinājumiem, kas dod iespējas jaunažiem uzņēmējiem uzsākt biznesu ar minimālo sākuma kapitālu, pārdodot savas idejas vai izstrādājot unikālus un savdabīgus risinājumus.

Zemgalē uzņēmējiem pieejama daudzpusīga uzņēmējdarbības atbalsta vide ar produktīvu inkubatoru tīklu, profesionālu un pieprasījumam atbilstošu pētniecisko resursu tīklu, industriālo teritoriju iniciatīvām un plašu lauksaimniecības atbalsta institūciju tīklu.

Plānošanas reģiona ekonomikas profils nosaka **četrus galvenos specializācijas virzienus (RIS3)**

- bioekonomika, lauksaimniecība un tās produktu pārstrāde;
- dabas resursu (mežu un derīgo izrakteņu) apsaimniekošana;
- apstrādes rūpniecība kā pilsētu specializācija;
- tūrisms un amatniecība kā reģiona identitātes zīmols.

Un divus horizontālos specializācijas virzienus: Izglītība, zinātne, inovācijas un IKT un Transports un loģistika.

2.ZEMGALES REĢIONA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2030, EKONOMIKAS SPECIALIZĀCIJAS UN PRIORITĀRĀS ATTĪSTĪBAS NOZARES.

Zemgales plānošanas reģionā hierarhiski austākais spēkā esošais plānošanas dokuments ir “Zemgales reģiona ilgtermiņa attīstības stratēģija 2015-2030”.

Zemgales reģionā izvirzītais ilgtermiņa stratēģiskais attīstības mērķis ir:

Zemgale 2030. gadā – konkurētspējīgs, zaļš reģions Latvijas centrā ar kvalitatīvu un pieejamu dzīves vidi

Stratēģiskā mērķa sasniegšanai ir noteikta

ZEMGALES REĢIONA ATTĪSTĪBAS VĪZIJA, kas paredz:

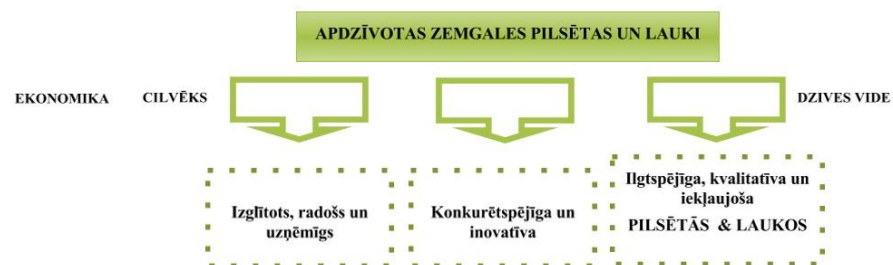
Cilvēki. Iedzīvotāju skaits reģionā ir stabils, ko nosaka faktors, ka iedzīvotāji izvēlas savu dzīves vietu Zemgalē – kā pievilcīgā dzīves un darba telpā. Reģionā vairumam no darbaspējas vecuma iedzīvotājiem ir augstākā vai profesionālā izglītība un lielākā daļa ir iekļāvušies mūžizglītības procesos. Reģiona iedzīvotāji jūtas piederīgi un atbildīgi gan par vietējo, gan reģiona kopdzīvi un ir lepni, ka dzīvo Zemgalē. Latviskā kultūrtelpa ir Zemgales sabiedrību saliedējošs pamats, kurā ikviens indivīds ir tiesīgs izvēlēties savu identitāti un var brīvi iekļauties sabiedrībā.

Vērtības. Zemgale – zaļš reģions Latvijas centrā, kur ir visauglīgākās lauksaimniecības zemes Latvijā, daudzveidīgi derīgie izrakteņi, meži un ūdens resursi, nepiesārņota un maz pārveidota dabas vide. Reģions ar savu kultūrvidi, kultūrvēsturisko mantojumu, senām tradīcijām un tūrisma potenciālu. Latvijas Lauksaimniecības universitāte – atpazīstama un spēcīga zināšanu un tehnoloģiju pārneses universitāte Baltijā, veiksmīgi īsteno sadarbības projektus ar reģionu un pašvaldībām inovāciju ieviešanai.

Uzņēmējdarbība. Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros tiek koncentrēti reģiona un valsts ekonomikai nozīmīgi ražošanas uzņēmumi. Veiksmīgi sadzīvo un attīstās intensīvā lauksaimniecība un ekosaimniekošana, notiek sadarbība un specializēšanās. Efektīvi darbojas uzņēmējdarbības atbalsta un inovāciju sistēma, uzņēmumu sadarbības tīkli (klasteri). Zemgalē tiek sekmēta sociālo uzņēmumu izveide un darbība, iesaistot sabiedrību sociālo problēmu risināšanā.

Sasniedzamība. Reģions ir vienota darba–dzīves telpa ar kvalitatīvu, efektīvu un videi draudzīgu transporta sistēmu un infrastruktūru, kuras pamatu veido sabiedriskā transporta tīkli, kas nodrošina teritoriāli vienmērīgu sniedzamību atbilstoši ikdienas mobilitātes prasībām. Gan publiskajā pārvaldē, gan saimnieciskajā darbībā tiek plaši izmantotas informācijas un komunikāciju tehnoloģijas.

Telpa. Zemgali raksturo dabas un cilvēka darbības līdzsvars, specializēšanās un ilgtspējīga resursu izmantošana. Pilsētu un lauku attīstība un specializēšanās, mijiedarbība un partnerība nodrošina augstu dzīves kvalitāti visā Zemgales teritorijā. Zemgalei, kā reģionam Latvijas centrā, ir spēcīgas funkcionālas un telpiskas saites ar visiem pārējiem reģioniem. Pārrobežu teritorijās ar Lietuvu ir izveidota vienota telpa uzņēmējdarbības un pakalpojumu attīstībai.

Periodam līdz 2030. gadam ir noteiktas sekojošas Zemgales reģiona ilgtermiņa attīstības prioritātes:

ZEMGALES REĢIONA ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBAS PRIORITĀTES

1. **Zemgale – reģions ar attīstītu bioekonomiku, lauksaimniecību un uz vietējiem resursiem balstītu pārtikas rūpniecību un amatniecību.** Zemgale – intensīvās lauksaimniecības un ekosaimniekošanas „sadzīvošanas” modelis.
2. **Zemgales nacionālas un reģionālas nozīmes pilsētas** – reģiona rūpniecības un pakalpojumu centri, kas dod attīstības starojumu lauku teritorijām.
3. **Apdzīvoti Zemgales lauku apvidi**, kur attīstās mazā uzņēmējdarbība un ir saglabāta tradicionālā dzīves vide.
4. **Zemgale - izglītības, zinātnes un inovāciju reģions** ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti kā intelektuālo potenciālu Latvijas un Zemgales, īpaši lauku, attīstībai un spēcīgām profesionālās izglītības iestādēm.

ZEMGALES EKONOMIKAS SPECIALIZĀCIJA

Zemgales plānošanas reģiona ekonomikas profils aptver četrus galvenos specializācijas virzienus:

1. *Zemgale – reģions ar attīstītu bioekonomiku, lauksaimniecību un uz vietējiem resursiem balstītu konkurētspējīgu pārtikas rūpniecību.*
2. *Zemgales dabas resursu apsaimniekošana – resursefektīvai mežsaimniecībai, kokapstrādei, ieguves rūpniecībai un karjeru izstrādei,*

pārkārtošanās uz gudro un videi draudzīgo ekonomiku, pielāgošanās klimata pārmaiņām, viedie materiāli un tehnoloģijas.

3. *Apstrādes rūpniecības centri Zemgalē – metālapstrādes, mašīnbūves, ķīmiskās rūpniecības, kokapstrādes, pārtikas rūpniecības un tekstilrūpniecības attīstība pilsētās. kā inovatīvas un konkurēt spējīgas nozares kā pilsētu specializācija.*
4. *Zemgale – radošās amatniecības reģions un tūrisma galamērķis, ar atpazīstamu bagātu kultūrvidi, izciliem galamērķiem, Zemgale kā pievilcīga dzīves vide, kā reģiona identitātes zīmols.*

Noteiktas divas horizontālās prioritātes, kuru ieviešana ir svarīga un nepieciešama visos noteiktajos ekonomikas specializācijas virzienos:

- **Izglītība, zinātne, inovācijas un IKT**, kas attīstāmi ciešā sadarbībā ar ekonomikas transformāciju, inovatīvo izaugsmi, nodrošinot gan nepieciešamos austas kvalitātes speciālistus, pētījumus, gan inovatīvus produktu un tehnoloģiju risinājumus, zināšanu komercializāciju.
- **Transports un loģistika**, kas nodrošina gan cilvēku mobilitāti darba vietu un pakalpojumu sasniedzamībai, gan resursu un produkcijas transportēšanu, t.sk. tirdzniecības un eksporta iespējas, loģistikas centru attīstību.

Šo nozaru attīstība ilgtermiņā vērsta uz efektīvu un ilgtspējīgu vietējo resursu izmantošanu, kā arī inovāciju un konkurētspējas palielināšanu, apgūstot perspektīvākas un reģionam specifiskas nišas. Reģiona ekonomiskā specializācija sekmē ilgtermiņa attīstības prioritāšu īstenošanu, ekonomikas attīstības centrā noliekot cilvēku un caur uzņēmējdarbības attīstību

perspektīvajās nozarēs sekmējot Zemgales iedzīvotāju nodarbinātību un radošās aktivitātes.

Lai nodrošinātu stabilu un inovatīvu ekonomikas nozaru izaugsmi, kā arī palielinātu Zemgales reģiona konkurētspēju gan nacionālā, gan starptautiskā mērogā, ekonomikas profila pamatā ir jomas, kas ir būtiskas visu nozaru attīstībai un caurvij visus specializācijas virzienus, sekmē RIS3 jomu ieviešanu:

Reģiona ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanai un prioritāro nozaru attīstībai šim plānošanas periodam 2020.-2027 ir noteiktas integrētas vidēja termiņa attīstības prioritātes: **Izglītība, mūžizglītība un zinātne Sociālā iekļaušana un veselības veicināšana, Uzņēmējdarbības konkurētspēja, inovācijas un eksportspēja, Viedā mobilitāte un infrastruktūra, Vide, daba, klimata pārmaiņas, Moderna un pieejama pakalpojumu sistēma, Kultūrvide un identitāte, Drošība, Aktīvas un iekļaujošas kopienas**, kuru integrēta ieviešana nodrošinās Stratēģiskā mērķa un vīzijas sasniegšanu.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programmā 2020.-2027.gadam noteiktie ilgtermiņa uzstādījumi un vidēja termiņa prioritātes turpina jau iepriekšējā plānošanas periodā noteikto virzību uz Zemgales pilsētu un lauku teritoriju attīstību, Zemgales kultūrvides saglabāšanu un attīstību, reģiona ekonomikas attīstību ar specializāciju īpašajās uzņēmējdarbības nozarēs, izglītības, zinātnes, inovāciju, transporta un loģistikas, kā arī IKT attīstības virzīšanu.

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, šajā periodā attīstības prioritātes ir izvēlētas balstoties uz attīstības tendencēm pasaulē un globālajā ekonomikā, pandēmijas Covid 19 ieviestajām izmaiņām attīstībā.

Galvenie izaicinājumi attīstībai ir iedzīvotāju skaita samazināšanās, zems blīvums, iedzīvotāju novecošanās, augstā migrācija, kas būtiski ierobežo darba spēka pieejamību un ierobežo vietējo tirgu, administratīvi teritoriālā reforma, jaunās tendences - digitalizācija, robotizācija, automatizācija, tehnoloģiju attīstība, 5G interneta attīstība, nosaka nepieciešamību transformēt esošo ekonomiku,

reģiona prioritārās nozares, sekmējot inovatīvu tehnoloģiju, produktu un pakalpojumu ieviešanu, produktivitātes celšanu, augstas pievienotās vērtības, unikālu un kvalitatīvu produktu ražošanu, veidojoties par konkurētspējīgu un eksportspējīgu ekonomiku ,

Reģiona attīstībai ir nepieciešama vieda un ilgtspējīga pārvaldība, zaļās attīstības principu ieviešana pārvaldībā un sadzīvē, pielāgošanās klimata pārmaiņām, digitāla pārvaldība – digitālu publisko pakalpojumu un produktu veidošana, digitālās kompetences, pieaug sabiedrības drošības loma, gan klimata pārmaiņu ziņā, kibernetika, sabiedrības aktivizēšana, attālinātais darbs.

Plānojot un izvēloties šī perioda prioritātes tiek izvērtēts, kā ar jaunajiem izaicinājumiem un tendencēm sasniegt izvēlētos stratēģiskos mērķus.

3.VIDĒJA TERMIŅA STRATĒĢISKIE UZSTĀDĪJUMI, INDIKATORI, RĪCĪBAS

Nemot vērā Zemgales ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015-2030 noteiktos ilgtermiņa stratēģiskos uzstādījumus – ekonomikas specializācijas virzienus un horizontālās prioritātes, attīstības vīziju, stratēģisko mērķi un tās virzītājspēkus, ilgtermiņa attīstības prioritātes, Nacionālā attīstības plāna 2020-2027 prioritātes, Zemgales plānošanas reģiona resursus, pasaules attīstības tendences un izaicinājumus, ir izvirzītas Zemgales attīstības prioritātes vidējam termiņam – laika periodam no 2021.-2027.g.:

- **Elastīga izglītība mūža garumā**
- **Sociālā iekļaušana un veselības veicināšana**
- **Uzņēmumu konkurētspēja un izaugsme**
- **Viedā mobilitāte un infrastruktūra**
- **Vide, daba, klimata pārmaiņas**
- **Moderna un pieejama pakalpojumu sistēma**
- **Kultūrvide un identitāte, aktīvas kopienas**
- **Sabiedrības drošība**
- **Kā horizontālās prioritātes tiek iezīmētas, kapacitātes celšana, digitalizācija, zaļo principu ievērošana, sadarbība.**

P1 Prioritāte Elastīga izglītība mūža garumā

Prioritātes mērķis: Kvalitatīva, pieejama, daudzpusīga izglītība mūža garumā

Apraksts, pamatojums

Prioritāte paredz sekmēt visu līmeņu izglītības, t. sk. mūžizglītības attīstību un atbilstību darba tirgus vajadzībām, nodrošināt kvalitatīvas izglītības iespējas un tās vienlīdzīgu pieejamību, veicināt reģiona iedzīvotāju iekļaušanās darba tirgū. Saprotot, ka kvalitatīva, darba tirgus vajadzībām atbilstoša izglītība ietekmē reģiona konkurētspēju un uzņēmējdarbības vidi, tiks veicināta iedzīvotāja potenciāla attīstība un īstenošana visa mūža garumā. Tiks pievērsta uzmanība darbaspēka produktivitātes paaugstināšanai, attīstot mainīgajam darba tirgum nepieciešamās prasmes, tostarp veicinot digitālo prasmju apguvi. Samazinoties iedzīvotāju skaitam darba spējīgā vecumā, lai uzturētu dzīves kvalitāti jāpaaugstina darba ražīgums. Tāpēc nozīmīga ir izglītības sistēmas spēja sniegt ne tikai zināšanas, bet arī prasmes, lai skolu absolventi varētu veiksmīgi turpināt savu izglītību, atrast darbu vai uzsākt savu uzņēmējdarbību. Ņemot vērā, ka samazinoties iedzīvotāju skaitam, kvalitatīvi un mūsdienīgi izglītības pakalpojumi sadārdzinās, tiks pievērsta uzmanība resursu efektīvai un ilgtspējīgai izmantošanai, skolu tīkla sakārtošanai. Profesionālās izglītības prestižs celšana un attīstības veicināšana notiks, izstrādājot un īstenojot modulāras programmas. Tādejādi nodrošinot elastīgu pieeju profesionālās izglītības procesam un veicinot operatīvu pārkvalificēšanos atbilstoši darba tirgus prasībām. Lai palīdzētu apzināties kādās nozarēs un profesijās nākotnē var būt noderīgas mācībās apgūtās zināšanas un prasmes, kā arī personas individuālie dotumi un talanti, tiks stiprināta mērķtiecīga karjeras izglītības integrēšana mācību saturā. Būtiska nozīme tiks piešķirta mūžizglītībai, veicinot jaunu kvalifikāciju apgūšanu, esošo paaugstināšanu, pārkvalificēšanos, tādejādi uzlabojot darba spēka kvalitāti un piemērotību darba tirgum. Lai nodrošinātu Zemgales reģiona vienmērīgu attīstību un ekonomisko izaugsmi, būtiska ir katra darbaspējīga iedzīvotāja iesaiste darba tirgū. Tomēr, priekšlaicīga mācību pārtraukšana būtiski samazina šādu iespēju. Turklāt tas veicina personas sociālo neaizsargātību un pakļauj tos nabadzības riskam. Sadarbojoties tiks nodrošināti pasākumi, lai mazinātu šo riskus. Sadarbojoties tiks meklēti mērķtiecīgi risinājumi, lai izglītojamie ar speciālām vajadzībām, mācīšanās grūtībām, sociāli ekonomiskiem riskiem pakļautie bērni, mobingam pakļauti bērni iegūtu kvalitatīvu izglītību. Radot izglītojamiem drošu, atbalstošu un iekļaujošas vidi Zemgales reģiona izglītības iestādēs, vienlaikus tiks mazināts NEET jauniešu īpatsvars reģionā. Lai mazinātu digitālo plaisu sabiedrībā, tiks veicināta IKT prasmju un digitālo kompetenču apgūšana, kā arī digitālo iespēju plašāka izmantošana.

RV 1.1. Modernas, inovatīvas izglītības vides attīstība

Rīcības virziena mērķis: Nodrošināt kvalitatīvu un pieejamu izglītību visos izglītības līmeņos, attīstot infrastruktūru un ieviešot inovatīvus risinājumus. Pirmskolas, vispārējās, augstākās, speciālās, profesionālās t.sk kultūrizglītības un mūžizglītības pieejamības un kvalitātes paaugstināšana un pielāgošana darba tirgus prasībām, t.sk. esošā mācību aprīkojuma un infrastruktūras modernizēšana, vides pielāgošana, mācību materiālu iegāde, IKT tehnoloģiju uzlabošanu, jaunu inovatīvu mācību procesu nodrošināšanai, uzsvāru liekot uz mācību procesa un vides digitalizāciju. Ņemot vērā, ka samazinoties iedzīvotāju skaitam, kvalitatīvi un mūsdienīgi izglītības pakalpojumi sadārdzinās, tiks pievērsta uzmanība resursu efektīvai un ilgtspējīgai izmantošanai, skolu tīkla sakārtošanai.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Modernizēto objektu skaits??					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 1.1.1.	Veicināt sadarbību starp pašvaldībām, izglītības iestādēm un uzņēmējiem, izglītības piedāvājuma un materiāli tehniskās bāzes uzlabošanā	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, IZM, VISC, VIAA	SAM 4.2.1 SAM 4.2.4	2021-2027	
<p><i>Stiprināt pašvaldību, uzņēmēju, NVO pārstāvju kapacitāti finanšu piesaistes pieteikumu sagatavošanai privāto investoru, pašvaldību, valsts un ES finanšu atbalsta programmās</i></p> <p><i>Veicināt savstarpēji koordinētas informācijas, kvalitatīvas informācijas apmaiņu starp iesaistītajām institūcijām</i></p> <p><i>Veicināt valsts un pašvaldību institūciju, izglītības iestāžu, sadarbību koordinētai izglītības infrastruktūras attīstībai, īstenojot starpinstitutionālus un starpsektorālus kopprojektus un aktivitātes</i></p> <p><i>Veikt izglītības iestāžu infrastruktūras un izglītības pakalpojumu kartēšanu un reģionālās koordinēšanas sistēmas izveidošana, lai attīstītu un efektīvi izmantotu esošo izglītības infrastruktūru un investētu jaunas infrastruktūras radīšanā</i></p> <p>Efektīvizēt skolu tīklu, tai skaitā modernizējot infrastruktūru, lai mazinātu administrēšanas un uzturēšanas izmaksas (t.sk. energoefektivitāte) NAP155</p>					
R.1.1.2.	Izglītības iestāžu, speciālo izglītības iestāžu, koledžu, mūzikā izglītības centru infrastruktūras sakārtošana, tās efektīva izmantošana, mācību vides pilnveidošana, materiāli tehniskās bāzes uzlabošana, tostarp dizaina un IKT tehnoloģiju ieviešana,	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, IZM, VISC, LM,	SAM 4.2.1 SAM 4.2.4.	2021-2027	

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	kvalitatīva mācību procesa nodrošināšanai (t.sk. tālmācības, tiešsaistes izglītība)				
<p><i>Izglītības iestāžu (tai skaitā profesionālās izglītības iestāžu) infrastruktūras sakārtošana un materiāli tehniskās bāzes pilnveidošana, tehnoloģiju, dizaina un IT tehnoloģiju uzlabošana un ieviešana, digitālo rīku ieviešana, inovatīvu mācību metožu un tehnoloģiju izmantošana – virtuālā realitāte, attālinātās stundas, speciālistu, īpaši jomu profesionāļu piesaiste attālinātām apmācībām, veidot zināšanu bibliotēku, nodrošinot mācību stundu ierakstus u.c. Video novērošanas sistēmu izveide un uzraudzība drošas skolas vides radīšanai, vides pieejamības attīstība</i></p> <p><i>Stiprināt izglītības iestāžu nodrošinājumu ar mūsdienīgas un kvalitatīvas izglītības īstenošanai nepieciešamajiem resursiem, mācību vidi un infrastruktūru</i></p>					
	Sadarbība jaunu vietu izveide pirmsskolas vecuma bērnu uzņemšanai (būvniecība un citi pirmsskolas izglītības pieejamību veicinoši risinājumi, teritorijas labiekārtošana (Rīgas metropoles areālā un pašvaldības, kurās ir ievērojams vietu trūkums pirmsskolas izglītības iestādēs t.i., rindā ir vairāk nekā 100 bērnu). Pirmsskolas izglītības iestāžu nodrošināšana ar mūsdienīgas un kvalitatīvas izglītības īstenošanai nepieciešamajiem resursiem	Izglītība iestādes, pašvaldības, ZPR	SAM 4.2.1. SAM 4.2.2		Vai likt mūsu programmā?

RV 1.2. Rīcības virziens nosaukums Dzīvei un darba tirgum nepieciešamās vispārējās un digitālās prasmes

Rīcības virziena mērķis: Lai nodrošinātu izglītības piedāvājuma mūsdienīgumu, kvalitāti un sasaisti ar darba tirgu, nepieciešams veidot sadarbību gan ar tautsaimniecības nozarēm, gan ar starptautiskiem sadarbības partneriem, pieredzes un labo prakšu pārņemšanai. Samazinoties iedzīvotāju skaitam darba spējīgā vecumā, lai uzturētu dzīves kvalitāti jāpaaugstina darba ražīgums. Tāpēc nozīmīga ir izglītības sistēmas spēja sniegt ne tikai zināšanas, bet arī prasmes, lai skolu absolventi varētu veiksmīgi turpināt savu izglītību, atrast darbu vai uzsākt savu uzņēmējdarbību. Tādejādi būtiska ir izglītības satura pilnveide, pedagogu kvalifikācijas celšana, uzņēmējdarbības prasmju apgūšana no pēc iespējas agrīnāka vecuma, radošās domāšanas veicināšana, sadarbība ar darba devējiem mācību procesā, profesionālās izglītības attīstība, ceļot tās prestižu, izstrādājot un īstenojot modulāras programmas. Tas ļaus nodrošināt elastīgu pieeju profesionālās izglītības procesam un veicinās operatīvu pārkvalificēšanos atbilstoši darba tirgus prasībām. Lai palīdzētu apzināties kādās nozarēs un profesijās nākotnē var būt noderīgas mācībās apgūtās zināšanas un prasmes, kā arī personas individuālie dotumi un talanti, tiks stiprināta mērķtiecīga karjeras izglītības integrēšana mācību saturā. Lai mazinātu digitālo plaisu sabiedrībā, tiks veicināta IKT prasmju un digitālo kompetenču apgūšana, kā arī digitālo iespēju plašāka izmantošana.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	profesionālās izglītības proporcija					
2.	iedzīvotāju, kuri lieto internetu	% no iedzīvotāju kopskaita	2019	86,7		CSP

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 1.2.1.	Veicināt darba devēju, profesionālās un augstākās izglītības iestāžu savstarpējo kooperāciju, lai sekmētu darba tirgus	Pašvaldības, profesionālās un augstākās izglītības iestādes, IZM, VISC, VIAA, KM, PIKC	SAM 4.3.3. SAM 4.2.4 NAP		

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	vajadzībām atbilstošu un kvalitatīvu profesionālās izglītības piedāvājumu reģionā				
	<p><i>Profesionālās izglītības iestāžu un koledžu prestiža celšana un pieejamības palielināšana, modernizējot mācību vidi un uzlabojot tās kvalitāti, nodrošinot uzņēmējspēju apguvi,</i></p> <p><i>izglītības procesa individualizāciju un darba vidē balstītas mācības, paplašinot sociālā atbalsta programmas, talantu attīstības iniciatīvas, kā arī īstenojot karjeras izglītības atbalsta un stratēģiskās komunikācijas pasākumus sadarbībā ar nozarēm NAP 167</i></p> <p><i>Profesionālās izglītības iestāžu kā nozaru izcilības un inovācijas centru stiprināšana, īpaši viedās specializācijas jomās, veidojot elastīgu mācību un nozaru attīstībai pielāgotu pieaugušo izglītības piedāvājumu, veicinot starpinstitutūciju un starptautisko sadarbību un jauno tehnoloģiju ieviešanu + PR NAP 166</i></p> <p><i>Modulāro izglītības programmu izstrāde un īstenošana, tādējādi nodrošinot elastīgu pieeju profesionālās izglītības procesam un operatīvu pārkvalificēšanos atbilstoši tirgus prasībām</i></p> <p><i>Pilnveidot ar profesionāli izglītību statistikas apkopošanu un pieejamību, to analīzi, ekonomiski pamatotu lēmumu pieņemšanai Atbalstīt izglītības iestādes, lai to sagatavotie audzēkņi būtu gatavi kļūt par uzņēmējiem. Apmācību projekti ar uzņēmēju, sabiedrībā pazīstamu cilvēku iesaistīšanos, darba vidē balstītas mācības. Vietējo izejmateriālu, produktu un pakalpojumu izmantošana mācību procesā.</i></p>				
R.1.2.2.	Veicināt profesionālo izglītības iestāžu sadarbību ar reģiona uzņēmumiem	Pašvaldības, profesionālās un augstākās izglītības iestādes, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, IZM, VISC, VIAA, LDDK, LBAS, LTRK, NVA	SAM 4.2.2. SAM 4.3.4 NAP		
	<p><i>Veicināt uzņēmējdarbības un izglītības nozares dažādu līmeņu sadarbību inovatīvu risinājumu un radošas pieejas attīstībā, lai sekmētu reģiona attīstību (prakses vietas, biznesa ideju konkursi, audzēkņu iestāde uzņēmēju piedāvātu problēmu risināšanā, uzņēmēju stipendijas Organizēt regulārus tiklošanās pasākumus, kuros uzņēmēji un izglītojamie sadarbojas kopā, radot jaunas idejas, piemēram, hakatonus, kursus, "kaflja ar ..." u.c.</i></p>				
R 1.2.3.	Uzņēmējdarbības kompetenču, uzņēmējspēju attīstības plašāka integrēšana mācību procesā, sākot jau no pirmskolas	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, ZPR (ZUC), LTRK, IZM, VISC,	SAM 4.2.2. SAM 4.2.4		

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<p>Īstenot uz izglītības iestādēm, pašvaldībām un iedzīvotājiem vērstas informatīvas kampaņas par uzņēmējdarbības izglītības nozīmi reģiona ekonomikas attīstībā, tā konkurētspējas veicināšanā, reģiona uzņēmējdarbības vides attīstībai.</p> <p>Definēt uzņēmējdarbības izglītību, uzņēmējspējas kompetences, izglītības rezultātus u.c. saistītus aspektus ZPR un <u>tajā ietilpstošo pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos atbilstoši izpētes dokumentā noteiktajam</u>, norādot nepieciešamību apgūt uzņēmējdarbības kompetences dažādos mācību priekšmetos</p> <p>Organizēt izglītojošus seminārus, konferences, kampaņas un citus izglītojošus pasākumus par uzņēmējdarbības kompetenču apgūšanas nozīmi pēc no iespējas agrīnāka vecuma un tās ietekmi uz reģiona ekonomisko attīstību un konkurētspēju</p> <p>Uzņēmējdarbības mācību materiāli, programmas, metodes skolotājiem, piesaistot uzņēmējus un biznesa vides speciālistus. Skolēnu ekonomiskās aktivitātes, skolēnu mācību uzņēmumi</p> <p>Izstrādāt uzņēmējspēju un uzņēmējdarbības izglītības apgūšanas jauniešiem vadlīnijas un rekomendācijas, popularizēt labās prakses piemērus</p> <p>Veidot sadarbību reģionālā līmenī, nodrošinot mobilus uzņēmējdarbības izglītības speciālistus, kuri pārvietojas pa izglītības iestādēm, kurās nav pietiekamu uzņēmējdarbības izglītības iespēju, informējot par uzņēmējdarbību, attīstot uzņēmējdarbības kompetences, informējot par uzņēmējdarbības izglītības apgūšanas iespējām reģionā u.c</p> <p>Attīstīt uzņēmējdarbības izglītības mentoru darbu ar izglītojamiem un pedagogiem izglītības iestādēs Zemgales reģionā. Organizēt regulārus tīklošanās pasākumus, kuros uzņēmēji un izglītojamie sadarbojas kopā, radot jaunas idejas, piemēram, hakatonus, kursus, "kafija ar" u.c.</p> <p>Veikt pētījumu par jauniešu uzņēmējspējām Zemgales reģionā, lai identificētu konkrētas tematikas, kuras ir nepieciešams attīstīt, kā arī pilotēt rezultātus, veidot jauniešu izpratni par uzņēmējdarbību un sekmēt viņu uzņēmējspējas, nodrošinot daudzveidīgu un pieejamu uzņēmējspējas attīstošu izglītības piedāvājumu atbilstoši pētījuma rezultātiem</p> <p>Organizēt sadarbības un izglītības pasākumus reģiona izglītības iestādēm par uzņēmējdarbības spēju attīstīšanu skolās – konkursi, pieredzes apmaiņas, pētījumi, akcijas</p> <p>Pilnveidot ar uzņēmējdarbības izglītību saistītās statistikas apkopošanu un pieejamību, to analīzi, ekonomiski pamatotu lēmumu pieņemšanai</p>				
R 1.2.4	Sekmēt reģiona ekonomiskās specializācijas jomām atbilstošu mācību un metodisko materiālu izstrādi, elastīga izglītības piedāvājuma radīšanu (mācību satura digitalizācija, e-mācības), tostarp darba vidē balstītas izglītības attīstībai un nodrošināšanai	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, IZM, VISC, VIAA, LDDK, LTRK, NVA	SAM 4.2.2. SAM 4.2.4.		
Veicināt vispārējās, profesionālas un profesionālās ievirzes izglītības kvalitāti un pieejamību, nodrošinot iekļaujošu izglītību, atbalstot talantu un izcilības attīstību, karjeras attīstības atbalstu, pieredzes apmaiņu u.c.					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<p><i>Veicināt izpratni par kvalitatīvas, mūsdienīgas, uz kompetencēm balstītas, iekļaujošas izglītības nozīmi reģiona ekonomiskajai attīstībai un uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides veidošanā</i></p> <p><i>Izvērtēt izglītības nozares reģionālo pārvaldību un, ja nepieciešams izstrādāt koncepciju tās darbības un koordinācijas uzlabošanai</i></p> <p><i>Nodrošināt jaunā mācību satura un pieejas kvalitatīva ieviešana vispārējā izglītībā un mācību pieejas labās prakses izplatīšana, īpaši akcentējot uzņēmējspēju apguvi un digitālās prasmes izglītību ilgtspējīgai attīstībai, kā arī nākotnes prasmju (radošums, elastība, spēja piemēroties) attīstību un apguvi, STEM/STEAM prasmju apguvi (tai skaitā interešu izglītībā), mācību vides uzlabojumus, tai skaitā ieviešot digitālus</i></p> <p><i>Atbalsta pasākumu īstenošana jaunajiem pedagogiem (metodiskais atbalsts, dzīvesvietas) jautājumu risināšana</i></p> <p><i>Īstenot pasākumus, kas nodrošina izglītības pakalpojumu sniedzēju tehnisko nodrošinājumu (precīzas informācijas par nepieciešamo IKT, infrastruktūra u.c.)</i></p> <p><i>Īstenot pasākumus, kas nodrošinātu digitāli radīto mācību materiālu uzkrāšanu un pieejamību (datu bāzes, speciālistu apmācība tīklošanās, labo praksi pārņemšana izglītības darbinieku pieredzes apmaiņa)</i></p>				
R 1.2.5	Sekmēt izglītojamo inovācijas, tehnoloģiju prasmju un radošumu attīstoša izglītības piedāvājuma izveidi un pieejamību	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, IZM, VISC,	SAM 4.2.1 SAM 4.2.2.		
	<p><i>Periodiski, regulāri iesaistīt vecākus un uzņēmējus izglītības nodrošināšanā ar mērķi radīt jauniešos interesi un padziļinātu priekšstatu par dažādām jomām, tostarp – uzņēmējdarbību</i></p> <p><i>Koprades telpas izveide jauniešiem uzņēmējdarbības aktivitāšu uzsākšanai un veicināšanai, citu radošu aktivitāšu norisei.</i></p> <p><i>Izmantot inovatīvas metodes izglītības nodrošināšanā- virtuālo realitāti, tiešsaistes stundas u.c.</i></p> <p><i>Nodrošināt attālinātas mācību iespējas, video vai tiešsaistes stundas (skolās) un lekcijas priekšmetos, kur trūkst pedagogu, kā arī piesaistot augstas kvalitātes speciālistu, ārvalstu lektoros, tajā skaitā karjeras izvēles konsultācijas</i></p> <p><i>Veidot interaktīvus, virtuālās realitātes mācību materiālus, ņemot vērā Kompetenču pieeju jaunajā mācību saturā</i></p>				
R 1.2.6	Sekmēt reģiona ekonomiskās specializācijas jomām atbilstoša neformālās izglītības, karjeras un interešu izglītības piedāvājuma attīstību un pieejamību	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, NVO, NVA, KM, ZRKAC	SAM 4.2.2 SAM 4.3.3.		
	<p><i>Atbalstīt pedagogu apmācību, tīklošanos, sadarbības aktivitātes (t.sk. ar citu nozaru speciālistiem), paaugstināt to kvalifikāciju un konkurētspēju</i></p> <p><i>Uzlabot mūsdienīgas interešu izglītības piedāvājumu (tehniskā jaunrade, robotika, programmēšana, uzņēmējdarbības izglītība, mūsdienu dejas, radošo industriju saistīts piedāvājums u.tml.)</i></p> <p><i>Karjeras izglītības attīstība vispārējās izglītības iestādēs, Organizēt regulāras karjeras konsultantu apmācības, tai skaitā par uzņēmējdarbības iespējām un kompetencēm</i></p>				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<p><i>Attīstīt jauniešu karjeras izvēles procesu, sekmējot jaunu karjeras pakalpojumu programmu izstrādi un ieviešanu atbilstoši darba tirgus prasībām</i></p> <p><i>Pilnveidot ar neformālo, karjeras, un interešu izglītību saistītās statistikas apkopošanu un pieejamību, to analīzi, ekonomiski pamatotu lēmumu pieņemšanai</i></p> <p><i>Veicināt jauniešu iniciatīvu centru attīstību kā interešu izglītības vietu</i></p>				
R 1.2.7	<p>Veicināt izglītības speciālistu kapacitāti, tai skaitā ceļot darbinieku kvalifikāciju, paaugstinot pedagogu kompetenci, nodrošinot metodisko atbalstu pedagogiem</p>	<p>Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, IZM, VISC, ZRKAC,</p>	SAM 4.2.2.		
	<p><i>Īstenot pasākumus, kas nodrošina izglītības darbinieku profesionālās kompetences pilnveidi, kvalifikācijas paaugstināšanu (zināšanas, prasmes, pieredzi, u.c.),</i></p> <p><i>Veicināt pedagogu profesionālo pilnveidi, mūžizglītošanos dažādās jomās, tostarp – savstarpēju dalīšanos ar labajām praksēm mācību satura īstenošanā, veidojot dažādu izglītības jomu koordinācijas forumus – sadarbību starp dažādu izglītības iestāžu pedagogiem līdzīgās izglītības jomās ar mērķi apmainīties ar jaunāko informāciju, gūt idejas interesantai un mūsdienīgai izglītības satura pasniegšanai, izmantot jaunākās tehnoloģijas, digitālos rīkus, inovatīvas mācību metodes</i></p> <p><i>Veidot pedagogu vasaras apmācību sesijas “Profesionāļu restarts” – vasaras nometnes līderības izaugsmei, sevis apzināšanai kā profesionālim u.c</i></p> <p><i>Veicināt pasākumus, kas mazinātu skolotāju izdegšanu, uzlabotu to emocionālo veselību</i></p>				
R 1.2.8	<p>Veicināt digitālo iespēju izmantošanu, paaugstināt IKT iespēju izmantošanu, mazinot digitālās plaisu sabiedrībā, tostarp uzlabojot darba spēka kvalitāti, kapacitāti un efektivitāti</p>	<p>Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, IZM, LIKTA, VARAM, ZRKAC, ZPR (ZUC)</p>	SAM 4.2.4. SAM 5.1.1.		
	<p><i>Veicināt sabiedrības izpratni par digitālo kompetenču nozīmi karjeras sekmīgai attīstībai, un personības izaugsmei</i></p> <p><i>Īstenot pasākumus izglītības nozaru darbinieku digitālo prasmju, zināšanu par moderno tehnoloģiju iespējām un to praktisko pielietojumu darbā pilnveidošanai</i></p> <p><i>Veicināt elastīgu un modulāru apmācību piedāvājumu, lai uzlabotu pieaugušo iedzīvotāju digitālās pamatprasmes (piedāvājums pielāgots dažādiem zināšanu līmeņiem, dažāda gadagājuma iedzīvotājiem)</i></p> <p><i>Sabiedrības digitālo un jauno tehnoloģiju prasmju attīstība, veidojot specifiskas programmas digitālo prasmju paaugstināšanai un sekmējot uzņēmumu līdzdalību to finansēšanā NAP 167</i></p> <p><i>Īstenot pasākumus, kas nodrošina izglītības pakalpojumu sniedzēju tehnisko nodrošinājumu (IKT, infrastruktūra u.c)</i></p>				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma

RV 1.3. Vienlīdzīgas izglītības iespējas visiem

Rīcības virziena mērķis: Lai nodrošinātu Zemgales reģiona vienmērīgu attīstību un ekonomisko izaugsmi, būtiska ir katra darbaspējīga iedzīvotāja iesaiste darba tirgū. Tomēr izglītības un prasmju trūkums, priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas dēļ, būtiski samazina šādu iespēju. Turklāt tas veicina personas sociālo neaizsargātību un pakļauj to nabadzības riskam. Lai to mazinātu tiks nodrošināti pasākumi, kas mazinātu šos riskus. Sadarbojoties tiks meklēti mērķtiecīgi risinājumi, lai izglītojamie ar speciālām vajadzībām, mācīšanās grūtībām, sociāli ekonomiskiem riskiem pakļautie bērni, mobingam pakļauti bērni iegūtu kvalitatīvu izglītību. Radot izglītojamiem drošu, atbalstošu un iekļaujošu vidi Zemgales reģiona izglītības iestādēs, vienlaikus tiks mazināts NEET jauniešu īpatsvars reģionā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Iedzīvotāju skaits ar pamatizglītību vai zemāku par pamatizglītību (15-64)	Tūkst.	2019	27.3		CSP

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 1.3.1.	Veicināt sadarbību starp pašvaldībām, izglītības iestādēm, NVO, sabiedrību pieejamas, iekļaujošas un drošas mācību vides radīšanai visos izglītības līmeņos, tostarp veicinot mācību mobilitāti visiem	Pašvaldības, izglītības iestādes, NVO, IZM, VISC, LM, sociālo pakalpojumu sniedzēji, atbalsta organizācijas	SAM 4.2.3. SAM 4.2.1	2021-2027	
<i>Vienlīdzīgu iespēju radīšana bērniem un jauniešiem ar speciālām vajadzībām, stiprinot iekļaujošu izglītību, attīstot asistentu pieejamību izglītības iestādēs, kā arī sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju iesaisti un sadarbības koordināciju, nodrošinot kvalitatīvu esošo un jaunu, inovatīvu sociālo pakalpojumu attīstību un pieejamību reģionos, tādējādi uzlabojot bērnu dzīves kvalitāti un pāreju uz pieaugušo</i>					
R.1.3.2.	Veicināt iesaistīto speciālistu kapacitātes palielināšanu, tai skaitā ceļot darbinieku kvalifikāciju, paaugstinot kompetenci, nodrošinot metodisko atbalstu iekļaujošas un drošas vides radīšanai, vienlīdzīgas pieejas sekmēšanai, NEET jauniešu atbalsta nodrošināšanai	Pašvaldības, izglītības iestādes, NVO, IZM, VISC, LM, VM, sociālo pakalpojumu sniedzēji, atbalsta organizācijas, ZRKAC	SAM 4.2.3. SAM 4.2.1	2021-2027	
<i>Veicināt izglītības darbinieku, skolas administrācijas spējas atpazīt visu veidu vardarbību izglītības iestādēs, kā arī stiprinot pedagogu noturību un spēju rast labvēlīgu risinājumu</i>					
R 1.3.3.	Koordinēti īstenot pasākumus, lai mazinātu atstumtības un priekšlaicīgas mācību pamešanas riskus	Pašvaldības, izglītības iestādes, NVO, IZM, VISC, LM, sociālo pakalpojumu sniedzēji, atbalsta organizācijas, mazākumtautību biedrības	SAM 4.2.3.	2021-2027	

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
<p><i>Darba ar jaunatni nozīmes un veidu paplašināšana un stiprināšana, lai veicinātu efektīvu pāreju no bērna uz pieaugušā statusu (NEET)</i></p> <p><i>Veicināt vecāku iesaisti un atbalstu skolēna izglītības mērķu sasniegšanai</i></p> <p><i>Preventīvi un intervences pasākumi izglītības pārtraukšanas riska samazināšanai un pasākumi sociālai integrācijai (skolas, atbalsta personāla, vecāku un institūciju savstarpējā sadarbība; sociālo dzīves prasmju attīstība; atbalsta personāla piesaiste; individualizēts mācību atbalsts; agrīnā izglītības vajadzību diagnostika; nelabvēlīgā situācijā nonākušu jauniešu atbalsts) NAP 179</i></p> <p><i>Vardarbības profilakse izglītības iestādēs, t. sk. mazinot mobingu jauniešu vidū, un savlaicīga intervence dažādās krīzes situācijās (metodiskie materiāli, prasmes atpazīt vardarbību, sadarbība ar sociālo darbinieku, skolas psihologu u.t.m.)</i></p> <p><i>Individuālo un institucionālo atbalsta pasākumu veidošana un nodrošināšana sociāli ekonomiskiem riskiem un pāridarīšanai pakļautiem bērniem un jauniešiem (jaunajiem vecākiem, studējošajiem no trūcīgām un sociāli mazāk aizsargātām ģimenēm, remigrantu un migrantu bērniem), sniedzot materiālo (stipendiju fondi, transporta, ēdināšanas, dienesta viesnīcas izdevumu segšana) un cita veida (valodas apguve, psiholoģiskā palīdzība u. c.) atbalstu</i></p>					
R 1.3.4.	Veicināt atbilstoša neformālās izglītības un interešu izglītības piedāvājuma attīstību un pieejamību	Pašvaldības, izglītības iestādes, NVO, jauniešu centri, atbalsta organizācijas, mazākumtautību biedrības	SAM 4.2.3	2021-2027	

RV 1.4. Rīcības virziens nosaukums Mūžizglītība nodarbinātībai, darbaspēka mobilitātei, cilvēkresursu efektīva izmantošana

Rīcības virziena mērķis: Lai Zemgales reģionu nodrošinātu ar aktīvu, mūsdienu strauji mainīgajai atbilstošām prasmēm apveltītu cilvēkresursu, būtiska nozīme tiks piešķirta mūžizglītībai. Lai nodrošinātu mūžizglītībai piedāvājuma mūsdienīgumu, kvalitāti un sasaisti ar darba tirgu, piedāvājums tiks salāgots ar indivīda vajadzībām, spējām, prasmēm, iepriekšējo pieredzi, nodrošinot efektīvu un koordinētu resursu izmantošanai un zināšanu pārnesi.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Ekonomisko aktīvo iedzīvotāju skaits Zemgales reģionā (15-64)	%	2019	75,5		
2.	Bezdarba līmenis					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 1.4.1.	Koordinēti īstenot Zemgales reģiona iedzīvotāju profesionālās kompetences pilnveides pasākumus	Pašvaldības, izglītības iestādes, IZM, VISC, VIAA, NVA, LNKC kompetenču centri, PIC, mūžizglītības centri, uzņēmēji, NVA,	SAM 4.2.4 SAM 4.3.3		
<p><i>Karjeras izglītības attīstība, kvalitatīvi karjeras konsultantu pakalpojumi pieaugušajiem</i></p> <p><i>Darba tirgum aktuālu profesionālās tālākizglības programmu un profesionāls kvalifikācijas piedāvājuma veidošana</i></p> <p><i>Sistemātiski veikt darba tirgus piedāvājuma un pieprasījuma analīzi reģionā</i></p> <p><i>Pilnveidot ar izglītības (t.sk. mūžizglītības) statistikas apkopošanu un pieejamību, to analīzi, ekonomiski pamatotu lēmumu pieņemšanai</i></p> <p><i>Veicināt vidēja un ilgtermiņa cilvēkkapitāla attīstības plānošanu, noteikt akūti nepieciešamo un pieprasījumu pēc nepieciešamā darba spēka ilgtermiņā</i></p> <p><i>Stiprināt pašvaldību, uzņēmēju, NVO pārstāvju kapacitāti finanšu piesaistes pieteikumu sagatavošanai privāto investoru, pašvaldību, valsts un ES finanšu atbalsta programmās</i></p>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<p><i>Pilnveidot pedagogu un prakses vadītāju kompetences atbilstoši darba tirgus tendencēm, kā arī stiprināt profesionālās izglītības iestāžu kapacitāti pieaugušo izglītībā</i></p> <p><i>Veicināt pāreju mūžizglītībā no indivīda orientētas (atbilst cilvēka interesēm) uz sabiedrības un reģiona interesēm orientētas (piedāvājums atbilst darba tirgus interesēm)</i></p> <p><i>Veicināt, ka Amatnieku mājas, centri darbojas kā sadarbības organizācijas, īstenojot izglītojošas lekcijas (uzņēmēju biedrības, attīstības nodaļas pašvaldībās)</i></p>				
R.1.4.2.	Veicināt kvalitatīvu, iekļaujošu un pieejamu mūžizglītību reģiona iedzīvotājiem, lai mazinātu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu atbilstoši darba tirgus prasībām, reģiona ekonomiskās specializācijas jomām	Pašvaldības, izglītības iestādes, kompetenču centri, mūžizglītības centri, sociālo pakalpojumu sniedzēji, Jauniešu iniciatīvu centri, PIC, IZM, VISC, VIAA, KM, NVA, LNKC	SAM 4.2.4 SAM 4.3.3.		
	<p><i>Paplašināt darba devēju izpratni par mūžizglītības nozīmi un tās ietekmi uz reģiona ekonomisko attīstību</i></p> <p><i>Veicināt formālās un neformālās izglītības, īpaši akcentējot pieaugušo izglītības nozīmi, piedāvājumu sasaisti ar tautsaimniecības vajadzībām, saskaņā ar reģiona ekonomisko specializāciju, tādējādi radot reģiona attīstībai nepieciešamās prasmes un kompetences, sagatavojot vidi augsti kvalificētu speciālistu piesaistei reģionos, izmantojot reģionālo izglītības iestāžu potenciālu, kā arī sekmējot jaunuzņēmumu izveides kāpumu, jauna darba vietu radīšanu reģionā</i></p>				
R 1.4.3.	Veicināt mūžizglītībā iesaistīto speciālistu kapacitātes palielināšanu, tai skaitā ceļot darbinieku kvalifikāciju, paaugstinot pedagogu kompetenci, nodrošinot metodisko atbalstu, pieaugušo izglītotāju darba kvalitātes un prasmju stiprināšanai	Pašvaldības, izglītības iestādes, kompetenču centri, mūžizglītības centri, Jauniešu iniciatīvu centri, PIC, IZM, VISC, VIAA, NVA, LNKC	SAM 4.2.4 SAM 4.3.3.		
	<p><i>Atbalstīt pedagogu (t.sk. interešu izglītības, mūžizglītības, pieaugušo u.c) apmācību, tīklošanos, sadarbības aktivitātes (t.sk. ar citu nozaru speciālistiem), paaugstināt to kvalifikāciju un konkurētspēju</i></p>				
R.1.4.4.	Sekmēt reģiona ekonomiskās specializācijas jomām atbilstošu mācību un metodisko materiālu izstrādi, elastīga izglītības piedāvājuma radīšanu, tostarp apmācībām pie darba devēja	Pašvaldības, izglītības iestādes, kompetenču centri, mūžizglītības centri, Jauniešu iniciatīvu centri, PIC, IZM, VISC, VIAA, NVA, LNKC	SAM 4. 3.3 SAM 4.2.4.		

RV 1.5. Pētniecības un zinātnes potenciāla attīstība

Rīcības virziena mērķis:

Apraksts, pamatojums

Reģionā ir zems inovatīvo uzņēmumu un pakalpojumu īpatsvars, zemi ieguldījumi pētniecībā, maz inovatīvu produktu, inovāciju komercializācija nodrošinātu ekonomikas produktivitātes kāpumu, izaugsmi un konkurētspēju. Vāja ir sadarbība privātā un pētnieciskā sektoru jomā, trūkst zināšanu un izpratnes par inovācijas nepieciešamību. Nepieciešams stiprināt sadarbību visām iesaistītajām pusēm – zinātnes un pētniecības, uzņēmējdarbības un pašvaldību un valsts sektoriem, lai sekmētu inovāciju sistēmas attīstību un pārvaldību, zināšanu un tehnoloģiju pārneses sistēmas stiprināšanu, radošo industriju un prasmju attīstību, lai veicinātu reģiona ekonomikas transformāciju un sekmētu prioritāro nozaru un RIS3 attīstību. Stiprināt un attīstīt pētniecības un inovācijas attīstību, kas virza inovatīvu produktu un pakalpojumu attīstību, komercializāciju, reģiona perspektīvo nozaru un RIS3 attīstību, klimata pārmaiņu diktētās prasības. Videi draudzīgu tehnoloģiju (“zaļo” tehnoloģiju) izstrāde, šo tehnoloģiju tālākai pielietošanai sabiedrisko pakalpojumu, infrastruktūras, transporta jomās, kā arī privātbiznesa darbībā. LLU kā izcilības centra attīstība, zināšanu ietilpīgas bioekonomikas attīstībai, viedo materiālu un tehnoloģiju attīstībai.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 1.1.1.	Pētniecības un inovācijas cilvēkkapitāla kvantitatīvas un kvalitatīvas iesaistes palielināšana publiskajā un privātajā sektorā, pētniecības izcilības stimulēšana, pētījumu pasūtīšana – reģiona specializācijā, reģiona inovāciju attīstībai perspektīvajās nozarēs un konkurētspējai un zaļai ekonomikai, RIS3 specializācijas jomu attīstību un tautsaimniecības transformāciju.	ZPR, LLU, zinātnes pētniecības institūti uzņēmēji	SAM 1.1.1.	2021 - 2027	Koordinācija
	Sadarbība RIS3 pētniecības un inovācijas izcilības centru attīstībai un izveidei Zemgales reģionā (zināšanu ietilpīga biokenomika, viedie materiāli, energoefektivitātes tehnoloģijas, radošās industrijas u.c.), attīstot izcilības centrus arī citās RIS3 jomās, pārvaldības un analītiskās kapacitātes celšana.	ZPR, LLU, zinātnes pētniecības institūti uzņēmēji	SAM 1.1.1.		
	Apmācības un informatīvi pasākumi visām iesaistītām pusēm, komersantiem, pētniekiem, augstāko izglītības iestāžu darbiniekiem “Prasmju attīstīšana viedās		SAM 1.1.2.		

specializācijas, industriālās pārejas un uzņēmējdarbības veicināšanai Digitālās ekselences, inovāciju vadībā attīstības RIS3 jomās,.				
--	--	--	--	--

P2 Prioritātes nosaukums Sociālā iekļaušana un veselības veicināšana

Prioritātes mērķis

Nodrošināt ilgtspējīgu sociālo pakalpojumu attīstību reģionā, uzlabojot to pieejamību, dažādību, kvalitāti un atbilstību reģiona iedzīvotāju vajadzībām.

Paaugstināt reģiona iedzīvotāju līdzestību savas veselības saglabāšanā, veicinot veselības pakalpojumu pieejamību un īstenojot veselības veicināšanas pasākumus.

Palielināt sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju iespējas piedalīties ekonomikā, izglītībā, kultūrā un dažādās sabiedriskās aktivitātēs attīstot un pilnveidojot vides pieejamību un mazinot sabiedrībā pastāvošos stereotipus.

RV 2.1. Nodrošināt ilgtspējīgu sociālo pakalpojumu attīstību reģionā, uzlabojot sociālo pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un atbilstību reģiona iedzīvotāju vajadzībām

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt dažādu sabiedrības grupu sociālo iekļaušanos, lai mazinātu sociālo atstumtību un nabadzību, veidojot pieejamus un kvalitatīvus pakalpojumus.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniedzēju skaits	skaits	2019.g.	110	160	LR LM, SPS reģistrs
2.	Sociālā darba speciālistu skaits uz 1000 iedzīvotājiem	skaits	2019.g.	1,1	2	LR LM
3.	Sociālā darba speciālistu skaits, kas ir saņēmuši supervīziju	%	2019.g.	86%	99%	LR LM

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saistīts ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 2.2.1.	Veicināt SBSP attīstību reģionā , tai skaitā <u>turpinot</u> īstenot ZPR DI plānu, uzlabot sociālo pakalpojumu sniegšanas vietu un SBSP sniedzēju daudzveidību, sociālo pakalpojumu kvalitāti, efektivitāti, pieejamību un teritoriālo pārklājumu, kā arī palielināt reģiona pašvaldību sadarbību un nevalstiskā un privātā sektora līdzdalību sociālo pakalpojumu organizēšanā un nodrošināšanā	PR, pašvaldības	SAM 4.3.5. 5.1.1.		
<ul style="list-style-type: none"> - Turpināt īstenot ZPR DI plānu. - Uzlabot sociālo pakalpojumu sniegšanas vietu un SBSP sniedzēju daudzveidību, sociālo pakalpojumu kvalitāti, efektivitāti, pieejamību, tai skaitā infrastruktūru un aprīkojumu, un teritoriālo pārklājumu - Palielināt reģiona pašvaldību sadarbību un nevalstiskā un privātā sektora līdzdalību sociālo pakalpojumu organizēšanā un nodrošināšanā. 					
R 2.2.2.	Uzlabot esošos un attīstīt jaunus alternatīvos/sabiedrībā balstītos sociālās aprūpes pakalpojumus dažādām iedzīvotāju grupām , tai skaitā aprūpi mājās, sociālo aprūpi dienas aprūpes centros un grupu dzīvokļos, bērnu aprūpi ārpus BSAC – aizbildnībā, audžuģimenēs, atbalsta un viesģimenēs un atelpas brīža sniegšanas vietās, kā arī mobilo brigāžu/vienību darbībā	PR, pašvaldības	SAM 4.3.5.		
<ul style="list-style-type: none"> - Īstenot pasākumus, kas uzlabo sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšanu, piemēram, aprūpe mājās, aprūpes pakalpojums bērniem ar FT. 					
R 2.2.3.	Uzlabot esošos un attīstīt jaunus alternatīvos/sabiedrībā balstītos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus dažādām iedzīvotāju grupām , tai skaitā krīzes centros, patversmēs un naktspatversmēs, dienas aprūpes centros, grupu dzīvokļos un specializētās darbnīcās, pusceļa mājās, servisa dzīvokļos, atelpas brīža sniegšanas vietās, sociālās rehabilitācijas centros/telpās bērniem, ārpus BSAC – bērniem aizbildnībā, audžuģimenēs, atbalsta un viesģimenēs, jauniešu mājās un ģimenes atbalsta centros, mobilo brigāžu/vienību darbībā, kā arī ģimenes asistentu un pavadoņu	PR, pašvaldības	SAM 4.3.5. 4.3.6.		

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saistīts ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	darbībā, tostarp īpaši uzlabojot visu mērķa grupu personu digitālās prasmes				
	<ul style="list-style-type: none"> - Īstenot pasākumus, kas uzlabo sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu - Īstenot pasākumus, kas uzlabo visu mērķa grupu personu digitālās prasmes. 				
R 2.2.4.	Uzlabot esošos un attīstīt jaunus alternatīvos/sabiedrībā balstītos sociālā darba pakalpojumus dažādām iedzīvotāju grupām, tai skaitā sociālo darbu (<i>it īpaši psihosociālo palīdzību</i>) sociālos dienestos, tostarp sociālā darbinieka ar ģimenēm un bērniem darbībā un sociālā darbinieka ar pilngadīgām personām darbībā, mobilo brigāžu/vienību darbībā, krīzes centros, patversmēs un naktspatversmēs, dienas aprūpes centros, grupu dzīvokļos un specializētās darbnīcās, pusceļa mājās, servisa dzīvokļos, atelpas brīža sniegšanas vietās, sociālās rehabilitācijas centros bērniem, ārpus BSAC – aizbildnībā, audžuģimenēs, atbalsta un viesģimenēs, jauniešu mājās un ģimenes atbalsta centros	PR, pašvaldības	SAM 4.3.5. 4.3.6.		
	- Īstenot pasākumus, kas uzlabo sociālā darba pakalpojumu (<i>it īpaši psihosociālās palīdzības</i>) sniegšanu.				
R 2.2.5.	Veicināt sociālo pakalpojumu sinerģiju ar citiem pakalpojumiem tai skaitā veselības aprūpē, izglītībā, nodarbinātībā (gan atbalstītā darba, gan sociālo uzņēmumu formā), transportā, brīvā laika pavadīšanā u.c., kas īpaši svarīgi turpinot īstenot DI procesu un Projekta darbības	PR, pašvaldības	SAM4.3.2. SAM 4.3.5.		
	- Īstenot pasākumus, kas uzlabo veselības aprūpes, izglītības, nodarbinātības, transporta brīvā laika pavadīšanas nodrošināšanu un tādējādi veicina to sinerģiju ar sociāliem pakalpojumiem.				
R 2.2.6.	Paaugstināt un uzlabot sociālo pakalpojumu sniegšanā iesaistīto darbinieku kapacitāti, tai skaitā ceļot darbinieku kvalifikāciju (zināšanas, prasmes, pieredzi, u.c.), īpaši sociālā darba speciālistiem piedaloties apmācībās (tostarp par darbu ar dažādām mērķa grupām, jaunām darba	PR, pašvaldības	SAM 4.3.5. 4.3.6. ANM digitlizācija		

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saistīts ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	metodēm, īpaši par darbu grupās (piemēram, iedzīvotāju atbalsta vai pašpalīdzības grupās) un izstrādāto metodiku izmantošanu, kā arī uzlabojot speciālistu digitālās prasmes), nodrošinot dalību pieredzes apmaiņas braucienos un supervīzijās, kā arī caur citiem mācīšanās līdzekļiem, piemēram, rakstiem, grāmatām, videomateriāliem, utt., vienlaicīgi papildinot un pilnveidojot prasmes izvērtēt sociālo pakalpojumu nepieciešamību, prasmes piešķirt un sniegt SBSP, un novērtēt sociālo pakalpojumu atbilstību personas individuālām vajadzībām				
	<ul style="list-style-type: none"> - Īstenot pasākumus, kas nodrošina sociālā darba speciālistu profesionālās kompetences pilnveidi¹, tai skaitā viņu dalību supervīzijās un apmācībās, tostarp par darbu ar dažādām mērķa grupām, jaunām darba metodēm, īpaši par darbu grupās (piemēram, iedzīvotāju atbalsta vai pašpalīdzības grupās) un izstrādāto metodiku izmantošanu. - Īstenot pasākumus, kas ceļ darbinieku kvalifikāciju (zināšanas, prasmes, pieredzi, u.c.), veicina un nodrošina dalību pieredzes apmaiņas braucienos, kā arī nodrošina mācīšanos caur citiem mācīšanās līdzekļiem, piemēram, rakstiem, grāmatām, videomateriāliem, utt.. - Īstenot pasākumus, kas papildina un pilnveido prasmes izvērtēt sociālo pakalpojumu nepieciešamību, prasmes piešķirt un sniegt SBSP, un novērtēt sociālo pakalpojumu atbilstību personas individuālām vajadzībām. - Īstenot pasākumus, kas uzlabo speciālistu digitālās prasmes. 				
R 2.2.7.	Uzlabot sociālo pakalpojumu plānošanu un administrēšanu , tai skaitā papildinot un pilnveidojot prasmes izvērtēt sociālo pakalpojumu nepieciešamību kopienā, prasmes izstrādāt sociālo pakalpojumu izmaksu un pašvaldību sociālo pakalpojumu attīstības plānus, attīstīt kapacitāti jaunu risinājumu meklēšanā, projektu finansējuma piesaistē un/vai līdzfinansējuma nodrošināšanā, kā arī noteikt sociālo pakalpojumu ekonomisko dzīvotspēju/ilgtspēju, organizēt un uzraudzīt sociālo pakalpojumu piešķiršanu, sniegšanu, tostarp kvalitāti, paaugstinot	PR, pašvaldības	SAM 5.1.1.		

¹ Saskaņā ar SPSPL 9.panta 6.punktu pašvaldībai ir pienākums nodrošināt pašvaldības sociālā dienesta un citu pašvaldības izveidoto sociālo pakalpojumu sniedzēju sociālā darba speciālistu dalību apmācībās un supervīzijās

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saistīts ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	administratīvo darbinieku kapacitāti (īpaši uzlabojot digitālās prasmes) un pilnveidojot sociālo pakalpojumu sniedzēju tehnisko nodrošinājumu (ieviešot digitālos risinājumus, tehniskos līdzekļus), nodrošinot informācijas uzskaites funkcijas izpildi, uzlabojot datu ievadīšanu un uzglabāšanu elektroniskā veidā, kā arī nodrošinot datu apmaiņu ar valsts un pašvaldības informācijas sistēmām				
	<ul style="list-style-type: none"> - Īstenot pasākumus, kas papildina un pilnveido prasmes izvērtēt sociālo pakalpojumu nepieciešamību kopienā, izstrādāt pašvaldību sociālo pakalpojumu attīstības un izmaksu plānus, noteikt sociālo pakalpojumu ekonomisko dzīvotspēju un ilgtspēju, attīstīt kapacitāti jaunu risinājumu meklēšanā, kā arī projektu finansējuma piesaistē un/vai līdzfinansējuma nodrošināšanā - Īstenot pasākumus, kas uzlabo prasmes organizēt un uzraudzīt sociālo pakalpojumu piešķiršanu un sniegšanu, tostarp to kvalitāti. - Īstenot pasākumus, kas pilnveido sociālo pakalpojumu sniedzēju tehnisko nodrošinājumu (ieviešot digitālos risinājumus, izmantojot tehniskos līdzekļus, utt.), un nodrošina informācijas uzskaites funkcijas izpildi, uzlabojot datu ievadīšanu un uzglabāšanu elektroniskā veidā, kā arī nodrošinot datu apmaiņu ar valsts un pašvaldības informācijas sistēmām. - Īstenot pasākumus, kas paaugstina administratīvo darbinieku kapacitāti un uzlabo viņu digitālās prasmes. 				
R 2.2.8.	Uzlabot sadarbību sociālo pakalpojumu nodrošināšanā un organizēšanā , tai skaitā turpinot attīstīt un īstenot sociālo pakalpojumu kvalitātes novērtēšanas sistēmu, uzlabojot, pilnveidojot, attīstot un paplašinot sadarbību starp speciālistiem, iestādēm un citiem partneriem (starp profesionālu, starpinstitucionālu, starpnozaru), kā arī palielinot mērķa grupu personu un NVO līdzdalību sociālo pakalpojumu plānošanā, sniegšanā un kvalitātes novērtēšanā	PR, pašvaldības	SAM 4.3.5.		
	<ul style="list-style-type: none"> - Turpināt attīstīt un īstenot sociālo pakalpojumu kvalitātes novērtēšanas sistēmu. - Uzlabot, pilnveidot, attīstīt un paplašināt sadarbību starp speciālistiem, iestādēm un citiem partneriem (starp profesionālu, starpinstitucionālu, starpnozaru). - Palielināt mērķa grupu personu un NVO līdzdalību sociālo pakalpojumu plānošanā, sniegšanā un kvalitātes novērtēšanā. 				
R 2.2.9.	Uzlabot sabiedrības informētību un veicināt izpratni par sociālās atstumtības riska grupām un zināšanas par sociāliem pakalpojumiem , tai	PR, pašvaldības	SAM 4.3.4.; 4.3.5.		

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saistīts ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	skaitā informējot un izglītojot sabiedrību par mērķa grupas personām, to vajadzībām, iespējamiem alternatīviem un problēmu risinājumiem, īpaši, lai mazinātu sabiedrībā (arī politiķu un speciālistu vidū) valdošos stereotipus, kā arī par pieejamiem vai plānotiem sociāliem pakalpojumiem, tostarp primāri izmantojot IT un sociālo tīklu un mediju piedāvātās iespējas (piemēram, publicējot pieredzes stāstus un rakstu sērijas, informāciju par sociālo pakalpojumu saturu un saņemšanas pieredzi)				
	<ul style="list-style-type: none"> - informēt un izglītēt sabiedrību par mērķa grupas personām, to vajadzībām, iespējamiem alternatīviem un problēmu risinājumiem, kā arī par pieejamiem vai plānotiem sociāliem pakalpojumiem - izmantot IT un sociālo tīklu un mediju piedāvātās iespējas (piemēram, publicējot pieredzes stāstus un rakstu sērijas, informāciju par sociālo pakalpojumu saturu un saņemšanas pieredzi) 				
R2.2.10.	Veicināt mērķētākas sociālās palīdzības sniegšanu , tai skaitā pēc iespējas labāk nodrošinot iedzīvotāju <u>amatvairdzību</u> apmierināšanu, tostarp izmantojot zupas virtuves un/vai higiēnas centru resursus, mobilās vienības un specializēto transportu	PR, pašvaldības	SAM 4.3.5.		
	<ul style="list-style-type: none"> - Pēc iespējas labāk nodrošināt iedzīvotāju pamatvajadzību apmierināšanu, tostarp izmantojot zupas virtuves un/vai higiēnas centru resursus, mobilās vienības un specializēto transportu. 				

RV 2.2.. Veicināt veselības aprūpes pakalpojumu attīstību reģionā, uzlabojot pakalpojumu pieejamību un iedzīvotāju veselībratību

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt iedzīvotāju līdzestību veselības saglabāšanā un uzlabošanā, attīstot pieejamus veselības pakalpojumus un īstenojot veselības veicināšanas pasākumus.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	NMP savlaicīgi izpildīto izsaukumu skaits	%	2018.g	79,9%	85%	NMP
2.	Mirstība no asinsrites slimībām uz 100 000 iedzīvotājiem	skaits	2019.g	833,6	800,2	VM
3.	Iedzīvotāju skaits uz 1 praktizējošu ārstu	skaits	2019.g	549	500	VM

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 2.2.1.	Sekmēt veselības aprūpes pieejamības un veselības veicināšanas pasākumus reģiona līmenī, sadarbībā ar valsts institūcijām un pašvaldībām	Pašvaldības, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, VM, LM, PR	SAM4.1.1., 4.1.2.		
<ul style="list-style-type: none"> - Veidot ZPR pašvaldību darba grupas/ regulāras sanāksmes tieši veselības veicināšanas darbā iesaistītajiem (veselības veicināšanas projektu vadītāji) - Veselības veicināšanas pasākumu īstenošanas pašvaldībās (turpinot esošajā periodā iesākt) par sirds un asinsvadu sistēmas slimību, onkoloģisko slimību profilaksi, atkarību ietekmi, psihisko emocionāli, reproduktīvi veselību. - Atbalsta pasākumu īstenošana jaunažiem speciālistiem (prakses vietas, dzīvesvietas jautājumu risināšana) - Digitālo pakalpojumu attīstība (ietverot speciālistu un mērķa grupas personu apmācības, pieredzes apmaiņu, pilotaktivitātes) - Pieredzes apmaiņa un pilot aktivitātes veselības aprūpes pakalpojumu sasaistes veidošanā ar sociālajiem pakalpojumiem 					
R 2.2.2	Attīstīt hronisko pacientu aprūpes sistēmu, īstenojot reģionāla līmeņa iniciatīvas, lai nodrošinātu katrai saslimšanai atbilstošu un pielāgotu aprūpi, iespēja saņemt konsultācijas, apmācības un mazināt komplikāciju risku.	Pašvaldības, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, PR, VM	SAM4.1.1., 4.1.2. 4.3.6.		

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Pediatrijas centru izveide reģionālas attīstības centros, lai nodrošinātu kvalitatīvu medicīnisko aprūpi bērniem ar invaliditāti un hroniskām saslimšanām</i> - <i>Biežāk konstatēto hronisko saslimšanu izpēte reģionā un priekšlikumu izstrāde veselības aprūpes speciālistiem par pacientu izglītošanu un pilotaktivitāšu īstenošana</i> - <i>Apmācību kabinetu izveide reģionālas attīstības centros hronisko pacientu apmācībai / mentoringam.</i> - <i>Digitālas konsultatīvās platformas izveide, kurā darbojas ārsti –speciālisti un cilvēki ar hroniskām saslimšanām (2 virzieni – 1) ārsta konsultācija tiešsaistē – iespēja kopīgā forumā/ čatā uzdot jautājumu ārstam speciālistam, par kādu tā brīža neskaidru situāciju, kā rīkoties; 2)pieredzes apmaiņa starp pacientiem.)</i> 				
R 2.2.3	Attīstīt paliatīvās aprūpes pakalpojumu izveidi plānošanas reģionā	Pašvaldības, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, VM	SAM4.1.1., 4.1.2.		
R 2.2.4.	Uzlabot informācijas pieejamību par veselības aprūpes pakalpojumiem un attīstīt atbalsta pasākumus tuviniekiem	PR, pašvaldības	SAM4.1.1., 4.1.2.		
	- <i>Atbalsta pasākumu un apmācību īstenošana smagi un / vai neārstējami slimu pacientu tuviniekiem</i>				

P3 Uzņēmumu izaugsme un konkurētspēja

Prioritātes mērķis

Sakārtot uzņēmējdarbības ekosistēmu un infrastruktūru, veicināt zināšanu pārnesi un inovācijas Zemgales ekonomikas specializācijai un RIS 3 nozarēs un paaugstināt Zemgales uzņēmēju konkurētspēju pasaules tirgos

Reģionālajā attīstībā izšķiroša loma ir uzņēmējdarbības videi reģionos, jo tā sniedz nodarbinātības iespējas un līdz ar to labklājību iedzīvotājiem, stimulē iedzīvotāju palikšanu dzīvesvietās, samazinot teritoriju depopulāciju, kā arī rada ienākumus pašvaldību budžetos no nodokļiem, kas savukārt dod iespējas veikt ieguldījumus teritorijas infrastruktūras uzlabošanā, rezultātā kopumā paaugstinot iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

Galvenie kavējošie faktori konkurētspējīgas ekonomikas attīstībai ir zems inovāciju līmenis, nepietiekama sadarbība zināšanu pārnesēi un komercializācijai, apstrādes rūpniecībā dominē zemo un vidēji zemo tehnoloģiju nozares, nepietiekošais inovāciju, kompetenču, prasmju un zināšanu apjoms uzņēmumos traucē tiem veikt ienesīgākas aktivitātes globālajās vērtību ķēdēs, zems vidējais digitalizācijas līmenis ražojošajos uzņēmumos, pārlietu fokusēšanās uz vietējo tirgu, kur produktivitātes kāpumu ierobežo vietējā tirgus ierobežotais izmērs.

RV 3.1.Uzņēmējdarbībai pievilcīgas vides attīstība un infrastruktūras sakārtošana

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt uzņēmējdarbībai pievilcīgas vides attīstību, sakārtojot uzņēmējdarbības infrastruktūru pašvaldībās, un koordinēt penta helix sadarbības modeli.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Zemgales reģiona IKP uz vienu iedzīvotāju pret valsts vidējo IKP rādītāju, % (2016)	%	2016	63%	71%	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021-2027
2	Publiskās un privātās investīcijas infrastruktūras sakārtošanai	Eur			20 miljoni	Atjaunošanas un noturības mehānisma plāns

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.1.1.	Publiskās infrastruktūras attīstība uzņēmējdarbības atbalstam Zemgales pašvaldības t.sk. ieguldījumi pārejai uz klimatneitralitāti	Pašvaldības, uzņēmēji	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 A1.1 DP Latvijai SAM 6.1.1.	2027	Reģionālās nozīmes projektu izvērtēšana
R.3.1.2.	Plānot un koordinēt uzņēmējdarbības atbalsta vides ilgtermiņu attīstību, ievērojot Penta Helix pamatprincipus	Pašvaldībās, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, uzņēmēju biedrības, LLU, ZPR, ZUC	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 B3.1.	2027	Reģionālās nozīmes projektu izvērtēšana
R 3.1.3.	Stiprināt uzņēmējdarbības atbalsta institūciju kapacitāti un sadarbību, uzlabojot sniegto pakalpojumus kvalitāti un	Pašvaldībās, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, uzņēmēju biedrības, ZPR, ZUC, DIC (IT klasteris)	Reģionālās pamatnostādnes B3.1.	2027	Reģionālās nozīmes projektu izvērtēšana ZUC pakalpojumi digitālās

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	daudzveidību reģionā t.sk. digitālās transformācijas pakalpojumi uzņēmējiem		Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 DP Latvijai SAM 5.1.1		transformācijas jomā.
R 3.1.4.	Veicināt industriālo teritoriju un uzņēmējdarbības vides infrastruktūras, t.sk. loģistikas centru attīstību reģionā	Pašvaldība, uzņēmēji, atbalsta organizācijas	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 Atjaunošanas un noturības mehānisma plāns	2027	Reģionālās nozīmes projektu izvērtēšana
R 3.1.5	Veicināt sociālās uzņēmējdarbības attīstību reģionā	Uzņēmēji, pašvaldībās, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, uzņēmēju biedrības, ZPR, ZUC	Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021-2027 3.2. RR-35. RR Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2027	Informēšana un nefinanšu atbalsta pasākumi
R 3.1.6.	Veicināt pašvaldību iesaistīšanos digitālās transformācijas politikas rīcību plāna izpildē, stiprināt aktīvāku sadarbību ar reģionālajiem uzņēmējdarbības centriem, sniegt lielāku atbalstu plānošanas reģionu aktivitātēm, kuriem ir piekļuve mērķauditorijai (MVU datu bāzes)	Pašvaldībās, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, uzņēmēju biedrības, ZPR, ZUC, DIC (IT klasteris)	Atjaunošanas un noturības mehānisma plāns Digitālās transformācijas pamatnostādnes projekts		ZUC sniedz informāciju un konsultāciju.
R 3.1.7.	Veicināt uzņēmēju sasniedzību, digitālo tehnoloģiju, mākslīgā intelekta un robotizācijas risinājumu ieviešanu atbalstošu vidi	Pašvaldībās, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, uzņēmēju biedrības, ZPR, ZUC, DIC (IT klasteris)	Digitālās transformācijas pamatnostādnes projekts		Informēt un konsultēt
R 3.1.8.	Uzņēmējdarbības veicināšana energoefektivitātes un AER pasākumu ieviešanā	ZPR, LLU, uzņēmēji		2021 - 2027	Koordinācija

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.3.1.9.	Uzņēmējdarbības attīstīšana veicinot ieviest viedas un energoefektīvas tehnoloģijas	ZPR, LLU, uzņēmēji		2021 - 2027	Koordinācija

RV 3.2. Zināšanu pārnese un inovācijas Zemgales ekonomikas specializācijas un RIS 3 nozarēs

Rīcības virziena mērķis:

Koordinēt uzņēmēju un zinātnieku ciešāku sadarbību un veicinot zināšanu pārnesi un inovācijas Zemgales ekonomikas specializācijas un RIS 3 nozarēs

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Patentu skaits reģionā	Skaits				
2	Uzņēmumu izdevumi pētniecībai un attīstībai	Eur				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.2.1	Zemgales reģionālās inovācijas un zināšanu platformas izveide un attīstība Zemgales ekonomikas specializācijas un RIS 3 nozarēs, inovāciju klāsteri.	ZUC, LLU, zinātnes pētniecības	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 A 1.7.	2027	ZPR, ZUC koordinē platformas darbību

		institūti, uzņēmēji,	DP Latvijai SAM 5.1.1		
R 3.2.2.	Veicināt pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšanu, zināšanu pārnesi un komercializāciju Zemgales ekonomikas specializācijas un RIS 3 nozarēs, fokusējoties uz zināšanu ietilpīgu inovatīvu produktu un pakalpojumu izstrādi	ZPR, LLU, zinātnes pētniecības institūti uzņēmēji	DP Latvijai SAM 1.1.1. SAM 1.1.2. SAM 1.2.1. Atjaunošanas un noturības mehānisma plāns Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2021 - 2027	Koordinācija
R3.2.3.	Kapacitātes stiprināšana un izpratnes veicināšana par inovāciju iepirkumu, to ieviešana praksē	ZPR, LLU, zinātnes pētniecības institūti uzņēmēji, IUB	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 DP Latvijai SAM 5.1.1	2027	Koordinācija un Reģionālās nozīmes projektu izvērtēšana
R3.2.4	Popularizēt atvērto inovāciju principus, veicinot jaunu produktu un pakalpojumu radīšanu, t.sk. radošas darbnīcas jauniešiem	ZUC, pašvaldības, uzņēmēji, LLU, LIAA Jelgavas BI	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2027	

RV 3.3. Kapacitātes stiprināšana investīciju un finanšu kapitāla piesaistē

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt investīciju piesaisti pašvaldībām un uzņēmējiem.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
-----	------------	------------	------------	--------------------	--------------------	------------

1	Publiskās un privātās investīcijas infrastruktūras sakārtošanai	Eur			20 miljoni	Atjaunošanas un noturības mehānisma plāns
----------	---	-----	--	--	------------	---

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.3.1.	Veicināt investīcijas uzņēmējiem pārejai uz energoefektīviem un videi draudzīgākiem risinājumiem (t.sk. AER tehnoloģijām), kas veicinās reģiona uzņēmējdarbības virzību uz klimata neitralitāti	SIA Laflora, Pašvaldības, ZPR	DP Latvija SAM 6.1.1. Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālā plāna	2027	Koordinācija un Reģionālās nozīmes projektu izvērtēšana
R 3.3.2	Stiprināt uzņēmēju (un pašvaldību) kapacitāti finanšu piesaistes pieteikumu sagatavošanai privāto investoru, pašvaldību, valsts un ES finanšu atbalsta programmās, t.sk. lielu un stratēģiski nozīmīgu piesaistei	ZUC, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, pašvaldības, LIAA Jelgavas BI, DIC, LLKC	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2027	
R 3.3.3.	Popularizēt finanšu piesaistes rīkus un risinājumus uzņēmējdarbības attīstībai	ZUC, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, pašvaldības, LIAA Jelgavas BI, DIC, LLKC		2027	

RV 3.4. Cilvēkkapitāla piesaiste, uzņēmīguma un atvērtās inovācijas kompetenču stiprināšana (t.sk. tūrismā)

Rīcības virziena mērķis:

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.4.1.	Veicināt augsti kvalificēta darbaspēka piesaiste un sagatavošana reģionā	ZPR, pašvaldības, uzņēmēji, darba devēji	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2027	Koordinēt
R.3.4.2.	Remigrācijas atbalsta pasākumi, atbilstoši reģiona plānam	VARAM, SIF, ZPR, pašvaldības	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2027	Koordinēt un ieviest aktivitātes
R 3.4.3.	Nodarbināto prasmju celšana, atbilstoši tirgus pieprasījumam, t.sk. digitālo prasmju, paaugstinot darba ražīgumu	ZPR, pašvaldības, LLU, izglītības iestādes	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2027	koordinēt
R 3.4.4.	Uzņēmīguma un atvērtās inovācijas kompetenču stiprināšana reģionā, ilgākai darbaspēju saglabāšanai	ZPR, pašvaldības, LLU, izglītības iestādes	DP Latvijai SAM 4.3.3	2027	koordinēt

RV 3.5. Veicināt konkurētspēju (vai eksportspēju) vietējā un globālajā tirgū

Rīcības virziena mērķis:

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
	Ieņēmumi no eksporta					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saistīts ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.5.1.	Sekmēt vietējo ražotāju sadarbību un konkurētspēju	Pašvaldības, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, LIAA, ZUC	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2027	Informēt un koordinēt
R.3.5.2.	Veicināt uzņēmēju starptautisko tirgu apguvi t.sk. koordinējot dalību tirdzniecības misijās un izstādēs	Pašvaldības, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, LIAA, ZUC	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2027	Informēt un koordinēt
R 3.5.3.	Veicināt uzņēmumu spēju radīt un pārdot augstas pievienotās vērtības eksportējamas preces un	uzņēmēji, atbalsta organizācijas, LIAA, ZUC	NAP 2021-2027	2027	Informēt un koordinēt

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	pakalpojumus, sekmīgi iekļauties globālajā vērtību ķēdēs				
R 3.5.4.	Veicināt moderno IT risinājumu un tehnoloģiju pielietojumu, uzņēmumu konkurētspējas veicināšanai	uzņēmēji, atbalsta organizācijas, LIAA, ZUC	NAP 2021-2027	2027	Informēt un koordinēt
R 3.5.5.	Ekodizaina principu piemērošana un aprites ekonomikas ieviešana dažādos tautsaimniecības sektoros	Pašvaldības, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, LIAA, ZPR, ZUC	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 NAP 2021-2027	2027	Informēšana un koordinēšana

RV 3.6. Tūrisma produktu un pakalpojumu piedāvājuma un konkurētspējas veicināšana

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Koordinētas un ilgtspējīgas tūrisma produktu un pakalpojumu piedāvājuma un konkurētspējas veicināšanai ir nepieciešams attīstīt konkurētspējīgus tūrisma galamērķus, veicināt to dažādību un attīstību, digitalizāciju un koordinēšanu, palielināt Zemgales reģiona atpazīstamību, stiprināt tūrisma uzņēmēju konkurētspēju un izaugsmi, kā arī tūrisma pārvaldības un atbalsta personu kapacitātes stiprināšanu.

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
	Viesnīcās un citās tūristu mītnēs pavadītās nakts	Pavadītās nakts	2019	143 490	155 000	CSP
	Atbalstīto kultūras un tūrisma vietu skaits	Vietas	2019	0	10	Projektu dati
	Latvijas iedzīvotāju izdevumi braucienos pa Zemgali	Izdevumi, milj. eiro	2019	14.2	16	CSP

Rīcības ID	Rīcība-	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
3.6.1.	Attīstīt konkurētspējīgu tūrisma galamērķu izveidi un attīstību	ZPR, pašvaldības, tūrisma uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, KM, IZM, EM, LIAA, NVO	Sam 5.5.1. NAP Virziens 369, 336 NIP, 4.3.8. punkts Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums Paredzēt Tūrisma un Kultūras koordinātoru slodzi šiem uzdevumiem		
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Veicināt vienu un vairākdienu tūrisma piedāvājumu attīstību, apvienojot dažādus tūrisma produktus un pakalpojumus (aktīvais, kulinārais, dabas, veselības, izklaides, sports, utt.) visas sezonas ietvaros</i> - <i>Esošo nacionālā un reģionāla līmeņa magnēta galamērķu definēšana, stiprināšana un attīstība, uzlabojot kvalitāti, ekselenci un blakus objektu sadarbību</i> - <i>Pašvaldību publiskās ārtelpas attīstība tūrisma veicināšanai</i> - <i>Reģionālās kultūras infrastruktūras attīstība kultūras un tūrisma pakalpojumu pieejamības uzlabošanai</i> - <i>Veicināt jaunu tūrisma produktu un pakalpojumu izveidi dažādām mērķa grupām, identificējot un koordinējot reģionāla līmeņa tūrisma iniciatīvas, kopīgus sadarbības un izpētes projektus reģiona tūrisma veicināšanai</i> - <i>Veicināt esošo tūrisma produktu un pakalpojumu uzlabošanu, pieejamību un konkurētspēju</i> - <i>Sekmēt uz eksportu orientētu tūrisma produktu un pakalpojumu attīstību un pieejamību</i> - <i>Veicināt tūrisma produktu un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, koordinējot labās prakses pārņemšanas, apmācību, tirgus izpētes un mārketinga instrumentu uzlabošanas pasākumus</i> 					
3.6.2.	Veicināt Zemgales tūrisma produktu un pakalpojumu dažādību un attīstību	ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, KM, EM, LIAA, NVO	NAP Virziens 384 NIP, 4.2.1.4. punkts		

Rīcības ID	Rīcība-	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
			Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums Paredzēt Tūrisma un Kultūras koordinatoru slodzi šiem uzdevumiem		
	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Veicināt dabas un kultūras tūrisma sadarbības nišas produktu attīstību, piemēram, ūdens, pārgājieni, daba takas, skatu torņi, ainavas, u.c., arī ārpus tradicionālās tūrisma sezonas.</i> - <i>Veicināt Zemgalei raksturīgo kultūras tūrisma produktu veidošanu un attīstību - lauku, tradicionālā dzīves veida, tradicionālu prasmju, kulinārijas, kultūrvēsturiskā nemateriālā un materiālā mantojuma, kultūrtelpu, pasākumu, u.c. attīstību, arī ārpus tradicionālās tūrisma sezonas.</i> - <i>Stiprināt esošo produktu nepietiekamo komercializācijas līmeni un izcilību.</i> - <i>Veicināt esošo tūrisma produktu iesaisti starptautisku maršrutu un galamērķu sistēmās;</i> - <i>Veicināt tūrismā neizmantotu resursu, piemēram, Strīves ģeodēziskā loka punktu, Rastrelli arhitektūra, zudušās vērtības kā Staburags, mākslas vēsture, karsta kritenes, u.c. izmantošanu un attīstību</i> - <i>Veicināt klasteru un galamērķu izveidi un uzlabošanu</i> 				
3.6.3.	Tūrisma pārvaldības un atbalsta personu kapacitātes stiprināšana	ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, EM, LIAA, NVO	Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums Paredzēt Tūrisma un Kultūras koordinatoru slodzi šiem uzdevumiem		
	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Reģionālās koordinācijas uzdevumu pilnveidošana un saskaņošana</i> - <i>Reģionālo projektu definēšana un attīstība, piemēram, Zemgales velomaršruta izveide, Zemgales jostas nodrošināšana, vides un izglītības centri, Leišmalītes attīstība pierobežā, Daugavas ceļa attīstība, pārgājienu, dabas taku maršruti, velomaršruti, ūdenstūrisms, senvēstures, u.c. izmantošana</i> - <i>Veicināt pašvaldību, NVO, izglītības iestāžu un uzņēmumu sadarbības stiprināšanu, attīstību un rīcības koordināciju tūrisma potenciāla stiprināšanai Zemgalē.</i> 				
3.6.4.	Palielināt Zemgales reģiona atpazīstamību un pozicionēt to kā tūrisma galamērķi	ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, EM, LIAA, NVO	NAP Virziens 384 NIP, 4.2.1.4. punkts Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums		

Rīcības ID	Rīcība-	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
			Paredzēt Tūrisma un Kultūras koordinatoru slodzi šiem uzdevumiem		
	<ul style="list-style-type: none"> - Izstrādāt tūrisma mārketinga stratēģiju, lietojot dalītus ģeogrāfiskus iedalījumus – Zemgale, Vidusdaugava, Sēlija, definējot mērķu grupas, tirgus un instrumentus, nodrošinot izplatīšanu visai tūrisma nozarei un Zemgales lēmējvarai, kā arī nedefinējot un attīstot unikālos vienojošus un viendabīgus tūrisma piedāvājumus, izveidojot vienotu Zemgales tūrisma dizaina noformējumu un pieeju (vienoti stendi, norādes); - Organizēt sadarbības un mārketinga kampaņas, regulāras informācijas dienas par Zemgales tūrisma iespējām nozarei – gidu asociācijas, tūroperatoriem, LIAA, tūroperatori, žurnālistu vizītes, digitālās kampaņas, dalību tūrisma izstādēs, u.c - Vienotas vietnes izveide, nodrošinot informācijas pieejamību, kā arī koordinējot vienotu, kvalitatīvu informāciju pašvaldību mājaslapās, uzlabot esošo informāciju par Zemgales tūrisma piedāvājumu digitālajā vidē, piemēram, Booking.com par apkārtnē esošo piedāvājumu, uzņemt vienotu Zemgales videomateriālu; 				
3.6.5.	Veicināt tūrisma uzņēmēju konkurētspēju un izaugsmi	ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, KM, EM, LIAA, NVO	<p>2.3. SAM: “Veicināt izaugsmi, konkurētspēju un jaunu darba vietu radīšanu MVK, tai skaitā caur produktivitāti veicinošām investīcijām – EM</p> <p>NAP Virziens 384 NIP, 4.2.1.4. punkts Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums</p> <p>Paredzēt Tūrisma un Kultūras koordinatoru slodzi šiem uzdevumiem</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> - Izglītojošu pasākumu organizēšana – apmācības, labās prakses popularizēšana, sadarbības veicināšana, atbalsta iespējas, uzņēmēju spēju attīstība, jaunu tirgu un eksportspējas veicināšana - Veicināt un sekmēt atbalsta instrumentus tūrisma attīstībai pašvaldībās (piemēram, granti uzņēmējiem un NVO, kas izstrādā kopīgus maršrutus, nodokļu instrumentu izstrādes veicināšana tūrisma uzņēmējdarbībai, u.c.) - Novadu teritoriālo plānu un attīstības plānu pilnveidošana tūrisma attīstībai (Pašvaldībai jāliek savos teritoriālajos plānos vai citos instrumentos (grantu, nosacījumi, utt.) šie nosacījumi, zemes izmantošanas veidi, utt.) - Veicināt saskaņotu pieejas īstenošanu un atbalstu ceļu infrastruktūras izveidei (pievedceļi objektiem) un uzlabošanai, izvērtējot satiksmes intensitāti tūrisma sezonā, kur ir lielāks pieprasījums no tūrisma nozares skatpunkta un izveidojot papildinošos atbalstošos kritērijus - Veicināt mazo un vidējo tūrisma uzņēmumu inovācijas potenciālu, lai veiksmīgāk iesaistītos starptautiskos tūrisma tirgos 				

P4 Viedā mobilitāte un infrastruktūra

Prioritātes mērķis

Nodrošināt iedzīvotāju mobilitāti nodarbinātības un pakalpojumu sasniedzamībai, viedas un energoefektīvas mobilitātes attīstībai. Transportam ir nozīmīga loma ekonomikā, teritoriju sasniedzamības, darba vietu un pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā. Prioritāte paredz sekmēt kvalitatīvas un pieejamas transporta infrastruktūras un pakalpojumu attīstību, videi draudzīgas transporta sistēmas attīstībai, nodrošinot reģionālo sasniedzamību, nodrošinot iekļaujošus sabiedriskā transporta pakalpojumus.

„Atslēgas” vārdi: efektīvs, kvalitatīvs, integrēts, videi draudzīgs transports, transporta tīkli, attīstības centru sasniedzamību pa asfaltētiem autoceļiem, augsta satiksmes drošība

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Valsts autoceļu ar melno segumu kopgarums reģionā, km	2019	1228	↑	1237	SM
2.	Valsts autoceļu ar grants segumu kopgarums reģionā, km	2019	1621	↓	1612	SM
3.	Pagastu īpatsvars, kur ir nodrošināti vismaz divi sabiedriskā transporta reisi dienā, kas savieno bijušos pagastu administratīvos centrus ar novada centru	2020 - 2027				ZPR
4.	Elektrisko transportlīdzekļu skaits	2020	17	↑		CSDD

RV 4.1. Attīstības centru sasniedzamības nodrošināšana

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
4.1.1.	Visu līmeņu attīstības centru sasniedzamības nodrošināšana (autoceļu un atbalsta infrastruktūras uzlabošana un modernizēšana, jauni apvedceļi tranzīta kravu transporta kustības samazināšanai cauri pilsētu centriem, droši krustojumi, sasaiste ar TEN-T tīklu viedo satiksmes pārvaldības un drošības tehnoloģiju ieviešana), lai nodrošinātu darba vietu un pakalpojumu sasniedzamību, uzņēmējdarbības attīstību.	Pašvaldības, PR,SM,LVC	SAM 3.2.1., SAM 3.2.2.	2021-2027	Koordinēt

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
4.1.2	Attīstības centru blīvi apdzīvoto vietu ceļu infrastruktūras un atbalsta infrastruktūras attīstība, maģistrālo ielu un esošo maršrutu, pilsētu ceļu tīkla infrastruktūras uzlabošana, viedo satiksmes drošības un pārvaldības tehnoloģiju ieviešana.	Pašvaldības, PR,SM,LVC	SAM 3.2.1., SAM 3.2.2. SAM 2.3.1.	2021-2027	Koordinēt
4.1.3.	Veicināt satiksmes drošības līmeņa uzlabošanu, samazinot negadījumu riskus, uzlabojot bīstamo kravu transportēšanas drošību u.c., Viedu satiksmes drošības risinājumu ieviešana	CSDD	SAM 3.2.1., SAM 3.2.2. SAM 2.3.1	2021-2027	Priekšlikumu sniegšana
4.1.4.	Modernas dzelzceļa pārvadājumu infrastruktūras attīstība, pasažieru pārvadājumu attīstībai, veidojot dzelzceļa pārvadājumus kā pasažieru pārvadāšanas mugurkaulu reģionā, attīstot esošās līnijas Dobeles-Rīga, Krustpils-Rīga, jaunā plānotā Railbaltic ietvaros Bauska-Rīga) Jānodrošina pakalpojuma kvalitāte, ātrums, ekonomiski izdevīgs tarifs iedzīvotājiem, sasaiste ar citiem transporta veidiem, saistītā infrastruktūra.	Latvijas dzelcešs, A/S Pasažieru vilciens, RB Rail, SM ATD,PR	SAM 2.3.1	2021-2027	Saskaņošana, viedokļu, priekšlikumu sniegšana
4.1.5.	Pieejama un kvalitatīva sabiedriskā transporta nodrošināšana reģiona attīstības centru un pakalpojuma punktu sasniedzamībai, darba vietu, pakalpojumu sasniedzamība reģiona iedzīvotājiem. Inovatīvu risinājumu izstrāde sabiedriskā transporta pieejamības uzlabošanai visiem iedzīvotājiem, reti apdzīvotajās teritorijās (autotransports pēc pieprasījuma, pēdējās jūdzes transports, popularizēt sabiedrisko transportu kā pārvietošanās veidu, akcijas.	ATD, A/S Pasažieru vilciens, SM, pašvaldības, PR.		2021-2027	Saskaņošana, viedokļu, priekšlikumu sniegšana
4.1.6.	Skolēnu pārvadājumu nodrošināšana, efektīva pārvadājumu plānošana, moderna un energoefektīva autotransporta iegāde.	Pašvaldības, PR, ATD	SAM 6.1.1.	2021-2027	Maršrutu plānošana, projektu koordinēšana
4.1.7.	Sabiedriskajā transportā pāriet uz energoefektīvi un videi draudzīgu transporta līdzekļu izmantošanu, AER, ūdeņraža izmantošana un inovatīvu risinājumu sekmēšana, ieviešana, ūdeņraža uzpildes staciju tīkla infrastruktūras izveide reģionā.	SM, Bezzimešu mobilitātes atbalsta biedrība, CSDD, Pārvadātāji		2021-2027	Projektu koordinēšana. saskaņojumu sniegšana

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma

RV 4.2. Ilgtspējīga un moderna mobilitāte:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
4.2.1.	Kompleksu multimodālo transporta mezglu un pārsēšanās punktu veidošana un attīstība iedzīvotāju mobilitātes uzlabošanai (transporta līdzekļu maiņai "Park & ride", dzelzceļa stacija, autoosta u.c.);	Pašvaldības, PR, La tvijas dzelzceļš, SM,ATD	SAM 2.3.1.	2021-2027	Veicināt projektu īstenošanu
4.2.2.	Mikromobilitātes infrastruktūras attīstība, veloceļu izbūve, velonovietņu izbūve, lai uzlabotu mobilitātes infrastruktūru pašvaldībās, sasaistot apdzīvotās vietas, pilsētas darba vietas un pakalpojumu sasniedzamībai, kombinētai mobilitātei, rekreācijai un veselīgam dzīves veidam, tūrisma objektus sasaistot, drošai un videi draudzīgai mobilitātei. Viedu un inovatīvu risinājumu ieviešana, izpēte	Pašvaldības, PR LVC,SM, VARAM	SAM 2.3.1.	2021-2027	Projekta saskaņošana, viedo kļā atbalstīšana
4.2.3.	Upju transports attīstība – Lielupē, Daudavā, kravu pārvadājumiem, rekreācijas nodrošināšanai, tūrisma attīstībai, saistītās infrastruktūra (ostas, piestātnes) izveide.	Pašvaldības, PR, CSDD, Valsts, vides dienests		2021-2027	Atbalstīt pašvaldības projektus.
4.2.4	Videi draudzīga un inovatīva transporta veidu un infrastruktūras attīstība un integrēšana- elektromobilitāte, alternatīvā degviela, uzlādes stacijas, AER, bezpilota transporta līdzekļu pilotprojektu ieviešana, droni, skrejriteņi u.c.	CSDD, bezizmešu mobilitātes atbalsta biedrība, SM VARAM, Civilās aviācijas aģentūra, pašvaldības, PR	SAM 2.3.1	2021-2027	Saskaņošana, projektu piesaiste

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
4.2.5.	Videi draudzīga, energoefektīva un inovatīva transporta veidu attīstība pašvaldību pakalpojumu sniegšanā	Pašvaldības, PR, ATD	SAM 6.1.1.	2021-2027	Sadarbība, viedokļu saskaņošana
4.2.6.	Sadarbība ar Latvijas Lauksaimniecības universitātes pētniekiem mobilitātes, inovatīvās pārvaldības, elektromobilitātes un alternatīvo degvielu u.c. jomās, pētīju izstrādē un pētījumos balstītu risinājumu veidošanai	LLU, bezizmešu mobilitātes biedrība, PR,CSDD ,SM		2021-2027	Izglītošanas organizēšana, sadarbība
4.2.7.	Reģiona mobilitāte plāna izstrāde (mikromobilitāte, elektromobilitāte, viedie transporta veidi);	Pašvaldības,, bezizmešu mobilitātes biedrība,VARAM,,CSDD ,PR		2021-2027	Projektu saskaņošana, viedokļu saskaņošana. apmācību organizēšana
4.2.8.	Sabiedrības izglītošana un informēšana par videi draudzīga transporta izmantošanu;	Pašvaldības, PR,SM , VARAM		2021-2027	
4.2.9.	RB	RB RAIL, SM, PR, ATD		2021-2027	Sabiedrības informēšana, viedokļu saskaņošana

P5 Prioritāte Pielāgošanās klimata pārmaiņām un to mazināšana, aprites ekonomika.

RV 5. 1. Energoefektivitātes veicināšana, atjaunojamie energoresursi:

Rīcības virziena mērķis:

Energoresursu racionāla izmantošana un pārvaldība, lai sekmētu ilgtspējīgu tautsaimniecības attīstību un ierobežotu klimata pārmaiņas.

Apraksts, pamatojums

Pašlaik gandrīz trīs ceturtdaļas ēku Eiropā nav energoefektīvas, un kopumā Eiropas ēkas patērē gandrīz 40% no visas patērētās enerģijas ES un rada 36% no ES CO₂ emisijām. Savukārt, attiecībā uz SEG emisijām, apskatot atsevišķus sektorus, galvenais piesārņojuma avots 2011. gadā Latvijā bija transports (27%), lauksaimniecība (24%) un enerģētikas nozare (19%). 2015. gadā autotransports radīja 25,5% no visām SEG emisijām. Šie fakti ir rada nepieciešamību pāriet uz ilgtspējīgāku, zaļāku un dzīvotspējīgu politiku.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
		2014	46 834,7 ha	→	46 834,7 ha	Dabas aizsardzības pārvalde
	Iedzīvotāju īpatsvars, kuriem pieejams normatīviem atbilstošas kvalitātes dzeramais ūdens	2013	42,5%	↑	52%	Veselības inspekcija
	CO ₂ izmešu daudzums	2009	287 786	↓	230 229	ZREA
	Reģionālu iniciatīvu skaits, lai palielinātu atjaunojamās	2013	0	↑	10	ZREA

enerģijas un īpatsvaru energoapgādē līdz 40% un paaugstinātu energoefektivitāti par 20%						
---	--	--	--	--	--	--

ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.1.1.	Pašvaldību īpašumā esošo ēku energoefektivitātes paaugstināšanai, ēku energosertifikācija un būvdarbi energoefektivitātes palielināšanai, pasīvo un nulles enerģijas ēku principu zmantošana, “gudro” māju principu ieviešana ēku pārvaldīšanā.	ZPR, Pašvaldības, NVO, VARAM	SAM 2.1.1. Reģionālie projekti	2021-2027	Koordinācija
R.5.1.2.	Viedās energopārvaldības ieviešana, attālināti regulējamās un kontrolējamās komunikācijas, automatizācijas sistēmas. Energopārvaldības sistēmu ieviešana, digitalizācija	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO, ZREA	SAM 2.1.1. Reģionālie projekti	2021-2027	Koordinācija
R.5.1.3.	Energoefektivitātes paaugstināšana siltumenerģijas ražošanā un piegādē, rast risinājumus veco individuālo apkures sistēmu modernizāciju, balstoties uz labo praksi un pētniecības ieteikumiem	ZPR, Pašvaldības, NVO, ZREA, VARAM	SAM 2.1.1. Reģionālie projekti	2021-2027	Koordinācija
R.5.1.4.	AER saražotās enerģijas īpatsvara palielināšana reģionā, izmantojot vietējos resursu potenciālu (biomasa), LLU pētnieciskā potenciāla izmantošana AER izmantošanai un energoefektivitātes paaugstināšanai, AER izmantošanas (saule,	ZPR, Pašvaldības, NVO, ZREA, LLU	2.1.2.SAM	2021-2027	Koordinācija

	vējš, ģeotermālā enerģija, biomasu u.c.) veicināšana, termālo ūdeņu ieguves attīstība				
R.5.1.5.	Kūdras nozares ilgtspējīga attīstība, viedā pārkārtošanās uz klimatu neitrālu saimniecību	ZPR, pašvaldības, uzņēmēji	SAM 6.1.1.	2021-2027	Koordinācija
R.5.1.6.	Iedzīvotāju izglītošana un izpratnes veicināšana, par enerģijas lietojumu, taupīšanu un citām videi draudzīgām un ilgtspējīgām iespējām, kā samazināt katra indivīda ietekmi uz vidi. Izglītojošie pasākumi saistībā ar zaļā publiskā iepirkuma kritēriju piemērošanu enerģētikas nozarē	ZPR, Pašvaldības, NVO, VARAM		2021-2027	Koordinācija

RV 5.2. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, zaļās infrastruktūras veidošana

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un attīstīšanu veicot zaļās infrastruktūras objektu un vides elementu veidošanu

Apraksts, pamatojums

Bioloģiskā daudzveidība ir visu ekosistēmu, sugu un ģenētiskā materiāla dažādība.

Liela nozīme bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai ir pareizai teritorijas attīstības un izmantošanas plānošanai. Plānojot kādas teritorijas attīstību, jāņem vērā arī tās nozīmība bioloģiskajai daudzveidībai - ainavu, sugu, biotopu daudzveidībai. Visām no dabas daudzveidības viedokļa vērtīgākajām teritorijām jābūt noteiktām teritorijas plānojumos. Šādās teritorijās nevajadzētu paredzēt infrastruktūras attīstību vai apbūvi. Paredzot teritorijas izmantošanu rekreācijai un tūrismam, noteikti jāņem vērā atbilstošās teritorijas vides ietilpība. Saprātīgi plānojot teritorijas attīstību, iespējams saglabāt dabas daudzveidībai nozīmīgas vietas, vienlaicīgi nekavējot tās attīstību.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
	Atbalstīto tūrisma vietu skaits	Vietas	2019	0	5	Projektu dati

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.2.1.	Dabas aizsardzības plānu izstrāde, atjaunošana un ieviešana, kas veicinās antropogēnās slodzes mazināšanu un tūrisma infrastruktūru attīstību ĪADT, datu ieguve un pārvaldības sistēmas pilnveidošana	ZPR, Pašvaldības	Interreg SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija
R.5.2.2.	Attīstīt ainavu integrēto pārvaldību, nodrošināt Zemgales reģiona ainavu plāna ieviešanu	ZPR, Pašvaldības	Interreg SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija
R 5.2.3.	Dabas parku pārvaldības uzlabošana, infrastruktūras pilnveidošana un pārvaldības sistēmas pilnveidošana	ZPR, Pašvaldības	Interreg SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija
R 5.2.4.	Zaļās un zilās infrastruktūras inovatīvi risinājumi, infrastruktūras elementu energoefektivitātes risinājumi, attīstība un ieviešana, zaļās infrastruktūras elementu izveide ārpus Natura 2000 teritorijas un pilsētu teritorijās	ZPR, Pašvaldības, LLU	Interreg SAM 2.2.3. SAM 2.1.3	2021-2027	Koordinācija
R 5.2.5.	Sadarbība ar LLU pētījumu un datu kopu izstrādē, vides bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, ekosistēmu un zaļās	ZPR, Pašvaldības, LLU	Interreg SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
	infrastrukturārisinājumu veicināšanai. Datu digitalizācija monitoringam.				
R 5.2.6.	Sabiedrības uzvedības modeļa un paradumu maiņas veicināšana, izpratnes veidošana par vidi un ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO, iedzīvotāji	Interreg	2021-2027	Koordinācija
R 5.2.7.	Dabas un vides izglītības informācijas centru infrastruktūras pilnveide un attīstība, iekļaujot jaunu ēku būvniecību, energoefektivitātes uzlabošanu, iekštelpu un ārtelpas ekspozīciju izveidi un paplašināšanu	VARAM ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, NVO	2.2.3. SAM INTERREG Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Projekta ieviešana, koordinācija
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Dabas un vides izglītības informācijas centru infrastruktūras pilnveide un attīstība;</i> - <i>Zaļās apziņas veicināšanas kampaņas un jaunu prasmju apmācību un izglītības programmas (t.sk. klimats, atkritumi, daba)</i> - <i>Dabas un vides izglītības informācijas centru infrastruktūras pilnveide un attīstība, iekļaujot jaunu ēku būvniecību, energoefektivitātes uzlabošanu, iekštelpu un ārtelpas ekspozīciju izveidi un paplašināšanu.</i> - <i>Apmācības, izglītības, konsultēšanas un informēšanas pasākumi</i> 					
R 5.2.8.	Degradēto teritoriju un piesārņoto objektu sanācija	ZPR, Pašvaldības	SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija

RV 5.3. Pielāgošanās klimata pārmaiņām un to mazināšana

Rīcības virziena mērķis:

Nodrošināt ilgtspējīgu videi draudzīgu ūdens resursu apsaimniekošanu

Apraksts, pamatojums

Eitrofikācija ir augu pirmprodukcijas kāpināšana, ko izraisījis barības vielu koncentrācijas pieaugums ūdenī vai arī barības vielu pastiprināta izmantošana. Ūdenstilpju eitrofikācija un ūdens ekosistēmu degradācija ir atzīta par prioritāru vides problēmu Latvijā. Ūdeņu bagātināšanās ar barības vielām veicina ūdenstilpju aizaugšanu un ūdeņu bezmugurkaulniekiem, zivīm piemērotu nārsta un uzturēšanās vietu izzušanu. Masveida virsūdens augāja attīstība būtiski ietekmē arī ūdenstilpēm piesaistīto putnu ligzdošanas sekmes. Uz ūdensteču funkcionalitāti negatīvu ietekmi atstāj arī nepārdomāta saimnieciskā darbība to krastos un sateces baseinā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.3.1.	Preventīvo pasākumi plūdu riska novēršanai, krastu erozijas mazināšana (Daugava pie Aizkraukles)	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	SAM 6.1.1.	2021-2027	Koordinācija
R 5.3.2.	Invazīvo sugu saraksta aktualizācija, invāzijas ceļu izpēti, apkarošanas plāna izstrāde	ZPR, pašvaldības, NVO	2.1.3.SAM	2021-2027	Koordinācija
R 5.3.3.	Ūdenstilpņu aizauguma tīrīšana un eitrofikācijas mazināšana, upju krastu tīrīšana, ūdens plūsmas teces veicināšana, zivju ceļu veidošana, pārrobežu	ZPR, pašvaldības, NVO	2.1.3.SAM	2021-2027	Koordinācija

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
	piesārņojuma monitorings, sadarbība pārrobežu ūdens piesārņojuma mazināšanā.				
R 5.3.4.	Videi draudzīgu meliorācijas sistēmu risinājumu izpēte un veidošana, jaunu inovatīvi risinājumu ieviešana lauksaimniecības zemju kvalitātes uzlabošanai, ūdens kvalitātes uzlabošanai, bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	2.1.3.SAM	2021-2027	Koordinācija
R 5.3.5.	Monitoringa sistēmu pilnveidošana un tālāka attīstība klimata pārmaiņu seku novērtēšanai un uzraudzībai (plūdu riska teritorijas, ūdens trūkums (arī akās) sausuma periodā, invazīvās sugas.	ZPR, pašvaldības		2021-2027	Koordinācija
R 5.3.6.	Pašvaldību klimata pielāgošanās stratēģiju izstrāde, koordinācija.	ZPR, pašvaldības	2.1.3.SAM	2021-2027	Koordinācija
R 5.3.7.	Zaļās un zilās infrastruktūras risinājumu izveide, inovatīvu u radošu risinājumu ieviešana pilsētvides kvalitātes pilnveidošanai, pretplūdu pasākumu ieviešanai, inovatīvu dabisko risinājumu veidošana un ieviešana, izpēte, mitraines u.c., pilsētu lietusūdeņu noteces sistēmu attīstība.	ZPR, pašvaldības	2.1.3.SAM	2021-2027	Koordinācija
R 5.3.8.	Izglītojošie pasākumi saistībā ar klimata pārmaiņām, Sabiedrības uzvedības modeļa un paradumu maiņas veicināšana, izpratnes veidošana par	ZPR, pašvaldības, ZREA		2021-2027	Koordinācija

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
	vidi un ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu				

RV 5.4. Vides infrastruktūras attīstība

Rīcības virziena mērķis:

Palielināt prasības dzeramā ūdens kvalitātes standartam, ievieš minimālās higiēnas prasības materiāliem, kas nonāk tiešā saskarē ar krāna ūdeni (piemēram, caurules vai krāni), lai izslēgtu piesārņojuma riskus.

Attīstīt alternatīvās notekūdeņu attīrīšanas tehnoloģijas Latvijā

Apraksts, pamatojums

Attiecībā uz notekūdeņu attīrīšanas tehnoloģijām tūrisma servisa objektiem ir īpašas prasības. Tā kā viesu apmeklējumam bieži vien piemīt noteiktas sezonālās svārstības, tad arī radīto notekūdeņu daudzumi ir mainīgi. Tūrisma servisa objektos nav pieejams apmācīts personāls, kas spētu darbotos ar notekūdeņu attīrīšanas iekārtām. Attīrīšanas iekārtām vajadzētu labi iederēties objekta dabiskajā vidē. Samērā bieži šādos objektos nav iespējams saņemt labas kvalitātes ūdeni.

Izveidotās mitraines, piemēram notekūdeņu attīrīšana niedru laukos vai līdzīgas tehnoloģijas, jau tiek pielietotas nomaļākos reģionos, kur ir šādiem mitrājiem nepieciešamā zeme un pievienošana kanalizācijas sistēmai var izmaksāt ļoti dārgi. Tomēr projektējot izveidotās mitraines, ir nepieciešams tās piemērot tūrisma servisa objektu īpašajām prasībām, piemēram, salīdzinoši lielas radīto notekūdeņu sezonālās svārstības.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.4.1.	Dzeramā ūdens piekļuves infrastruktūras pilnveidošana	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	SAM 2.2.1.	2021-2027	Koordinācija
R 5.4.2.	Inovatīvu risinājumu izveidošana, pētījumu veikšana notekūdeņu attīrīšanā (piemēram,) mitraines, mazajās apdzīvotajās vietās	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	SAM 2.2.1.	2021-2027	Koordinācija

RV 5.5. Aprites ekonomikas ieviešanas veicināšana

Rīcības virziena mērķis:

Nodrošināt ilgtspējīgu veicinošu saimniekošanas modeli, kura būtība ir produktu, materiālu un resursu vērtības noturēšanā ekonomikā pēc iespējas ilgāk, vienlaikus samazinot gan izejvielu patēriņu un atkritumu apjomu, gan arī ietekmi uz vidi

Apraksts, pamatojums

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.5.1.	Atkritumu dalītā savākšanas sistēma pilnveidošana (automašīnas, kas vāc īpašas atkritumu veidus apkaimēs pēc grafika, šķirošanas un pārstrādes attīstība, aprites ekonomikas principu ieviešana.	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO		2021-2027	Koordinācija

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.5.5.2.	Bioloģiski noārdāmo atkritumu apjomu apsaimniekošana pilnveidošana	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO		2021-2027	Koordinācija
R 5.5.3.	Atkritumu mazināšana - lietu otrreizējas izmantošanas veicināšana (Sociālā uzņēmējdarbība), uzņēmumu sadarbības sekmēšana otrreizējo izejvielu izmantošanā,	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO		2021-2027	Koordinācija
R 5.5.4.	Iedzīvotāju, skolēnu izglītošana, informēšana par atkritumu šķirošanas nepieciešamību un pārstrādi, atkritumu daudzumu samazināšanu.				

P6: Moderna un pieejama pakalpojumu sistēma

Mērķis: Pievilcīgas un ērtas dzīves vides nodrošināšanai, ģimenēm, darbam, uzņēmējdarbībai.

Ņemot vērā iedzīvotāju skaita samazināšanos reģionos, zemo iedzīvotāju blīvumu, vecumu struktūru, nepieciešams veidot efektīvu pakalpojumu tīklu un pieejamību, ieviest inovatīvus un efektīvus risinājumus pakalpojumu nodrošināšanā, pievilcīgas dzīves vidi, sekmēt pašvaldību un reģionu kapacitāti darbības efektivitātes celšanai.

RV 6.1. Kvalitatīvu un viedu pakalpojumu nodrošināšana:

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.						

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
6.1.1.	Mājokļu pieejamības nodrošināšana un kvalitātes celšana, īpaši jaunajām ģimenēm, nepieciešamajiem speciālistiem, dzīvojamā fonda attīstība, nodrošināšana visām iedzīvotāju grupām, sociālo mājokļu veidošana.		SAM 5.1.1.		
6.1.2.	Bērnu dārzu pieejamības nodrošināšana				
6.1.3.	Apkārtojās vides pievilcības veidošana, publiskās ārtelpas funkcionalitātes un kvalitātes attīstība, zaļās infrastruktūras attīstība, veloceļu, gājēju ceļu, rekreācijas, aktīvās atpūtas, infrastruktūras veidošana, labiekārtošana un apzaļumošana infrastruktūras elementu energoefektivitāte, u.c.		SAM 5.1.1.		
6.1.4.	Viedu publisko pakalpojumu attīstība, attālināti regulējamas un kontrolējamas komunikācijas, komunālo pakalpojumu rādītāju automatiskās nolasīšanas sistēmas veidošana, ieviešana, Ielu un ēku apgaismojuma automatiskās regulēšanas ieviešana, jaunu risinājumu izstrāde, lietu interneta attīstība, pakalpojumu digitalizācija, u.c.		SAM 5.1.1.		
6.1.5.	Sakaru un datu pārraides kvalitātes un atbilstoša ātruma nodrošināšana reģiona iedzīvotājiem (arī attālinātās teritorijās), pašvaldību institūcijām, tai skaitā skolās, bibliotēkā u.c., lai nodrošinātu iedzīvotāju vajadzības attālināta dara veikšanai, uzņēmējdarbības veikšanai, skolēnu tiešsaistes apmācību nodrošināšanai utt. Pēdējās jūdzes pieslēguma nodrošināšana				

RV 6.2. Veselīga dzīves veida sekmēšana, sporta infrastruktūras modernizācija

Sporta un veselīga dzīvesveida popularizēšana kā lietderīgu brīvā laika pavadīšanas iespēju

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
6.2.1.	Ilgtspējīga uz dažādām vecumu un dzimumu grupām orientēta piedāvājuma attīstīšana, lai veicināt nodarbošanos ar sportu un aktīvo atpūtu visa mūža garumā, sekmējot nodarbošanos ar sporta veidiem, kam nav nepieciešams īpašs un dārgs aprīkojums, aktīva vecāku iesaiste, lai veicinātu bērnu un jauniešu fizisko aktivitāti		SAM 5.1.1.		
6.2.2.	Regulāra sporta treniņu veicināšana speciālista vadībā telpās un ārpus telpām (visām sabiedrības grupām), aktīvāka to bērnu un jauniešu iesaiste ārpus skolas sporta aktivitātes, kuri neapmeklē sporta skolas.		SAM 5.1.1.		
6.2.3.	Sporta infrastruktūras modernizācija un jaunu aktīvā sporta objektu būvniecība un pielāgošana visām sabiedrības grupām (seniori, iedzīvotāji ar funkcionāliem traucējumiem utml.) Inovatīvu, mūsdienīgu mācību metožu izmantošana sporta stundās, lai veicinātu bērnos un jauniešos noturīgu interesi par regulārām fiziskām aktivitātēm		SAM 5.1.1.		
6.2.4.	Sporta un veselīga dzīvesveida popularizēšana, Sabiedrību izglītojošas kampaņas un citas aktivitātes, lai sekmētu fiziski aktīvu dzīvesveidu pieaugušo, bērnu un jauniešu vidū.		SAM 5.1.1.		
6.2.5.	Stiprināt un veicināt sadarbību starp dažādām iestādēm un organizācijām (pedagogi, ārstniecības personāls, pašvaldība, vecāki, sporta klubi utml., amatieru sporta klubu attīstība.		SAM 5.1.1.		

RV 6.3. Pārvaldības kapacitātes stiprināšana

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
6.3.1.	Viedu un inovatīvu risinājumu ieviešana pašvaldībās un plānošanas reģionā funkciju un sniegto pakalpojumu efektivitātes un kvalitātes celšanai, digitalizācijas sekmēšana, iestāžu sadarbības un labās prakses veicināšana, darbam ar iedzīvotājiem, KAC, reģionā pilotprojektus jaunu un inovatīvi risinājumi attīstībai pašvaldību darbības jomās.		SAM 5.1.1.		
6.3.2.	Reģiona kapacitātes un kompetences celšana, reģionālās attīstības un sadarbības veicināšanai, nodrošinot nozaru koordinātorus izglītības, sociālajā, kultūras, vides un enerģētikas, tūrisma, drošības jomās.		SAM 5.1.1. Darbības plāns		
6.3.3.	Pārrobežu un starptautiskās sadarbības veicināšana, kopīgu problēmu risināšanai, labās prakses pārņemšanai, jaunu inovatīvu risinājumu atrašanai, sadarbība pētniecības jomā. Projektu izstrāde un ieviešana saskaņā ar reģiona plānošanas dokumentiem.		SAM 5.1.1. Interreg		
6.3.4.	Sadarbība ar zinātnes un pētniecības institūcijām, LLU, lai nodrošinātu izpēti un jaunu, inovatīvu pētniecībā pamatotu risinājumu ieviešanu pašvaldību un reģionu funkciju efektīvākai veikšanai.		SAM 5.1.1. Interreg		

P7 Prioritāte KULTŪRVIDE UN IDENTITĀTE, AKTĪVAS KOPIENAS

Prioritātes mērķis: Vispusīga uz attīstību orientēta reģionālā kultūrvide

Prioritāte paredz apzināt Zemgales reģiona kultūras un dabas mantojumu, nodrošināt tā saglabāšanu un popularizēšanu, ilgtspējīgu izmantošanu uzņēmējdarbības attīstībai, veicināt kultūrizglītības un radošo industriju attīstību Zemgales reģionā, dažādot kultūras procesus, profesionālās mākslas pakalpojumu piedāvājumu. Zemgales identitāte ir cieši saistīta ar reģiona kultūras un dabas mantojumu, tai skaitā nemateriālo kultūras mantojumu. Tie ir nozīmīgi Zemgales attīstības resursi, kurus ir svarīgi saglabāt, popularizēt un pilnveidot, veicinot unikālās kultūrvides saglabāšanu, vietējo kopienu ekonomikas, amatniecības un radošo industriju attīstību, it īpaši lauku teritorijās, tādējādi stiprinot to konkurētspējas potenciālu, vietējo kopienu piederības stiprināšanai. Dabas un kultūrvēsturiskās, ainaviski vērtīgās teritorijas, to saglabātība, pieejamība un ilgtspējīga izmantošana nākotnē būs viens no galvenajiem dzīves vides kvalitātes rādītājiem. Lai to saglabātu un attīstītu, svarīgi veidot radošu un labvēlīgu vidi jaunu kultūras vērtību radīšanai, mantoto kultūras vērtību saglabāšanai un pieejamībai, attīstīt piederību un lojalitātes sajūtu reģionam un valstij. Nodrošināt kultūras un dabas mantojuma resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu lietošanu. Līdzsvarot piekļuvi kultūras mantojumam ar ilgtspējīgu tūrismu, tādējādi veicinot reģiona ekonomisko attīstību. Tāpat būtiski turpināt amatniecības un kultūras un radošo industriju attīstību reģionā. Nodrošināt kultūras pakalpojumu pieejamību un sabiedrības līdzdalību kultūras procesos. Veicināt unikālās kultūrvides saglabāšanu, kultūrtelpu dažādību. Iesaistīšanās kultūras procesos veicinās radošas personas attīstību, stiprinās identitāti, piederību vietai, sekmēs pilsoniskas sabiedrības attīstību un stiprinās demokrātijas vērtības.

RV 7.1. Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana

Rīcības virziena mērķis: saglabāt, aizsargāt, attīstīt kultūras un dabas mantojumu, veicināt tā pieejamību un ilgtspējīgu izmantošanu

Zemgales identitāte ir cieši saistīta ar reģiona kultūras un dabas mantojumu, tai skaitā nemateriālo kultūras mantojumu. Tie ir nozīmīgi Zemgales attīstības resursi, kurus ir svarīgi saglabāt, popularizēt un pilnveidot, veicinot unikālās kultūrvides saglabāšanu. Kultūras mantojuma objektu restaurācija nodrošinās ne tikai to saglabāšanu, bet veicinās ekonomiskās darbības formu attīstību un dažādošanu sekmējot ekonomisko aktivitāti attiecīgajās teritorijās. Lai Darbības, kuru mērķis ir nodrošināt nemateriālā kultūras mantojuma dzīvotspēju, ieskaitot tā identifikāciju, dokumentēšanu, pētniecību, saglabāšanu, aizsardzību, popularizēšanu, vērtības nostiprināšanu, tālāknodešanu, it īpaši ar formālās un neformālās izglītības palīdzību, kā arī atdzīvināt šāda mantojuma dažādus aspektus. Dabas un kultūrvēsturiskās, ainaviski vērtīgās teritorijas, to saglabātība, pieejamība un ilgtspējīga izmantošana nākotnē būs viens no galvenajiem dzīves vides kvalitātes rādītājiem Zemgales kultūrainavu daudzveidības saglabāšanu un aizsardzību. Ainaviski vērtīgo teritoriju izpēte, definēšana, ainavu plānošana, degradēto ainavu sakārtošana un reģenerācija, ainavu lokālplānojumu izstrāde. Būtiska nozīme Zemgales reģiona attīstībā ir iedzīvotāju kopienu stiprināšanu, lai saglabātu gan pilsētu, gan lauku apdzīvotību un veicinātu dzīves līmeņa paaugstināšanos, lai palielinātu iesaisti sabiedrībai būtisku procesu virzībā, veicinātu pilsonisko ieinteresētību un līdzdalību, sekmētu savstarpējā atbalsta iniciatīvas.

p.s Rīcības var tikt precizētas pēc Kultūrpolitikas pamatnostādņu 2021-2027. gadam "Radoša Latvija" publicēšanas

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
2.						

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 7.1.1.	Uzlabot starpnozaru un starpinstitucionālo sadarbību kultūras mantojuma ilgtspējīgai izmantošanai, t.sk. veicinot tūrisma attīstību	ZUC, ZTA, plānošanas reģioni, pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, biedrības, NVO, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, EM, KM			
	<ul style="list-style-type: none"> - Palielināt iesaistīto pušu (plānošanas reģioni, pašvaldības, NVO, uzņēmēji u.c.) sadarbību un līdzdalību kultūras mantojuma saglabāšanā un ilgtspējīgā izmantošanā t.sk. veicinot tūrisma attīstību - Stiprināt pašvaldību, uzņēmēju, NVO pārstāvju kapacitāti finanšu piesaistes pieteikumu sagatavošanai privāto investoru, pašvaldību, valsts un ES finanšu atbalsta programmās - Izstrādāt kultūras mantojuma mūsdienīgas saglabāšanas vadlīnijas un rekomendācijas, popularizēt labās prakses piemērus - Veicināt valsts un pašvaldību institūciju, izglītības iestāžu, privātā sektora un nevalstisko organizāciju sadarbību koordinētai sporta un kultūras infrastruktūras (t. sk. kultūras pieminekļi, sakrālais mantojums) izmantošanai un aktīvā tūrisma attīstībai iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanai, īstenojot starpinstitucionālus un starpsektorālus kopprojektus un aktivitātes NAP369 - Īstenot pasākumus, kas pilnveido un paaugstina nozares speciālistu, citu iesaistīto spējas izvērtēt kultūras objektu ekonomisko atdevi, to efektīvu un ilgtspējīgu izmantošanu - Veicināt pētījuma veikšanu par Zemgales līdzenuma ainavas vērtībām (t.sk. ainavas vēsturiskām struktūrām) lokālā mērogā ar mērķi identificēt lokāla mēroga kultūrvēsturiski vērtīgas vietu ainavas; - 				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 7.1.2.	Veicināt kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, atjaunošanu, ilgtspējīgu attīstību un izmantošanu, kvalitatīvas dzīves vides veidošanā un piederības stiprināšanai	ZUC, ZTA, pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, biedrības, NVO, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, EM, KM			
<ul style="list-style-type: none"> - Koordinēt un veicināt kultūras un tūrisma nozares pārstāvju dalību Zemgales reģionālās inovācijas un zināšanu platformas izveidē un attīstībā - Sabiedrības informēšana par Zemgales kultūras mantojumu, lai veicinātu mantojuma saglabāšanu un kopienu aktīvu iesaisti tā tālāk nodošanā - Veicināt izpratni par dabas un kultūrvēsturisko resursu, tos ilgtspējīgi un saudzīgi izmantojot, nozīmi reģiona ekonomiskajai attīstībai un uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides veidošanā - organizēt dažādus pasākumus, kas veicina sabiedrības līdzdalību vēsturisko elementu apzināšanā. - Kultūrvēsturiskā mantojuma objektu restaurāciju, atjaunošana, attīstību, veicinot publiskās ārtelpas attīstību - Veicināt valsts un pašvaldību institūciju, izglītības iestāžu, privātā sektora un nevalstisko organizāciju sadarbību koordinētai sporta un kultūras infrastruktūras (t. sk. kultūras pieminekļi, sakrālais mantojums) izmantošanai un aktīvā tūrisma attīstībai iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanai, īstenojot starpinstitutionālus un starpsektorālus kopprojektus un aktivitātes NAP369 - Veikt kultūras pakalpojumu un infrastruktūras kartēšanu un reģionālās koordinēšanas sistēmas izveidošana, lai attīstītu un efektīvi izmantotu esošo kultūras infrastruktūru un investētu jaunas infrastruktūras radīšanā - Īstenot pasākumus, kas pilnveido un paaugstina nozares speciālistu, citu iesaistīto spējas izvērtēt kultūras objektu ekonomisko atdevi, to efektīvu un ilgtspējīgu izmantošanu - Ārvalstu labo prakšu izpēti kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā, atjaunošanā, ilgtspējīgā attīstībā un izmantošanā - Kopienas, izglītošanas pasākumi kad mainīsies kopienas attieksme, mainīsies izpratne par kultūrmantojumu kā tādu, - Kultūras mantojuma, sporta tradīciju un vērtību saglabāšana un nodošana nākamajām paaudzēm, iesaistot iedzīvotājus un nodrošinot jaunāko IKT izmantošanu 					
R. 7.1.3	Dabas un kultūrvēsturisko ainavu saglabāšana, attīstīšana, to ilgtspējīga izmantošana	VARAM, ZPR, pašvaldības, to iestādes, nozares profesionālās organizācijas, NVO	Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums		
<ul style="list-style-type: none"> - Zemgales reģionālā ainavas un zaļās infrastruktūras plāna ieviešana - Veicināt degradēto ainavu sakārtošanu, nodrošinot to pieejamību un ilgtspējīgu izmantošanu - Izmantošanas nosacījumu noteikšana sabiedrībai nozīmīgām dabas un kultūrainavu un rekreācijas teritorijām, kas nodrošina to publisku pieejamību un paredz ainaviski nozīmīgu vietu aizsardzību 					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<ul style="list-style-type: none"> - apzināt ainavas vēsturisko vērtības novada ietvaros (vēlams, pēc noteiktas metodikas), piemēram, lokālā mēroga tematisko plānojumu vai ZPR pētījuma pasūtījuma ietvaros, - Veikt industriālā kultūras mantojuma apzināšanu un izpēti, veicinot tā attīstību, un ilgtspējīgu izmantošanu - Sabiedrības iesaiste un izglītošana par aizsargājamo dabas teritoriju un kultūrvēsturisko ainavu apsaimniekošanu un saglabāšanu sadarbībā ar zemes īpašniekiem (princīpa "dabas un kultūrvēsturiskās vērtības kā teritoriālās kopienas vērtība" iedzīvināšana - Popularizēt Latvijas ainavu nacionālo dārgumu, t.i., Zemgales ainavu dārgumu izveide un izmantošana - sekmēt vizuālo ainavas kvalitāšu veidošanu un uzturēšanu. - apzināt, veidot un attīstīt ainavas rekreācijas potenciālu. (izveidot sistematizētu tūrisma un rekreācijas datu bāzi, kā arī noskaidrot - iedzīvotāju viedokli (piemēram, aptaujas un fokusgrupu intervijas) par viņu vēlmēm attiecībā uz rekreācijas vajadzībām; - izstrādāt pētījumu par rekreācijas un tūrisma iespējām pie upēm un upēs dažādām sociālām grupām, kā arī galveno upju pieejamību tādējādi stiprinot reģiona identitāti (skatu platformas, Lielupes, Daugavas potenciāla izmantošana u.c); - veicināt pētījuma veikšanu par Zemgales līdzenuma ainavas vērtībām (t.sk. ainavas vēsturiskām struktūrām) lokālā mērogā ar mērķi identificēt lokāla mēroga kultūrvēsturiski vērtīgas vietu ainavas; - Apzināt, veidot un attīstīt ainavas rekreācijas potenciālu, piemēram, sistematizēt dažādas Zemgales līdzenuma ainavu reprezentācijas – kino, literatūrā, mākslā; - Aktualizēt un sistematizēt dažādu ražojumu un pakalpojumu produktus, kas saistīti ar Zemgales līdzenumu, tādējādi veidojot šo produkciju un pakalpojumu sasaisti ar konkrētu ainavu un stiprinot vietu un ainavu identitāti. - Apzināt ainavu vēsturisko vērtību (t.sk., ainavas vēsturiskās struktūras), pievēršoties senajām meža zemēm, vēsturiskā apdzīvotuma tipiem (muižu centri, vecsaimniecības, ciemi), senajiem ceļiem (t.sk., tiltiem), identificējot lokāla mēroga kultūrvēsturiski vērtīgas vietu ainavas; - Veicināt Latvijas ainavu nacionālo dārgumu, t.i., Zemgales ainavu dārgumu izveide un izmantošana 				
R. 7.1.4	Veicināt ainavu apzināšanu, attīstību un izmantošanu	VARAM, ZPR, pašvaldības, to iestādes, nozares profesionālās organizācijas, NVO	Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums		
	<ul style="list-style-type: none"> - Apzināt, veidot un attīstīt ainavas rekreācijas potenciālu, piemēram, sistematizēt dažādas Zemgales līdzenuma ainavu reprezentācijas – kino, literatūrā, mākslā; - Aktualizēt un sistematizēt dažādu ražojumu un pakalpojumu produktus, kas saistīti ar Zemgales līdzenumu, tādējādi veidojot šo produkciju un pakalpojumu sasaisti ar konkrētu ainavu un stiprinot vietu un ainavu identitāti. - Apzināt ainavu vēsturisko vērtību (t.sk., ainavas vēsturiskās struktūras), pievēršoties senajām meža zemēm, vēsturiskā apdzīvotuma tipiem (muižu centri, vecsaimniecības, ciemi), senajiem ceļiem (t.sk., tiltiem), identificējot lokāla mēroga kultūrvēsturiski vērtīgas vietu ainavas; - Veicināt Latvijas ainavu nacionālo dārgumu, t.i., Zemgales ainavu dārgumu izveide un izmantošana 				

RV 7.2. Kultūras daudzveidības un kultūrtelpu dažādības stiprināšana

Rīcības virziena mērķis: Veicināt sabiedrības iesaisti kultūras procesos, nodrošināt kultūras pakalpojumu pieejamību, kultūras daudzveidības saglabāšanu un attīstību kvalitatīvas dzīves vides veidošanā un iedzīvotāju piederības stiprināšanā

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Mājsaimniecības izdevumi atpūtai un kultūrai no mājsaimniecību kopējiem patēriņa izdevumiem	%	2019	6.4%		
	Kultūras centru skaits	skaits	2019	87		CSP

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.7.2.1	Veicināt sadarbību starp pašvaldībām, izglītības iestādēm un uzņēmējiem, kultūras piedāvājuma un materiāli tehniskās bāzes uzlabošanā	Plānošanas reģions, pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, biedrības, NVO, mazākumtautību biedrības, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, EM, LNKC, VARAM			
<ul style="list-style-type: none"> - Pilnveidot kultūras statistikas apkopošanu un pieejamību, datu vākšana par kultūras nozarei aktuāliem jautājumiem to analīzi - Vienota portāla radīšana, kur būtu pieejama informācija par pasākumiem - Izvērtēt kultūras nozares reģionālo pārvaldību un, ja nepieciešams izstrādāt koncepciju tās darbības un koordinācijas uzlabošanai 					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
- <i>Veicināt starpinstitucionālo sadarbību (valsts, pašvaldības, uzņēmēji, NVO) kultūras objektu efektīvai izmantošanai un inovatīvu pakalpojumu radīšanai</i>					
R 7.2.2.	Kultūrvēsturisko novadu piederības stiprināšana, unikalitātes saglabāšana t.sk. valoda, dzīvesveids, tradīcijas, kultūrtelpa.	Plānošanas reģions, pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, biedrības, NVO, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, EM, KM, VARAM			
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Īstenot pasākumus Kultūrvēsturisko novadu (zemgaļi, sēli) piederības stiprināšana, t.sk. identitāte, valoda, vērtību sistēma, dzīvesveids, tradīcijas</i> - <i>Kopienas, izglītošanas pasākumi kad mainīsies kopienas attieksme, mainīsies izpratne par kultūrmantojumu kā tādu</i> 					
R.7.2.3.	Iedzīvotāju līdzdalība kultūras procesos veicināšana, piedāvājot daudzveidīgu un kvalitatīvu kultūras un tūrisma produktu, paplašinot kultūras un dabas mantojuma saturisko piedāvājumu	pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, biedrības, NVO, mazākumtautību biedrības, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, EM, LNKC, VARAM	NAP [367]		
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Īstenot pasākumus sabiedrības izglītošanai un informēšanai par kultūras aktivitāšu iespējām, to nozīmi un lomu personības attīstībā, tādejādi veidojot sabiedrisko pasūtījumu dažādām auditorijām</i> - <i>Aptaujas, diskusijas, lai noskaidrotu, ko cilvēki vēlas redzēt, kas viņiem šķiet interesants un nepieciešams</i> - <i>tematiski, mini pasākumi mērķēti konkrētai auditorijai</i> - <i>kultūras jomas speciālistu kapacitātes stiprināšana pārņemot labās prakses, piedaloties pieredzes apmaiņas pasākumos</i> - <i>Uzlabot vides un informācijas vienlīdzīgu pieejamību visām sabiedrības grupām (personas ar funkcionāliem traucējumiem, seniori, ģimenes ar bērniem, sociāli mazaizsargātas grupas u.c.), pārņemot labās prakses, ieviešot inovatīvus risinājumus, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu.</i> - <i>Starpnozaru sadarbības veicināšana (tūrisms, kultūra, sports u.c.), (piemēram "Selijas rallijs" tūrisms+ kultūra)</i> - <i>Attīstīt tradicionālus (piem., Ceriņu svētki, Bauskas Kantrī.festivāls, Muzeju nakts, Jelgavas Ledus un Smilšu festivāls, u.c.) un inovatīvus pasākumus, sekmējot kultūras daudzveidību</i> - <i>Veicināt kaimiņu novadu sadarbību</i> - <i>Veicināt mazaktīvās iedzīvotāju daļas iesaistīšana kultūras un aktīvā tūrisma aktivitātēs</i> 					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<ul style="list-style-type: none"> - Veicināt profesionāli augstvērtīgu kultūras pasākumu pieejamību tuvāk dzīves vietai - pasākumu dažādošana (noskaņas pasākumi, labjūtas pasākumi, atvērtie mākslinieku plenēri ģimenēm, regulāri pasākumi vēstures izziņāšanai u.tml.) - Virtuālās realitātes, mūsdienīgu tehnoloģiju izmantošana jaunu kultūras, tūrisma produktu izstrādē, (piem., virtuālā tūres, aplikācijas, spēles, u.tml.) - pasākumu dažādošana (noskaņas pasākumi, labjūtas pasākumi, atvērtie mākslinieku plenēri ģimenēm, regulāri pasākumi vēstures izziņāšanai u.tml.) <p>Sabiedrības, īpaši tās mazaktīvās daļas, iesaistīšana kultūras, sporta un fiziskajās, t. sk. aktīvā tūrisma aktivitātēs</p>				
R 7.2.4.	Atbalstošas vides radīšana mākslinieciskajai jaunradei,	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, IZM, VISC, LNKC, EM, NVO	NAP [382]		
	<ul style="list-style-type: none"> - Speciālistu kapacitātes stiprināšana, pieredzes pārņemšana, pieredzes apmaiņas braucieni, labās prakses piemērs (t.sk ārvalstu) - Koordinēt iedzīvotāju iesaisti amatiermākslā, saglabājot pieejamību un daudzveidību (KM atbalsta vēstule) - Veicināt mazākumtautību iesaisti vietējos pasākumos - Kopienas, izglītošanas pasākumi, kopienu stiprināšana (KM atbalsta vēstule) - Veicināt mūsdienīgu, jaunu kultūrizglītības programmu izstrādi un ieviešanu, Veicināt inovatīvu risinājumus interešu kultūrizglītības procesa uzlabošanā un attīstībā - Radošuma kā galvenā konkurētspējas faktora veicināšana - Veicināt profesionālu telpu pieejamību, kur notikt pasākumiem (Reģionālā multifunkcionāla kultūras centra izveide) 				
R 7.2.5	Popularizēt dažādas kultūras mantojuma izpausmes formas, tradīcijas	pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, biedrības, NVO, mazākumtautību biedrības, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, EM, LNKC			
	<ul style="list-style-type: none"> - Atbalstīt jaunu un daudzveidīgu vērtību radīšanu mākslā, mūzikā, literatūrā, dramaturģijā, horeogrāfijā, kino, nodrošinot mērķprogrammu finansējumu (Zemgales kultūras programma) - Nodrošināt atbalstu kultūras NVO kapacitātes stiprināšanai, sekmējot to iesaisti lokālās kultūras attīstībā - Lokālie pasākumi, kas veicina kopienas saliedētību - Rīkot tematiskas meistarklases stāstnieks, amatnieks - skolnieks, bērns - Mūsdienīga pasākumu forma – piem. Tautas dziesmu festivāls 				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 7.2.6	Veicināt kultūrizglītības t.sk. profesionālas, neformālās un interešu izglītības piedāvājuma attīstību un pieejamību	Pašvaldības, izglītības iestādes, NVO, LNKCC, jauniešu centri, atbalsta organizācijas, mazākumtautību biedrības			
<ul style="list-style-type: none"> - - Koordinēt profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu īstenošanu., saglabājot pieejamību un daudzveidību (KM atbalsta vēstule) - Veicināt inovatīvu risinājumu ieviešanu interešu kultūrizglītības procesa uzlabošanā un attīstībā - Veicināt sabiedrības interesi par kultūrizglītību - Pedagogu kapacitātes stiprināšana (sasaiste ar 1. Prioritāti) 					
R 7.2.7	Veicināt kultūras speciālistu kapacitātes palielināšanu, tai skaitā ceļot darbinieku kvalifikāciju, paaugstinot kompetenci, nodrošinot metodisko atbalstu, to darba kvalitātes un prasmju stiprināšanai	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, IZM, VISC, LNKCC, LIKTA	SAM 4.2.4		
<ul style="list-style-type: none"> - - Īstenot pasākumus, kas nodrošina kultūras darbinieku profesionālās kompetences pilnveidi, kvalifikācijas paaugstināšanu (zināšanas, prasmes, pieredzi, u.c.) <p>Nodrošināt pastāvīgu tālākizglītības pieejamību kultūras jomas speciālistiem</p>					
R.7.2.8.	Veicināt moderno IT risinājumu un tehnoloģiju pielietojumu kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstība digitālajā vidē	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, IZM, VISC, LNKCC, LIKTA	Digitālās politikas pamatnostādnes		
<ul style="list-style-type: none"> - Veicināt kultūras mantojuma digitalizāciju - Īstenot pasākumus, kas nodrošinātu digitāli radītā mantojuma uzkrāšanu un saglabāšanu (datu bāzes, speciālistu apmācība) - Veicināt jaunu, mūsdienīgu un īpaši pielāgotu risinājumus un pakalpojumus digitālā kultūras mantojuma patērēšanai, tostarp , lai piesaistītu jaunāko paaudžu lietotājus, kā arī nodrošinātu sabiedrības mazāk aizsargātām grupām, iespējas iepazīt kultūras mantojumu. - Īstenot pasākumus, kas pilnveido kultūras pakalpojumu sniedzēju tehnisko nodrošinājumu (IKT, infrastruktūra u.c.) <p>Īstenot pasākumus, kultūras nozaru darbinieku (tostarp kultūras centru, muzeju, bibliotēku, u.c.) digitālo prasmju, zināšanu par moderno tehnoloģiju iespējām un to praktisko pielietojumu darbā pilnveidošanai</p>					
R.7.2.9.	Veicināt mērķtiecīgu reģionālo tūrisma un kultūras pasākumu plānošanu un koordinēšanu	ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma un kultūras uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, KM, IZM, EM, LIAA, NVO	Paredzēt Tūrisma un Kultūras		

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
			koordinatoru slodzi šiem uzdevumiem Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums		
	<ul style="list-style-type: none"> - Esošo pasākumu koordinācija reģionā, neveidojot pārklājošus pasākumus ar vienādām tēmām, iekļaujot jaunus piedāvājumus, piemēram, aktīvu līdzdarbošanos, sezonālu pasākumu griezumu, visa reģiona griezumu, nodrošinot lielāku mērķa grupu aptveramību; - Nodefinēt esošos magnēta pasākumus un koordinēt to attīstību arī starptautiskajai auditorijai; - Veidot ikgadēju pasākumu apkopojumu, to tulkošanu noteiktajām mērķa grupām un reklamēšanu - Pasākumu informācijas koordinācija par blakus novadu pakalpojumiem, iekļaujot praktisko informāciju par naktsmītnēm, ēdinātājiem - Pasākumu apkopojuma izplatīšana iesaistītajām pusēm, piemērām, tūrisma aģentūrām 				
R.7.2.10.	Veicināt Zemgales tūrisma un kultūras produktu un pakalpojumu digitalizāciju	ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma un kultūras uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, KM, IZM, EM, LIAA, NVO	Paredzēt Tūrisma un Kultūras koordinatoru slodzi šiem uzdevumiem Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums		
	<ul style="list-style-type: none"> - Veicināt digitālo pakalpojumu izmantošanu tūrismā, piemēram, uzstādīt vienotus QR kodus katram novadam par tūrisma piedāvājumu, audiogidu uzstādīšana, apmeklētāju uzskaitē, virtuālās realitātes u.c. izmantošana, esošo pakalpojumu un produktu iegādāšanas iespēju attīstība (Nopirkt ceļā esot, laivu iznomāšana, u.c), apmācības, uzņēmēju digitalizācija, labās prakses, u.c. - Viedo risinājumu veicināšana 				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
- Datu vākšana un analīzes veicināšana par kultūras un tūrisma nozarei aktuāliem jautājumiem, piemēram, atvērto datu izmantošana apmeklētāju uzskaitē					

RV 7.3. Kultūras un radošo industriju attīstība

Rīcības mērķis: Kultūras un radošo industriju attīstība, veicinot radošā potenciāla un kultūrā balstīto inovāciju pārnesi uz uzņēmējdarbību

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 7.3.1.	Sekmēt jaunu uzņēmumu un darba vietu veidošanos radošo industriju sektoros	pašvaldības, uzņēmēji, izglītības iestādes, NVO, uzņēmējdarbības atbalsta biedrības ZPR (ZUC)			
- Atbalstīt radošo kvartālu attīstību un radošā potenciāla piesaisti reģionam					

<ul style="list-style-type: none"> - Organizēt izglītojošus seminārus, konferences, kampaņas un citus izglītojošus pasākumus par radošo industriju nozaru (tostarp mūzikas, dizaina, arhitektūras, filmu, teātra, dejas u.c.) attīstības jautājumiem un eksporta iespējām - Sniegt kultūras un radošo industriju potenciālajiem un jaunajiem uzņēmējiem specifisko uzņēmējdarbības atbalstu to darbības uzsākšanas posmā, īpaši informējot par uzņēmējdarbības uzsākšanas iespējām un potenciālu lauku 					
R.7.3.2.	Veicināt inovāciju, jaunu kultūras produktu un pakalpojumu attīstību radošo industriju sektorā, radot jaunradei atbilstošu vidi	pašvaldības, uzņēmēji, izglītības iestādes, NVO, uzņēmējdarbības atbalsta biedrības ZPR (ZUC)	NAP (383,		
<ul style="list-style-type: none"> - Sniegt atbalstu esošajiem uzņēmumiem to darbības paplašināšanai, konkurētspējas un eksportspējas uzlabošanai - Radošā inkubatora izveide - Atbalsīt inovatīvu un starptautiski konkurētspējīgu produktu un pakalpojumu izstrādi, veicinot radošo industriju un tradicionālo nozaru sadarbību, kā arī sniegt atbalstu radošo industriju produktu attīstībai - Atbalsīt amatnieku, mājražotāju, radošo industriju pārstāvošo uzņēmēju apmācību, tīklošanos, sadarbības aktivitātes (t.sk. ar citu nozaru speciālistiem), Uzņēmēju un sabiedrības izpratnes veicināšana par dizaina nozīmi tautsaimniecības attīstībā un dzīves kvalitātes paaugstināšanā (Dizains tiek integrēts ekonomiskajos, vides un sociālajos procesos) - Veicināt kultūras un izglītības nozares dažādu līmeņu sadarbība inovatīvu risinājumu un radošas pieejas attīstībā, lai sekmētu kultūras un radošo industrijas attīstību reģionā (mākslas mūzikas solu audzēkņu sadarbība ar uzņēmējiem, LLU tehnoloģijas un dizains fakultātes audzēkņus darbība ar uzņēmēju, - Organizēt meistarklases seno amatu prasmju zinātājiem un dizaina studentiem, veicinot jaunu inovatīvu produktu veidošanu reģionos - Veicināt kultūras un radošo industriju attīstību, koordinējot labās prakses pārņemšanas, 					

RV 7.4. Iesaistoša kultūrvide

Rīcības virziena mērķis:

Prioritāte paredz sekmēt Zemgales reģiona atpazīstamību un vietas identitātes nostiprināšanos

Attīstīt sadarbību starp pašvaldībām, uzņēmējiem, sabiedrību pievilcīga reģiona tēla veidošanā un popularizēšanā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Mājsaimniecības izdevumi atpūtai un kultūrai no mājsaimniecību kopējiem patēriņa izdevumiem	%	2019	6.4%		
īcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma	
R 7.4.1.	Sekmēt Zemgales reģiona atpazīstamību un identitāti caur kultūras pasākumu un tūrisma piedāvājumu	pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, biedrības, NVO, mazākumtautību biedrības, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, LNKC				
<ul style="list-style-type: none"> - Reģionālās kultūras infrastruktūras attīstība kultūras un tūrisma pakalpojumu pieejamības uzlabošanai - Veicināt pašvaldību, NVO, izglītības iestāžu un uzņēmumu sadarbības stiprināšanu, attīstību un rīcības koordināciju tūrisma potenciāla stiprināšanai - aktualizēt un sistematizēt dažādu ražojumu un pakalpojumu produktus, kas saistīti ar Zemgales līdzenumu, tādējādi veidojot šo produkciju un pakalpojumu sasaisti ar konkrētu ainavu un stiprinot vietu un ainavu identitāti. Zemgalē - Iesaistīt reģiona pašvaldības, kultūras institūcijas un uzņēmējus vienota Zemgales tēla izveidei un komunikācijai dažādām mērķa auditorijām - Koordinēt un nodrošināt reģionāla līmeņa kultūras un identitātes stiprināšanas, piederības pasākumus - Veicināt Zemgalei raksturīgo kultūrproduktu veidošanu un attīstību - lauku, tradicionālā dzīves veida, tradicionālu prasmju, kulinārijas, kultūrvēsturiskā nemateriālā un materiālā mantojuma, kultūrtelpu, pasākumu, u.c. attīstību, tostarp arī ārpus tradicionālās tūrisma sezonas. - "Zīmoliģi", "brendiģi" pasākumi, kuri asociētos ar Zemgali , kur varētu doties un pavadīt vismaz 1 nakti 						
R.7.4.2.	Kultūras piedāvājuma un infrastruktūras objektu uzskaitē un to reģionāla koordinēšana	pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, nozares profesionālās organizācijas,	NAP [380]			
<i>Kultūras, tūrisma, sporta pasākumu koordinācija reģionā, lai novērstu reģionāli nozīmīgu pasākumu pārklāšanos, iekļaujot jaunus piedāvājumus</i>						
R.7.4.3.	Veicināt Zemgales amatniecības attīstību	pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības				

Īcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
		iestādes, biedrības, NVO, uzņēmējdarbības atbalsta sniedzēji, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas			
<ul style="list-style-type: none"> - Veicināt nemateriālā kultūras mantojuma lietpratēju – meistarību – zināšanu un prasmju tālāknodošanu - Apmācību un konsultāciju īstenošana reģiona amatnieku un mājražotāju uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanai un inovāciju komercializācijai - Veicināt amatnieku un mājražotāju produktu un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, koordinējot labās prakses pārņemšanas, apmācību, tirgus izpēti un mārketinga instrumentu uzlabošanas pasākumus 					
R.7.4.4.	Kultūras un dabas mantojuma sociālekonomiskā potenciāla izmantošana reģiona attīstībā, veicinot kultūras un dabas mantojuma objektu un produktu attīstību	VARAM, KM, IZM, EM ZPR, pašvaldības, to iestādes, nacionālas un reģionālās nozīmes attīstības centri un to funkcionālo teritoriju pašvaldības, nozares profesionālās organizācijas, LIAA, NVO, tūrisma uzņēmēji	4.3.2.SAM “Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās” 5.1.1.SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”, NAP Virziens 369, 336 NIP, 4.3. Veicināt dabas tūrismu, zaļo teritoriju un kultūrvides		

īcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
			objektu sakārtošanu un attīstību		
	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Kultūras pakalpojumu un telpu pieejamības veicināšana un attīstība, attīstot nozīmīgu kultūras mantojuma objektu, arhitektūras, arheoloģijas, vēstures, kā arī pilsētbūvniecības pieminekļus, pilnveidojot un izveidojot jaunus pakalpojumus un piedāvājumu.</i> - <i>Nepietiekoši izmantotās kultūras mantojuma teritoriju un objektu saglabāšana un attīstība, t.sk. digitāli, paplašinot to saturisko piedāvājumu un jaunu funkciju izveidi sociālās iekļaušanas un sabiedrības izglītības veicināšanai</i> - <i>Veicināt integrētu publiskās ārtelpas attīstību un pieejamību tūrisma attīstībai, sekmējot pielāgošanos klimata pārmaiņām (Šī aktivitāte atkārtojas ar minēto Uzņēmējdarbības prioritātes rīcības "Attīstīt konkurētspējīgu tūrisma galamērķu izveidi un attīstību" un Pakalpojumu rīcības "Atbalstīt rekreācijas infrastruktūras.." aktivitātēm)</i> - <i>Veicināt un pilnveidot esošos dabas tūrisma raksturīgos resursus tūrisma produktu un pakalpojumu veidošanā, piemēram, dabas parki, dabas taku attīstība, ūdens tūrisms, neskarta daba, ainavas, skatu torni, pārgājieni, karsta kriteres, meži, u.c.</i> - <i>Veicināt esošo galamērķu izcilību, sadarbību un produktu dažādošanu un sadarbību, piemēram, sports, fiziskā atpūta, kulinārais tūrisms, u.c.</i> - <i>Veicināt un attīstīt aktīvā tūrisma produktu un pakalpojumu izveidi, pilnveidošanu un kvalitāti (sporta pasākumi reģionā, pārgājienu maršrutu attīstība, ziemas sportu, velotūrisma, atbalstošo pakalpojumu attīstība (kempingi, telšu vietas, apgaismojums, informācija, u. c.)</i> - <i>Veicināt jaunu dabas tūrisma produktu un pakalpojumu izveidi, piemēram, skatu torņu izveidi vai baznīcu torņu pielāgošanu ainavas vērošanai, skatu platformu izveidi lielo upju ieleju krastos, dabas taku, fiziskās atpūtas (skriešanas, iešanas) taku veidošanu gar upēm, pārgājienu maršrutu veidošanu, u.c.</i> - <i>Veicināt vienotu un integrētu ūdenstūrisma attīstību reģionā - ūdenstilpju un ūdensteču sakopšanas darbi, blakus pakalpojumu attīstība (laivošana, noteikumi, norādes, piestātnes, u.c.)</i> 				

RV 7.5. Aktīvas un iekļaujošas kopienas, kapacitāte, sadarbība

Rīcības virziena mērķis: Prioritāte paredz Iedzīvotāju kopienu stiprināšanu, to aktīvāku iesaisti sabiedrībai būtisku procesu virzībā, veicinātu pilsonisko ieinteresētību un līdzdalību, sekmētu savstarpējā atbalsta iniciatīvas, saglabātu gan pilsētu, gan lauku apdzīvotību, veicinātu dzīves līmeņa paaugstināšanos

Kopienas rīcībspēja ir būtiska vietējām sociālajām, kultūras, ekonomiskajām un politiskajām aktivitātēm, jo kopienas ir nozīmīgs sociālās struktūras elements, kas var realizēt pārmaiņas un veicināt vietējo teritoriju sociāli ekonomisko attīstību. Iesaistīšanās kultūras un sabiedriskajos procesos, dalība kultūras un sporta pasākumos ciešāk saliedē sabiedrību, stiprina identitāti, vietas piederību veicina iedzīvotāju savstarpējo neformālo saišu veidošanos, stiprina identitāti, vietas piederību un ciešāk saliedē sabiedrību, veicinot piederības un lojalitātes sajūtu Zemgales reģionam un Latvijas Republikai. Lai sekmīgi īstenotu reģionālo politiku, risinātu teritoriju attīstības jautājumus, ļoti nozīmīga ir plašākas sabiedrības, īpaši uzņēmēju, pilsoniskās sabiedrības

grupu un ikviena iedzīvotāja iesaiste. Vietējo kopienu stiprināšanas aktivitātes veicinās iedzīvotāju aktīvāku iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajos procesos, sadarbības un līdzdarbības prasmju un iespēju paplašināšana, jo īpaši attīstot jauniešu pilsonisko izglītību, iedzīvotāju līdzdarbību nevalstiskajās organizācijās, arodbiedrībās un brīvprātīgajā darbā, nevalstiskajās organizācijās. Sabiedrības izpratni par daudzveidību kā nozīmīgu kopiena attīstības resursu veicinās saliedējošu pasākumu īstenošana kultūras, valodas, teritoriālās, vēsturiskās atmiņas, politiskās un kopīgās ekonomikas dimensijās.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 7.5.1.	Kopienas kapacitātes stiprināšana	Plānošanas reģioni, pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, biedrības, NVO, nozares profesionālās organizācijas,	SAM 5.1.1. Reģionālas politikas pamatnostādnes		
<i>Īstenot kopienu stiprināšanas pasākumus, veidojot saliedētu, sabiedrisku un pilsoniski aktīvu sabiedrību</i>					
<i>Īstenot kopienu stiprināšanas pasākumus, diasporas iekļaušanai (KM vēstule)</i>					
<i>Īstenot mazākumtautību kopienu stiprināšanas pasākumus, (KM vēstule)</i>					
<i>Stiprināt kopienu pārstāvju kapacitāti finansējuma piesaistes pieteikumu sagatavošanai, kopienu iniciatīvu realizēšanai privāto investoru, pašvaldību, valsts un ES finanšu atbalsta programmās</i>					
<i>Koprades telpu radīšana lauku teritorijās, kopienu stiprināšanai, veicinot vietas ekonomisko attīstību</i>					
<i>Viedo ciemu idejas popularizēšana, stipru kopienu veidošanai laukos (Skaistkalne, Kurmene)</i>					

R. 7.5.2	Saliedētas un pilsoniski aktīva sabiedrības veidošana	Plānošanas reģioni, pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, biedrības, NVO, nozares profesionālās organizācijas	SAM 5.1.1. Reģionālas politikas pamatnostādnes		
	<i>Sabiedrības līdzdalības veicināšana vietējas nozīmes jautājumu lemšanā, attīstības sekmēšanā</i>				
	<i>Sabiedrības plašāka iesaiste reģionālas politikas mērķu sasniegšanā</i>				

P8 Sabiedrības drošība

Prioritātes mērķis

Veicināt sabiedrības drošības uzlabojumus reģionā un paaugstināt sniedzamo pakalpojumu kvalitāti un operativitāti, iesaistot pēc iespējas mazākus resursus nekā tas ir līdz šim. Veidot vienotu, drošu pieeju visiem pakalpojumiem, saistītiem ar sabiedrības drošību visā reģionā kopumā, aptverot pēc iespējas lielāku dienestu skaitu, kas darbotos vienotā operatīvā tīklā, tādējādi saīsinot reakcijas laiku, uzlabojot lēmumu pieņemšanas precizitāti un informācijas apmaiņu starp dienestiem.

Uzlabot gatavību neparedzētām krīzes situācijām reģiona ietvaros, izstrādājot krīzes vadības plānus gan reģionam, gan katrai pašvaldībai atsevišķi, iesaistot jaunizveidojamos operatīvos vadības centrus krīžu risināšanā un ikdienas situācijas kontrolēšanā.

Palielināt cilvēku skaitu, kuri paļaujas uz drošības pakalpojumu sniedzējiem, kas aizsargā tiesības un drošību, palielināt to cilvēku skaitu, kuri zina, kā novērst riskus un rīkoties apdraudējuma situācijās, sadarbojoties ar atbildīgajiem dienestiem un palīdzot cits citam.

RV 8.1. Drošības sistēmas izveide Zemgales reģionā

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt drošu vidi iedzīvotājiem.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
-----	------------	------------	------------	--------------------	--------------------	------------

1.	OVC Zemgales reģionā	Skaitis	2020. g.	1	7	ZPR
2.	Mirušo skaits no ārējiem nāves cēloņiem uz 100 000 iedzīvotājiem	Skaitis	2018. g.	81.7	72	SPKC/CSP
3.	Iedzīvotāju īpatsvars, kas zina, kā reaģēt, dzirdot trauksmes sirēnas vai saņemot informāciju elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos saņemot apziņošanas informāciju mobilajās ierīcēs	%	2013. g.	60	70	SKDS
4.	Vidējais drošības dienestu reakcijas laiks uz izsaukumiem (VP, PP, VUGD)	Min.	2019. g.			ZPR

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 8.1.1.	Īstenot pretplūdu pasākumus	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	2.2.3. SAM "Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, "zaļo" infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu" Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums SAM "Veicināt ilgtspējīgu ūdenssaimniecību"	2021-2027	Koordinēt un informēt
R 8.1.2.	Veikt upju attīrīšanu un esošo dambju rekonstrukciju	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	2.2.3. SAM "Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, "zaļo" infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un	2021-2027	Informēt

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
			samazināt piesārņojumu” Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums		
R 8.1.3.	Operatīvā vadības centra (OVC) izveide reģionālā līmenī, lai veiksmīgi un ātri reaģētu uz ikdienas un ārkārtas situācijām.	PR, pašvaldības, atbildīgās ministrijas, atbildīgās institūcijas	5.1.1. SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās” Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Koordinējoša, galvenā ieviešanas loma

RV 8.2. Pētnieciskas darbības, kas sekmēs drošības risku mazinājumu reģiona ietvaros

Rīcības virziena mērķis:

Identificēt esošas un perspektīvā esošas situācijas, kas saistītas ar drošības jautājumiem reģionā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Izstrādāti pētījumi par drošības un ārkārtējo situāciju, reaģēšanu tajās, to pārvarēšanas soļiem ZPR	Skaitis	2020	1	3	ZPR

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.8.2.1.	Veikt izpēti reģionā par drošības situācijas uzlabojumiem un attīstības perspektīvām.	PR, pašvaldības, atbildīgās ministrijas	1.1.1. SAM: “Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā”	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.8.2.2.	Izstrādāt risku novērtējumu Zemgales reģionā	PR, pašvaldības, pieaicināti eksperti	1.1.1. SAM: “Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā”	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.8.2.3.	Nodrošināt veiksmīgu reģiona adaptāciju klimata pārmaiņu radītajiem riskiem	PR, pašvaldības, EM, VARAM, SM, ZM	1.1.1. SAM: “Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā” Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums 2.1.3.SAM “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām”	2021-2027	Koordinēt un informēt

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
			6.1.1.SAM "Pārejas uz klimatneitralitāti radīto ekonomisko, sociālo un vides seku mazināšana visvairāk skartajos reģionos"		

RV 8.3. Praktiskie pasākumi, kas vērsti uz fiziskas drošības uzlabojumiem pašvaldībās

Rīcības virziena mērķis:

Nodrošināt iedzīvotāju pamatvajadzību pēc drošas vides.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	ZPR OVC vienota informatīva platforma	Skaitis	2020	0	1	ZPR
2.	Pieredzes un veicinošo pasākumu norise	Skaitis	2020	0	10	ZPR

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.8.3.1.	Paaugstināt civilās aizsardzības pasākumos iesaistītā personāla kapacitāti	PR, pašvaldības, atbildīgās ministrijas	2.1.3.SAM "Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku	2021-2027	Koordinēt un informēt

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	un uzlabot civilās aizsardzības pasākumos iesaistīto institūciju materiāli tehnisko bāzi		novēršanu un noturību pret katastrofām”		Projekta ieviesējs
R.8.3.2.	Pilnveidot reģionālās drošības statistikas apkopošanu un pieejamību, pilnveidot datu vākšanu un to analīzi.	PR, pašvaldības, atbildīgās ministrijas, atbildīgās institūcijas	3.1.1.SAM “Uzlabot digitālo savienotību”	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.8.3.3.	Pārņemt labo praksi no Jelgavas pilsētas Vadības centra (POIC)	PR, ZR pašvaldības	2.1.3.SAM “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām”	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.8.3.4.	Uzlabot glābšanas dienestu pārrobežu sadarbību ekoloģisku katastrofu gadījumos	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	5.1.1. SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās” Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Koordinēt un informēt

RV 8.4. Pilsoniskas sabiedrības un organizāciju veicināšana, palielinot zināšanu līmeni sabiedrības drošības jautājumos

Rīcības virziena mērķis:

Palielināt sabiedrības iesaisti drošas vides veidošanā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Organizēti pasākumi	Skaitis	2020	0	15	ZPR

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.8.4.1.	Civilā aizsardzība - informēšana, izglītošana, sistēmu veidošana, preventīvie pasākumi (mācību biežāka rīkošana, izglītojošas kampaņas)	PR, pašvaldības, atbildīgās ministrijas	4.3.4.SAM “Sekmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbinātību” Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.8.4.2.	Sabiedrības informēšana par drošības jautājumiem, t.sk. par politisko drošību, izglītojošu kampaņu rīkošana	PR, pašvaldības, atbildīgās ministrijas	2.1.3.SAM “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām”	2021-2027	Informējoša
R.8.4.3.	Pilsonisko organizāciju un pilsoniskas sabiedrības atbalsts un veicināšana;	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Informējoša

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.8.4.4	Informatīvo materiālu veidošana un izplatīšana.	PR	2.1.3.SAM “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām” Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Informējoša

RV 8.5. Digitālo un IKT tehnoloģiju integrācija drošības pakalpojumu sniedzēju funkciju efektīvākai izpildei.

Rīcības virziena mērķis:

Mūsdienīgu risinājumu ieviešana drošības pakalpojumu sniedzēju ikdienas darbībā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Izveidota drošības pakalpojuma sniedzēju vienota reģionāla aplikācija	Skaitis	2020	0	1	ZPR
2.	Pašvaldībās uzstādītas centralizētas videonovērošanas sistēmas	Skaitis	2020			ZPR

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.8.5.1.	Videonovērošanas sistēmu izveide pašvaldībās sabiedriskās kārtības uzraudzīšanai, sadarbībā ar pašvaldību policiju un valsts policiju. Kopīga sistēmas koordinēšana un uzraudzība.	PR, pašvaldības	1.3.1. SAM: Izmantot digitalizācijas priekšrocības pilsoņiem, uzņēmumiem un valdībām	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.8.5.2.	Veicināt un attīstīt digitālās vides izmantošanu drošības pakalpojumu sniedzējiem, izskatot reģionāla mēroga aplikācijas izveidi zem reģionālas OVC bāzes.	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	1.3.1. SAM: Izmantot digitalizācijas priekšrocības pilsoņiem, uzņēmumiem un valdībām	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.8.5.3.	Digitālo risinājumu ieviešana drošības jomā, uzlabojot sniedzamo pakalpojumu kvalitāti	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	1.3.1. SAM: Izmantot digitalizācijas priekšrocības pilsoņiem, uzņēmumiem un valdībām	2021-2027	Koordinēt un informēt

6. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA UN ATTĪSTĪBAS FUNKCIONĀLĀS ZONAS (telpiskās attīstības perspektīva)

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam kā hierarhiski augstākajā valsts ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentā ir noteikts, ka pilsētām jāklūst par katra reģiona un visas valsts attīstības virzītājspēku, par galvenajiem ekonomiskās attīstības centriem.

Lai iedzīvotājiem nodrošinātu līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus neatkarīgi no dzīves vietas un nostiprinātu valsts policentrisku apdzīvojuma struktūru, ir nepieciešams:

- **Starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru tīklu stiprināšana**, lai veicinātu reģionu attīstību un starptautisko konkurētspēju.
- **Attīstības centru** potenciāla un konkurētspējas paaugstināšana, nepieciešamā pakalpojuma groza un pieejamības nodrošināšana, veidojot pievilcīgu pilsētvidi iedzīvotājiem un investoriem. Attīstot efektīvu izglītības, zinātnes, veselības aprūpes, sociālās palīdzības, ceļu un transporta, kā arī komunālās saimniecības infrastruktūras tīklu un uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamo infrastruktūru. Attīstības centru mērķtiecīga attīstība sekmēs apkārtējo lauku teritoriju attīstību, kā arī reģionu un pilsētu konkurētspējas stiprināšanai starptautiskā mērogā.
- **Attīstības centru funkcionālo teritoriju noteikšana apdzīvoto vietu funkcionālā tīklojuma izveidošana, pilsētu un lauku teritoriju savstarpējai sadarbībai un mijiedarbībai** darbavietu nodrošināšanā un pakalpojumu sniegšanā, attīstībai nepieciešamo kritisko masu radot nevis no resursu koncentrācijas, bet gan

savienojot dažādu teritoriju (gan pilsētu, gan lauku), gan dažādu nozaru resursus ar transporta un informācijas tehnoloģiju infrastruktūru, darbaspēka migrāciju un pakalpojumu sniegšanu. Radot iedzīvotājiem piekļuvi nodarbinātībai, kvalitatīviem pakalpojumiem un mobilitātei. iedzīvotāju kopienu stiprināšana.

- **Lauku attīstības telpa:** apdzīvojuma saglabāšanai lauku teritorijā, sekmēt ekonomikas attīstību un dažādošanu laukos, tradicionālā dzīves veida un tradīciju saglabāšana veicināšanu, amatniecības attīstību, kvalitatīvu mobilitāti, sabiedriskā transporta pieejamību, pakalpojumu sasniedzamībai. Iedzīvotāju kopienu stiprināšanu, lai veicinātu iesaistīšanos sabiedrības procesos, līdzdarbotos teritorijas attīstībā.
- **Rīgas metropoles areāls** ietekmē Zemgales reģiona pašvaldību attīstību.... (atslēgas vārdi: sadarbība starp pašvaldībām, mobilitāte, mikromobilitāt, punkti, iedzīvotājiem nepieciešamo pakalpojumu pieejamība, darba vietu pieejamība, rekreācijas teritorijas, vides jautājumi industriālās un ražošanas zonas, dzīves vides teritorijas, institūciju sadarbība)
- **Latvijas – Lietuvas pierobežas zonas attīstība**, Zemgales plānošanas reģionā ir 270 km robeža ar Lietuvas republiku, kas iezīmē problēmas, kas ir specifiskas šai teritorijai ... (atslēgas vārdi: pierobežas ekonomiskā potenciāla celšana, tūrisma attīstība, izmantošana, sadarbības stiprināšana..., drošības jautājumu kopīga risināšana, vides jautājumu kopīga risināšana, mobilitātes stiprināšana, iedzīvotāju kopienu stiprināšana, nodrošināt pierobežas iedzīvotājiem līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus, transporta un sakaru pieejamību, maksimāli samazinot izolētību un nomales efektu pierobežas teritorijā. Stiprināt pārrobežu sadarbību ar Lietuvas pilsētu pašvaldībām pierobežā Birži, Naujoji Akmene, Žagare, Rokišķi, Jonišķi, Pasvale, Linkuva, Pandēlis, Obeļi un reģionālajām pilsētām Paņeveža, Šauli un Utena.

- **Izcili dabas, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju areāli** – (bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, unikālās dabas vērtības, dabas un kultūrvēsturiskās ainavas, ainaviski vērtīgo teritoriju attīstība, ir izstrādāts ainavu plāns, kas nosaka, sabiedrības iesaiste un izglītošana, degradēto ainavu sakārtošana, ilgtspējīga izmantošana teritoriju ekonomikas attīstībai un uzņēmējdarbības labvēlīgas vides veidošanai.)

Attīstības centru – reģionu attīstības virzītāj spēka – potenciāla un konkurētspējas paaugstināšana

Ņemot vērā apdzīvoto vietu lielumu, pakalpojumu klāstu, attīstības potenciālu, apkalpes teritoriju un atrašanos, Latvija 2030 ir noteikts šāds attīstības centru dalījums: starptautiskas, nacionālas, reģionālas un novada nozīmes attīstības centri.

Nacionālas nozīmes attīstības centri (valsts pilsētas) ir lielākās pilsētas, kurās ir attīstīta rūpniecība, transports, sabiedriskie pakalpojumi un sociālā infrastruktūra, un Zemgalē nacionālas nozīmes attīstības centra statuss ir Jelgavai un Jēkabpilij. Šīm pilsētām ir jāprofilējas par ekonomiskās izaugsmes un zināšanu radīšanas centriem, ekonomiskās attīstības dzinējspēkiem, kvalitatīvi pakalpojumu attīstības centriem. Tām sadarbojoties un mijiedarbojoties ar tuvākajām pilsētām un lauku teritorijām, tiks veidota izaugsmei nepieciešamā kritiskā masa, kā arī mazināts atsevišķu teritoriju nomales efekts.

Zemgales nacionālas nozīmes attīstības centriem ir iespēja attīstīties arī kā starptautiskas nozīmes pilsētām, izmantojot savu ģeogrāfisko novietojumu, sociāli ekonomiskos priekšnoteikumus un sadarbību ar citām pilsētām.

Reģionālas nozīmes attīstības centri (novadu pilsētas) ir pilsētas, kas ir nozīmīgi reģiona kultūras un ražošanas centri ar attīstītu sociālo infrastruktūru un daudzveidīgiem pakalpojumiem – un Zemgalē tās ir Dobeles, Bauska un Aizkraukle. Reģionālās nozīmes attīstības centriem jāturpina specializēties, attīstot savstarpēji papildinošu sadarbību, tādējādi

sasniedzot nacionālas nozīmes attīstības centriem līdzvērtīgu cilvēkresursu un ekonomiskās aktivitātes pievilkšanas spēku. Šīs pilsētas pilda nozīmīgas ekonomiskās un sociālās funkcijas, būdamas darbavietu, publisko un privāto pakalpojumu centri, vietējie transporta mezgli, kā arī vietējās un reģionālās zināšanu radīšanas, inovāciju un infrastruktūras centri, ir nozīmīgas ekonomiskajā attīstībā.

Izaugsme nacionālas nozīmes attīstības centros jāvirza ekonomiskā potenciāla pilnvērtīgai izmantošanai un konkurētspējas celšanai starptautiskā mērogā, t.sk. zinātnes un pētniecības attīstībai, ekonomikas intelektualizācijai, tehnoloģiskās izcilības nodrošināšanai. Reģionālas nozīmes attīstības centru sekmīgai attīstībai ir jāizmanto to izaugsmes priekšrocības, jāveicina individuālu profilu (specializācijas) un unikālu kompetenču attīstība, vienlaikus paaugstinot cilvēkresursu, institucionālo un infrastruktūras kapacitāti. Papildus gan nacionālas, gan reģionālas nozīmes attīstības centros izaugsme jāvirza uz pievilcīgas un kvalitatīvas dzīves vides veidošanu, sekmējot darbavietu un plaša un daudzveidīga pakalpojumu klāsta nodrošināšanu pilsētu un apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem.

Pilsētvides kvalitātes paaugstināšana nodrošinās estētiski un funkcionāli piemērotu un drošu dzīves telpu iedzīvotājiem, radīs priekšnosacījumus investīciju piesaistei, uzņēmējdarbības attīstībai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai. Ir jāpanāk pilsētu teritoriju sabalansēta attīstība, tostarp atjaunojot pilsētu degradētās teritorijas. Jāveic pasākumi pilsētu telpiskās un vizuālās identitātes saglabāšanai un attīstībai, laikmetīgas kultūrtelpas attīstībai, publiskās infrastruktūras sakārtošanai, pilsētu zaļo zonu un publiskās telpas uzturēšanai, mobilitātes sekmēšanai starp dažādām pilsētas daļām un piepilsētu, t.sk. iedzīvotājiem ar kustību traucējumiem. Katrai pilsētai ir jāspecializējas, izmantojot savas unikālās īpatnības, stiprinot savu īpašo lomu un identitāti.

Mazajām pilsētām un atsevišķos gadījumos lielākajām lauku apdzīvotajām vietām ir jāpilda **novadu nozīmes attīstības centru** loma, sniedzot apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem pakalpojumus un nodrošinot darbavietas. Novadu nozīmes attīstības centriem ir jāiekļaujas kopējā nacionālas un reģionālas

nozīmes attīstības centru funkcionālajā tīklā, tāpēc novadu nozīmes attīstības centros ir jākoncentrē pakalpojumi, kas nodrošina pievilcīgu dzīves vidi un priekšnoteikumus ekonomikas attīstībai.

Turpmākai novadu nozīmes attīstības centru (mazpilsētu, lielo ciemu) sekmīgai attīstībai ir nepieciešams nodrošināt visa veida infrastruktūras attīstību un tās kvalitātes uzlabošanu, pamata (izglītības, veselības, sociālo u.c.) pakalpojumu un kvalitatīvu mājokļu pieejamību, kultūras un brīvā laika pavadīšanas iespējas, kā arī uzņēmējdarbības aktivitāti, radot darba iespējas iedzīvotājiem, tostarp attīstības centram piegulošajās lauku teritorijās.

Saskaņā ar Reģionālās politikas pamatnostādņem 2020.-2027.gadam reģionālās politikas mērķis ir radīt priekšnosacījumus visu reģionu ekonomiskā potenciāla attīstībai un sociālekonomisko atšķirību mazināšanai, paaugstinot iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifikai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un kvalitatīvas dzīves vides attīstībai, vidējā termiņā panākot reģionālā IKP starpības samazinājumu - mazāk attīstīto plānošanas reģionu vidējais IKP uz vienu iedzīvotāju līmenis pret augstāk attīstīto plānošanas reģionu veido 55% (bāzes vērtība 2016.gadā - 47%), vienlaikus ir būtiski nodrošināt Rīgas metropoles areāla attīstību, pilnvērtīgi izmantojot Rīgas metropoles areāla potenciālu konkurētspējas stiprināšanai Baltijas jūras reģionā un Latvijas tautsaimniecības attīstībai, virzoties uz zināšanām balstītu un produktīvu ekonomiku.

Būtiski ir nodrošināt pakalpojumu (izglītības, veselības, sociālos, kultūras, izklaides u.c.) un darbavietu pieejamību un sasniedzamību lauku teritoriju iedzīvotājiem, kā arī rekreācijas un dzīvošanas iespējas pilsētas iedzīvotājiem, attīstot kvalitatīvu un savstarpēji savienojamu transporta infrastruktūru un sabiedriskā transporta pārvadājumus, īpaši uzlabojot ceļu kvalitāti, elektroniskos sakarus un sabiedrisko infrastruktūru, tā radot dzīvošanai pievilcīgu vidi lauku teritorijās.

Nemot vērā iedzīvotāju skaita samazināšanos reģionos, nepieciešams pārskatīt un padarīt efektīvāku pakalpojumu tīklu. Vienlaikus izaicinājumi

starp teritorijām ir atšķirīgi - teritorijās, kur samazinās iedzīvotāju skaits, jāveido risinājums pakalpojumu uzturēšanas izmaksu samazināšanai uz klientu, savukārt teritorijās, kur pieaug iedzīvotāju skaits, jāpalielina pakalpojuma pieejamība un kvalitāte. Tāpēc būtiski rast risinājumus gan pašai pakalpojumu nodrošināšanai atbilstoši demogrāfijas izaicinājumiem, gan uzlabot sasniedzamību un dzīves vidi atbilstoši teritorijas specifikai un pakalpojumu sasniegšanai.

Attīstības centru funkcionālās teritorijas:

Funkcionālā pilsētas teritorija ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri atbilstoši stratēģijā "Latvija 2030" noteiktajam un to apkārtējās teritorijas (var būt arī vienas vai vairāku pašvaldību ietvaros), starp kurām ir:

ikdienas darba spēka migrācija - ne mazāk par 15% no nodarbinātajiem iedzīvotājiem strādā attīstības centrā. Pilsētu funkcionālajā teritorijā tiek ieskaitītas pašvaldību teritoriālās vienības, t.i., pilsētas un pagasti. Un **kopīgs pakalpojumu tīkls**. Pilsētu funkcionālajā teritorijā tiek ieskaitītas pašvaldību teritoriālās vienības, t.i., pilsētas un pagasti

Zemgales plānošanas reģionā tiks noteiktas sekojošas funkcionālās attīstības centru teritorijas (*tīks pievienots, katras teritorijas kartogrāfiskais materiāls, pamatojums un apraksts*):

- Aizkraukles pilsētas funkcionālā teritorija
- Bauskas pilsētas funkcionālā teritorija
- Dobeles pilsētas funkcionālā teritorija
- Jelgavas pilsētas funkcionālā teritorija
- Jēkabpils pilsētas funkcionālā teritorija

7.SASAISTE AR NACIONĀLĀ LĪMEŅĀ PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Latvija 2030

Hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā ir Latvijas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (turpmāk – LIAS 2030) un tās sastāvā esošā Telpiskās attīstības perspektīva.

Prioritātes:

- Kultūras telpas attīstība
- Ilgtermiņa ieguldījumi cilvēkkapitālā
- Paradigmas maiņa izglītībā
- Inovatīva un ekofektīva ekonomika
- Daba kā nākotnes kapitāls
- Telpiskās attīstības perspektīva
- Inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība

Izvirzot Zemgales ilgtermiņa attīstības prioritātes, tika ņemtas vērā LIAS 2030 noteiktā vīzija un prioritātes, kā arī telpiskās attīstības perspektīvā akcentētie trīs galvenie aspekti: sasniedzamība un mobilitātes iespējas, apdzīvojums kā ekonomiskās attīstības, cilvēku dzīves un darba vide, un nacionālo interešu telpas – unikālas specifiskas teritorijas, kas nozīmīgas visas valsts attīstībai. Zemgales plānošanas reģions ietver trīs nacionālo interešu teritorijas: Rīgas metropoles areālu, lauku attīstības telpu, kā arī izcilus dabas, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju areālus, kur koncentrētas tās unikālās vērtības, kas veido Latvijas un tās dažādo reģionu identitāti un starptautisko atpazīstamību.

NAP 2027

Nacionālais attīstības plāns 2020.-2027.gadam ir galvenais valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā, kurā noteikti četri stratēģiskie mērķi, kuri ievirza politiku nākamajiem septiņiem gadiem, un sešas prioritātes, kurās sagrupēti astoņpadsmit rīcības virzieni. Katra rīcības virziena sasniegšanai:

Vienlīdzīgas iespējas nosakot ikvienam līdzvērtīgas iespējas saņemt labu izglītību un kvalitatīvu veselības aprūpi, strādāt cienīgu darbu atbilstoši savām spējām un vēlmēm, augt un dzīvot drošā vidē un būt sociāli aizsargātam līdzvērtīgi visos Latvijas reģionos.

Produktivitāte un ienākumi veido pamatu ilgtspējīgai izaugsmei., nosakot mērķtiecīgu resursu ieguldīšanu augstākas pievienotās vērtības radīšanai un pārdošanai globālajā tirgū. Atbalstot vietējos uzņēmējus, ieviešot inovatīvas, jaunas tehnoloģijas, efektīvākus darba procesus un nodarbināto kompetenču pilnveidošanu.

Sociālā uzticēšanās balstās cilvēka pārliecībā, ka uz līdzcilvēkiem var paļauties un līdz ar to arī sadarboties kopīgu mērķu sasniegšanai. Savstarpējā uzticēšanās ietekmē labklājību, apmierinātību ar dzīvi, pilsonisko aktivitāti un pat veselību, tā palielina personīgās izaugsmes iespējas nākotnē, kā arī sekmē demokrātiju valstī, savukārt politiskās uzticēšanās gaisotnē attīstās ekonomika, uzlabojas drošība, stiprinās tiesiskums, ikviens jūtas piederīgs un atbildīgs, tādējādi vairojot sabiedrisko labumu

Reģionālā attīstība ir pamats valsts ilgtermiņa līdzsvarotai izaugsmei. Panāksim reģionu potenciālu attīstību un sociālekonomisko atšķirību mazināšanos, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi, ar lielāku prasmi izmantojot katram reģionam raksturīgos resursus, veicinot katram reģionam raksturīgo specializāciju un kompetences, kā arī radot apstākļus jaunu darba vietu un pakalpojumu izveidei, lai reģionu teritoriju pievilcība un spēja aktīvāk piedalīties valsts vispārējā ekonomikas izaugsmē nodrošinātu iedzīvotāju labklājību.

NAP 2027 izvirzītās prioritātes:

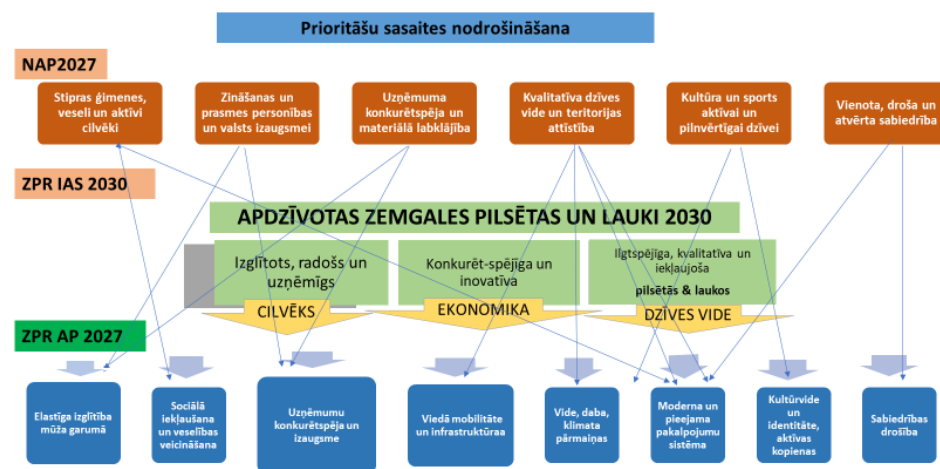
- **Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki**
- **Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei**
- **Uzņēmuma konkurētspēja un materiālā labklājība**
- **Kvalitatīva dzīves vide un teritorijas attīstība**
- **Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei**
- **Vienota, droša un atvērta sabiedrība**

Zemgales plānošanas reģiona Attīstības programmā 2020.- 2027.gadam, ir ņemti vērā visi NAP 2027 noteiktie stratēģiskie mērķi, kas ir integrēti Attīstības prioritātēs un virzienos, kā arī izvirzītās prioritātes, kas atbilstoši reģiona specifiskajām vajadzībām ir iestrādātās reģiona attīstības programmā, visas NAP noteiktajos rīcības virzienu uzdevumos, kur plānošanas reģiona norādīti kā līdzatbildīgās institūcijas, ir iekļautas reģiona attīstības programmā. Zemgales reģiona prioritāšu sasaistes nodrošināšana ar NAP 2027 prioritātēm:

Attēls, Prioritāšu sasaiste ar NAP 2027

Darbības programma 2021.-2027.gadam

Darbības programma ir nacionāla līmeņa plānošanas dokuments, kas iezīmē investīcijas Latvijai piešķirtā Eiropas Sociālā fonda+, Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda finansējuma ietvaros. Darbības programma ir izstrādāta balstoties uz Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027.gadam identificētajām tautsaimniecības vajadzībām un noteiktajiem uzdevumiem. Darbības programmā norādīti politiskie mērķi, prioritātes un specifiskie atbalsta mērķi un to ietvaros plānotās veicamās atbalstāmās darbības, finansējuma apmērs un atbilstošs nacionālais līdzfinansējums, kā arī noteikti sasniedzamie rādītāji. Darbības programmā noteiktie mērķi un prioritātes, sasaiste ar reģiona programmu.

1.politikas mērķis “Viedāka Eiropa, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas”

1.1.prioritāte “Pētniecība un prasmes”

1.2.prioritāte “Atbalsts uzņēmējdarbībai”

1.3.prioritāte “Digitalizācija”

2. politikas mērķis “Zaļāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, veicinot tīru un taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu, “zaļās” un “zilās” investīcijas, aprītes ekonomiku, pielāgošanos klimata pārmaiņām un risku novēršanu un pārvaldību”

2.1.Prioritāte “Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām”

2.2.Prioritāte “Vides aizsardzība un attīstība”

2.3.Prioritāte “Ilgtspējīga mobilitāte”

3.politikas mērķis “Ciešāk savienota Eiropa, uzlabojot mobilitāti un reģionālo IKT savienotību”

3.1.Prioritāte “Digitālā savienojamība”

3.2.prioritāte “Ilgtspējīga TEN-T infrastruktūra”

4.politikas mērķis “Sociālāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pilāru”

4.1.Prioritāte “Veselības veicināšana un aprūpe”

4.2.Prioritāte “Izglītība, prasmes un mūžizglītība”

4.3.Prioritāte “Nodarbinātība un sociālā iekļaušana”

5.politikas mērķis “Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa pilsētu, lauku un piekrastes teritoriju ilgtspējīga un integrēta attīstība ar vietējo iniciatīvu palīdzību”

5.1.Prioritāte “Reģionu līdzsvarota attīstība”

6.Taisnīgās pārkārtošanās fonda investīcijas

6.1.prioritāte “Pāreja uz klimatneitralitāti”

Atbilstoši Darbības programmās Stratēģisko attīstības mērķu nosacījumiem (SAM), daļa rīcību tiks ieviesta atbilstoši reģiona Attīstības programmai:

1.1.1. SAM: “Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā”, zinātnes un inovāciju attīstībā, piemērojot teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem

1.1.2.SAM: “Prasmju attīstīšana viedās specializācijas, industriālās pārejas un uzņēmējdarbības veicināšanai”, piemērojot teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

1.2.1. SAM: “Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana uzņēmumiem”, ja attiecināms, atbalsts tiks balsfīts uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

1.2.3. SAM: “Veicināt izaugsmi, konkurētspēju un jaunu darba vietu radīšanu MVK, tai skaitā caur produktivitāti veicinošām investīcijām”, kā mērķgrupas noteikti arī plānošanas reģioni, kur atbalsts grantu veidā tiks sniegts kontekstā ar teritoriālās attīstības stratēģijām, piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju.

2.1.1.SAM: “Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana”, attiecībā uz ieguldījumiem pašvaldību ēku energoefektivitātes uzlabošanai paredzēts pielietot teritoriālo rīku, balstoties uz reģionu attīstības stratēģijām, tiks veidots reģionālo projektu saraksts, tiks veidots reģionālo projektu saraksts.

2.1.3.SAM “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām”. Vietējo klimata pārmaiņu pielāgošanās pasākumu īstenošanu, t.sk., zaļās infrastruktūras izveidei plānots skatīt kontekstā ar teritoriālās attīstības stratēģijām, piemērojot 5.1.1. SAM paredzēto teritoriālo pieeju.

2.3.1.SAM “Veicināt ilgtspējīgu daudzveidu mobilitāti pilsētās”. Plānots skatīt kontekstā ar teritoriālās attīstības stratēģijām, piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju, taču plānojot finansējuma sadalījumu, netiks piemērots plānoto teritoriālo rīku izmantojuma aprakstā minētais apgrieztais IKP,.

3.2.1.SAM “Attīstīt ilgtspējīgu, pret klimatu izturīgu, inteligentu, drošu un vairākveidu TEN-T infrastruktūru”. Plānots skatīt kontekstā ar teritoriālās attīstības stratēģijām, piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju, taču, plānojot finansējuma sadalījumu, netiks piemērots plānoto teritoriālo rīku izmantojuma aprakstā minētais apgrieztais IKP.

3.2.2.SAM “Attīstīt un uzlabot ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, inteļģentu un intermodālu mobilitāti nacionālā, reģionālā līmenī, ietverot uzlabotu piekļuvi TEN-T un pārrobežu mobilitāti”. Plānots skatīt kontekstā ar teritoriālās attīstības stratēģijām, piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju, taču, plānojot finansējuma sadalījumu, netiks piemērots plānoto teritoriālo rīku izmantojuma aprakstā minētais apgrieztais IKP.

4.2.1.SAM “Uzlabot piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītībā, mācībās un mūžizglītībā, attīstot infrastruktūru, tostarp stiprinot tālmācību, tiešsaistes izglītību un mācības”, attiecībā uz profesionālās izglītības attīstību paredzēts piemērot teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem).

4.2.2.SAM “Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, efektivitāti un atbilstību darba tirgum, lai atbalstītu pamatprasmju, tostarp digitālo prasmju, apguvi”, kur attiecināms piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

4.2.3.SAM: “Veicināt vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un mācībām un to pabeigšanu, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, sākot no agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes līdz pat vispārējai, profesionālajai un augstākajai izglītībai, kā arī pieaugušo izglītībā un mācībās, tostarp veicinot mācību mobilitāti visiem”, attiecībā uz atbalstu interešu izglītībai paredzēts piemērot teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

4.2.4.SAM: “Veicināt mūžizglītību, jo īpaši paredzot elastīgas kvalifikācijas paaugstināšanas un pārkvalificēšanās iespējas visiem, ņemot vērā digitālās prasmes, labāk paredzot pārmaiņas un jaunas prasības pēc prasmēm, kas balstītas uz darba tirgus vajadzībām, atvieglojot karjeras maiņu un veicinot profesionālo mobilitāti”, t.sk. piemērojot 5.1.1. SAM teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem, kur attiecināms.

4.3.3.SAM “Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu, ilgstošo bezdarbnieku un nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, kā arī neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai, veicināt pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku”, attiecībā uz profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības programmas; modulārās profesionālās izglītības programmas; neformālās izglītības programmas; apmācības pie darba devēja īstenošanu paredzēts piemērot teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

5.1.1. SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās. Kā viena no galvenās mērķgrupas: nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības un to funkcionālo teritoriju pašvaldības, plānošanas reģioni, saimnieciskās darbības veicēji un iedzīvotāji, SAM plānots īstenot piemērojot ilgtspējīgas pilsētvides ieviešanas mehānismu “Funkcionālās pilsētu teritorijas”.

6.1.1.SAM “Pārejas uz klimatneitralitāti radīto ekonomisko, sociālo un vides seku mazināšana visvairāk skartajos reģionos”. Galvenās mērķgrupas: pārejas uz klimatneitrālu ekonomiku visvairāk skarto reģionu saimnieciskās darbības veicēji, plānošanas reģioni, pašvaldības, iedzīvotāji.

Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums: ekonomikas pārkārtošanās uz klimatneitralitāti rezultātā vissmagāk skartie reģioni tiks noteikti saskaņā ar Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālo plānu. ,

Atveseļošanās un noturības mehānisms???

Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam

Reģionālās politikas pamatnostādnes ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas reģionālo politiku, aptverot laika periodu līdz 2027.gadam. Pamatnostādnes detalizē Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam uzstādījumus, rīcības virzienus un uzdevumus reģionālajā politikā. Būtiskākie jaunās reģionālās politikas principi un tematiskie virzieni:

Teritoriālā pieeja atbalsta sniegšanā

- a. atbalstu plānots sniegt visiem plānošanas reģioniem un pašvaldībām:
  - i. priekšroka un lielāks atbalsts tiks sniegts reģioniem ar augstākām reģionālās attīstības atšķirībām, diferencējot atbalstu atbilstoši IKP līmenim;
  - ii. atbalsts tiks sniegts Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam (turpmāk - "Latvija 2030") noteiktajām mērķteritorijām. Vienlaikus lielākais uzsvars tiks likts uz attīstības centru izaugsmi, to un apkārtējo teritoriju sadarbību, veicinot daudzlīmeņu policentrisku attīstību.
- b. plānots paplašināt atbalsta iespējas vietējo teritoriālo kopienai (t.i., iedzīvotāju virzītām) iniciatīvām, tai skaitā iekļaujot to izglītošanu, sociālo un pilsonisko prasmju stiprināšanu;
- c. kā pamats investīciju piesaistei tiks izmantoti savstarpēji integrēti teritoriju attīstības plānošanas dokumenti gan reģionālā, gan vietējā pārvaldes līmenī, gan pilsoniskās sabiedrības līmenī.

2. Tematiskā koncentrācija

Galvenie tematiskie virzieni:

- a. reģionālās ekonomikas attīstība, kas balstās uz plānošanas reģionu un pašvaldību aktīvu rīcību, t.sk. sniedzot atbalstu pašvaldībām uzņēmējdarbības vides attīstībai, ceļot produktivitāti un piesaistot cilvēkresursus reģionos, kā arī veidojot reģionālās inovācijas un zināšanu sistēmas;
- b. pakalpojumu efektivitātes uzlabošana, ņemot vērā demogrāfiskās tendences, sniedzot atbalstu pašvaldību pakalpojumu ēku energoefektivitātes uzlabošanai, pirmsskolas izglītības pieejamībai, viedo risinājumu ieviešanai, publiskās ārtelpas attīstībai, kā arī mobilitātes uzlabošanai pakalpojumu sasniedzamībai;

c. plānošanas reģionu, pašvaldību administrācijas un citu teritorijas attīstības plānošanā iesaistīto pušu kapacitātes celšana, tai skaitā pilsoniskās sabiedrības grupām, sniedzot metodisku atbalstu savstarpēji saskaņotu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādei un iniciatīvu īstenošanai.

3. Viedu risinājumu principa piemērošana attīstības plānošanā un projektu īstenošanā:

Atbalstīt viedus risinājumus, kas:

- a. uzlabos publiskās pārvaldes institūciju darbību (VARAM, plānošanas reģionu, pašvaldību), samazinot pakalpojumu uzturēšanas izmaksas, mazinot birokrātisko slogu, veicinot cilvēku dzīves kvalitātes celšanos;
- b. samazinās ietekmi uz vidi un izmantos informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk - IKT) sniegtās iespējas;
- c. veicinās reģionos produktu vai pakalpojumu testa vides radīšanu viediem risinājumiem, sekmējot teritoriju ekonomisko izaugsmi.
- d. uzlabos publiskās pārvaldes institūciju sadarbību un mijiedarbību ar uzņēmējiem, izglītības un pētniecības institūciju pārstāvjiem, pilsoniskās sabiedrības grupām, panākot jēgpilnākus risinājumus un koordinētākas darbības kopējo mērķu sasniegšanā.

Vienlaikus reģionu attīstības tendences rada pamatu secināt, ka, plānojot attīstību, jāapsver risinājumi, kā nodrošināt to teritoriju, kuras iztukšojas un uzrāda zemu attīstības rezultātus, "viedo saraušanos"11.

Mērķis:

- 1) Reģionālās politikas mērķis ir visu reģionu potenciāla attīstība un sociālekonomisko atšķirību mazināšana, stiprinot to iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifiskai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un kvalitatīvas dzīves vides attīstībai.

Lai sasniegtu reģionālās politikas mērķus, pamatnostādnēs ir noteikti šādi apakšmērķi:

- Uzņēmējdarbības vides uzlabošana reģionos
  - Vietas sagatavošana uzņēmējam un to produktivitāte;
  - Cilvēkkapitāla piesaiste reģionos.

- Pakalpojumu efektivitātes uzlabošana reģionos
  - Pakalpojumu nodrošināšana reģionos atbilstoši demogrāfijas izaicinājumiem;
  - Sasniedzamība un dzīves vide reģionos;
  - Plānošanas reģionu un pašvaldību administrācijas darba efektivitāte.

Blakus esošo plānošanas reģionu attīstības programmas

Latvijas plānošanas reģionu attīstības programmas laika periodam līdz 2027.gadam šobrīd vēl ir izstrādes procesā, taču pēc plānošanas dokumentu izstrādātajiem projektiem jau var spriest par kopīgām interešu teritorijām un kopīgi risināmiem uzdevumiem.

Rīgas metropoles plāns *tiks papildināts!*

8. ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UN UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA

Attīstības programmu izstrādāja Zemgales plānošanas reģiona administrācija, iesaistot reģiona pašvaldību speciālistus, uzņēmējus, nevalstiskā sektora pārstāvjus, nozaru ministrijas un ekspertus.

Par Attīstības programmas īstenošanu ir atbildīga Zemgales plānošanas reģiona administrācija, iesaistot Zemgales pašvaldības un citas institūcijas. Lai nodrošinātu koordinētu rīcību, resursu un vajadzību savstarpēju sasaisti, Zemgales plānošanas reģiona administrācija izmanto Attīstības programmu ikgadējā Darbības plāna sastādīšanā.

Rīcības plāns ir Attīstības programmas stratēģiskajā daļā izvirzīto vidēja termiņa stratēģisko uzstādījumu sasniegšanas instruments, kurā noteikti rīcības virzieni, rīcības un aktivitātes. Reģionālo projektu saraksts nosaka prioritāros projektus, kas konkursa kārtībā realizējami, un atbalstāmi. Aktivitāšu īstenošanai paredzēts piesaistīt pašvaldību, valsts, Eiropas Savienības un citus finanšu resursus, tās īsteno Zemgales Plānošanas reģions sadarbībā ar citām reģiona attīstībā ieinteresētajām pusēm, ņemot vērā resursu pieejamību.

Attīstības programmas īstenošanas novērtēšanai ir izvēlēti uzraudzības rādītāji vidēja termiņa prioritāšu un rīcības plāna līmenī, un reizi divos gados tiks sagatavots uzraudzības pārskats gan par Attīstības programmas un gan Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanu, iekļaujot informāciju par veiktajām darbībām, rezultātīvo rādītāju izmaiņām un sasniegtajiem rezultātiem, Rīcības plāna īstenošanu, kā arī secinājumus un ieteikumus turpmākām rīcībām.

Attīstības programmas aktualizēšana var notikt pēc vajadzības.

Balstoties uz Attīstības programmas un Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanas progresu un sasniegtajiem rezultātiem, tiks veikts situācijas novērtējums, kā rezultāti būs pamats Zemgales attīstības plānošanai nākamajam periodam.

9. PIELIKUMI:

9.1. REĢIONĀLO PROJEKTU INVESTĪCIJU PLĀNS:

9.1.1. Reģionālie projekti, reģionālā mēroga projekti tiks attiecināti uz objektiem, kas atrodas vai apkalpo vairāku pašvaldību teritorijas, ko varēs novērtēt pēc klientu skaita saņemtajiem pakalpojumiem vai nodarbināto skaita uzņēmumā, kā arī projektiem reģiona inovācijas sistēmas attīstībai (piemēram, noteiktas jomas vai reģionam kopīga inovatīvā pakalpojuma/produkta izstrāde). Reģionālā mēroga projekti tiks noteikti plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumentos

9.1.1.2. Reģionālie tūrisma projekti:

- Interaktīvo Dabas un Vides izglītības centru izveide
- Integrēta ziemas sporta pasākumu kompleksa izveide
- SPA kompleksu attīstība
- Zemgales velomaršruta izveide (Eirovelo sasaiste, Zemgales josta)
- Zemgales jostas autoceļa nodrošināšana
- Leišmalītes kopīga produkta attīstība pierobežā
- Daugavas ceļa attīstība, ūdenstūrisma attīstība
- Pārgājienu, dabas taku maršrutu attīstība
- Senvēstures izmantošana – Hercogs Jēkabs, balti

- 9.1.2. Reģionālie projekti SAM 2.1.1
- 9.1.3. Reģionālie projekti SAM 5.1.1
- 9.1.4. Reģionālie projekti SAM 6.1.1
- 9.1.5. Prioritāro autoceļu un infrastruktūras saraksts
- 9.1.6. Starpreģionu sadarbības projekti
- 9.1.7. Pārrobežu sadarbības programmu projekti